

B/16954

**A legfőbb ügyész
országgyűlési beszámolója
az ügyészség 2020. évi tevékenységéről**

TARTALOMJEGYZÉK

Vezetői összefoglaló	4
1. Az ügyészi szervezet	9
1.1. Az ügyészi szervezet felépítése és változásai	9
1.2. Az ügyészi szervezet ügyiratforgalma	11
2. A büntetőjogi ügyészségi tevékenység	12
2.1. A nyomozás felügyelete, irányítása és az ügyészségi nyomozás.	12
2.1.1. A bűnözésre vonatkozó főbb adatok	12
2.1.2. Az ügyészségi nyomozás.	23
2.1.3. A nyomozás felügyelete és irányítása	25
2.2. A büntetőbíróság előtti ügyészségi tevékenység	36
2.3. A fiatalok büntetőügyeiben kifejtett ügyészségi tevékenység ..	50
2.4. Az egységes jogalkalmazást segítő állásfoglalások a büntetőjogi szakágban	60
3. A közjogi ügyészi tevékenység	62
3.1. A közérdekvédelmi ügyészi tevékenység	62
3.2. A büntetés-végrehajtás törvényességi felügyelete	77
4. A legfőbb ügyész tevékenysége	87
4.1. Az Országgyűléshez kapcsolódó tevékenység	87
4.2. A legfőbb ügyészt megillető egyes jogosítványok gyakorlása	87
4.3. A legfőbb ügyész nemzetközi tevékenysége	90
5. Az ügyészség nemzetközi tevékenysége	92
5.1. A nemzetközi kapcsolatok	92
5.2. A jogsegélyügyek	96
5.3. Az Eurojust magyar nemzeti tag tevékenysége	102
6. Az ügyészség személyügyi helyzete	105
6.1. A személyügyi helyzet.	105
6.2. Az ügyészségi alkalmazottak képzése, továbbképzése	110
7. Az ügyészség kommunikációs tevékenysége	111
8. Az ügyészségi informatikai és statisztikai tevékenység	113
8.1. Az ügyészségi informatika	113
8.2. Az ügyészségi statisztika	117
9. Az ügyészség működésének gazdasági feltételei	119
10. Az ügyészségi alkalmazottak tudományos tevékenysége és az Országos Kriminológiai Intézet	123
1. melléklet: A Legfőbb Ügyészség szervezete	126
2. melléklet: A legfőbb ügyészhez intézett kérdések	127
3. melléklet: Ábra- és táblázatjegyzék, a statisztikai adatok forrásai, valamint egyes statisztikai fogalmak	135

Tisztelt Országgyűlés!

Magyarország Alaptörvénye 29. cikkének (5) bekezdésében, valamint az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (Házszabály) 84. §-ában foglaltak szerint az ügyészség 2020. évi működéséről – a szervezet alaptevékenységét illetően a Legfőbb Ügyészség mint a Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagja által előállított és ellenőrzött statisztikai adatok és más nyilvántartási adatok alapulvételével – a következő beszámolót nyújtom be:

Vezetői összefoglaló

Az elmúlt év soha nem látott kihívások elé állította az állam intézményrendszereit, a jogalkotókat és a jogalkalmazókat, az igazságszolgáltatás szereplőit, így a magyar ügyészséget is. A 2020 márciusában bevezetett veszélyhelyzet a büntetőeljárás törvényben foglaltaktól eltérő eljárásjogi szabályokat határozott meg.

Az ügyészségi szervezetet úgy kellett működtetni, hogy az emberélet és az egészség védelme mellett el tudja látni feladatait, ne keletkezzen ügyhátralek, és segítse az igazságszolgáltatás szereplőinek munkáját, mindezt az előző évvel nagyjából megegyező ügyiratforgalom mellett.

Értékelve az évet, elmondhatjuk, hogy a magyar ügyészség hatékony válaszokat adott a kihívásokra, szerepe rendkívüli módon felértékelődött, hiszen nem csupán a vádat képviselte a bíróság előtt, vagy a nyomozás felügyeletét látta el, hanem elősegítette az eljárások mielőbbi befejezését.

A regisztrált bűncselekmények számának csökkenése 2020-ban is folytatódott, ahogy az a tendencia is, hogy az ügyészség a konkrét egyedi ügy sajátosságainak figyelembevételével választhatja ki azt a legkedvezőbb eljárási formát, amely elősegíti az eljárás gyors befejezését, és alkalmas az állam büntetőigényének hatékony érvényesítésére. Az adatok azt mutatják, hogy a gyorsabb, hatékonyabb eljárási formák aránya jelentős mértékben nőtt az előző évihez képest.

Az ügyészség sikeres működésének egyik legpontosabb mutatója az ügynevezett váderedményesség, ez 2020-ban 98,9%-os volt. Egy adat önmagában keveset mond, de össze kell vetni ezt a számot azzal, hogy milyen kevés sértett élt pótmagánváddal. Érdemes kiemelni, hogy a terheltek csaknem 88%-ának esetében a bíróság a váddal megegyezően állapította meg a büntetőjogi felelősséget. Ezen adatokra alapozva elmondhatjuk, hogy jó úton járunk.

A járvány miatt lecsökkent a bírósági tárgyalások száma, megnövekedett azon eljárási formák jelentősége, amelyek személyes közreműködés nélkül, elsősorban az iratok alapján tették lehetővé az ügydöntő határozatok meghozatalát. 2020-ban jelentős emelkedést tapasztalhattunk az eljárás feltételes ügyészi felfüggesztésének, valamint a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárások számában. Ez egyebek mellett annak köszönhető, hogy a Legfőbb Ügyészség iránymutatása szerint minden olyan ügyben, amelyben ennek törvényes feltételei adóttak, büntetővégzés meghozatalára kell indítványt tenni. A számok bizonyítják ennek a megoldásnak a sikerességét, ugyanis az

összes vádemelés csaknem 72%-ában büntetővégzés meghozatalára tett javaslatot az ügyész.

A jogi és technikai újításoknak köszönhetően sok tekintetben jobban állunk, mint a pandémiát megelőző időszakban, kevesebb az ügyhátalék a bíróságokon, az ügyészség pedig tartja a maga diktálta tempót, és minimális hátalékkal dolgozik.

A regisztrált bűncselekmények számának csökkenése nem jelenti azonban azt, hogy ne lennének olyan területek, amelyekre a jövőben nagyobb figyelmet kell fordítani. Egyes életellenes bűncselekménytípusok száma növekedett, ilyen a szándékos befejezett emberölés vagy az emberölés kísérlete. Emelkedik az embercsempészek száma, illetve a technológiai fejlődéssel kapcsolatba hozható ügyek száma, mint a készpénz-helyettesítő fizetési eszközöz kapcsolódó bűncselekmények, a pénzmosás, az információs rendszer vagy adat megsértése. Jó példa az erőfeszítések sikerességére, hogy nőtt a pénzmosással összefüggő regisztrált esetek száma. Ez azt jelzi, hogy amellett, hogy az ilyen jellegű ügyek felderítése igen nehéz, mégis egyre többen sikerül feltárni köszönhetően a kiadott jogi iránymutatásoknak. A jellemző elkövetési formák elemzése hasznosnak bizonyult, és az úgynevezett „jó gyakorlatokat” sikeresen osztották meg egymással a kollégák.

Az információs rendszerek felhasználásával vagy azok ellen elkövetett bűncselekmények egységes kezelésének igénye az ügyészség szervezetének fejlesztését is szükségessé tette. Felismerve, hogy az informatikai bűncselekmények bizonyos jellegzetességei az ilyen bűncselekmények miatt indult eljárások egységes szakmai irányítás alá vonását indokolják, a Legfőbb Ügyészségen a Kiemelt, Korrupciós és Szervezett Bűnözés Elleni Ügyek Főosztályán belül létrejött a Kiberbűnözés Elleni Osztály. Ennek a szervezeti egységnek a hatáskörébe tartoznak – egyebek között – a tiltott adatszerzés és az információs rendszer elleni bűncselekmények, a gyermekpornográfia, az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás, a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítása, továbbá minden, információs rendszer felhasználásával elkövetett, ötévi vagy azt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény.

A jogalkotói akarattal összhangban továbbra is kiemelt célja az ügyészségnek a gazdaság „kifehérítése”, így nagy figyelmet fordítunk a költségvetési csalások felderítésére. Bár csökken az ilyen jellegű bűncselekmények száma, továbbra is jellemző, hogy ezek az esetek szerteágazóak, bonyolult ténybeli és jogi megítélésűek, és évről évre új elkövetési formákkal találkozhatunk. Jellemzően az általános forgalmi adóval, illetve az útdíjfizetéssel kapcsolatos cselekmények károsítják meg leginkább a költségvetést.

A korrupciós bűncselekmények miatt iktatott büntetőeljárások számának növekedése megállt, és kismértékben csökkent 2020-ban. A korábbi országgyűlési beszámolókból is szerepelt, hogy az azonos évben iktatott eljárások száma és a regisztrált bűncselekmények száma között – az eltérő adatforrásokra tekintettel – nincs közvetlen kapcsolat. A befejezett nyomozásokban regisztrált bűncselekmények számának növekedése az iktatott eljárások számának növekedését késéssel követi, így a regisztrált bűncselekmények számának 2020. évi növekedése mögött a 2019. évben iktatott eljárások nagyobb száma érzékelhető.

Az előző évre vonatkoztatva is igaz az az állítás, hogy nagyon különböző jelenségei léteznek a korrupciónak, az ügyészség feladata kizárólag a büntetőjogi tényállásokba ütköző ilyen jellegű cselekmények vizsgálata. Ehhez képest a közbeszédben használt „korrupciós” jelző sokszor szubjektív, a jelenlegi büntetőjogi fogalomhoz képest tágabb. Érdeemes hangsúlyozni, hogy a közbeszédben használt, a „korrupció” fogalmával jelzett ügyeknek sokszor az állampolgárok nem elszennvedői, hanem aktív szereplői. A hivatali ügyekben ugyanis továbbra is jellemző, hogy a kérelmezők vagy ügyfelek „kijáró embereket” keresnek, és befolyásuk megvásárlásával kívánják az ügyeiket elintézni. Fontos tudni, hogy ha valakitől nem létező ügy vagy nem létező hivatalos személy befolyásolására hivatkozva kérnek előnyt, az előny adója nem megtévesztés áldozata és nem csalás sértettje, hanem maga is a közélet tisztaságába vetett bizalmat sértő magatartást fejt ki, ezért nem élvezhet büntetőjogi védelmet, cselekménye korrupciós bűncselekménynek minősül. A jogalkotó 2020-ban fogadta el a szabályrendszert, amely az egyik leginkább érintett területen, az egészségügyben igyekszik visszaszorítani az előnyadást, előnyszerzést, ennek hatásai remélhetően a következő időszakban már érezhetőek lesznek.

A járványhelyzet hatással volt az ügyészség közérdekvédelmi tevékenységére is, ezzel összefüggésben ki kell emelni a gyorsabb, hatékonyabb és átláthatóbb közigazgatási ügyintézés feltételeinek megteremtését biztosító törvénycsomagot, amely megkönnyítette az államigazgatás működését a pandémia alatt.

Az ügyészség 2020-ban is kiemelt figyelmet szentelt a környezet védelmének, ezzel összefüggésben a környezetvédelmi, természetvédelmi és állatvédelmi ügyekben a kiemelt intézkedések száma több mint 43%-kal emelkedett az előző évihez képest. Ugyancsak kiemelt figyelmet fordítottak a hatóságok a fogyasztói jogok érvényesülésére, különös tekintettel a megváltozott vásárlási szokásokra. Az internetes kereskedelem folyamatos térnyerése, amit a pandémia felerősített, a hatóságokat plusz feladatok elé állította, ki kellett dolgozniuk a webáruházakkal, az internetes kereskedelemmel kapcsolatos „jó gyakorlatokat”.

Az ügyészség a gyermek- és ifjúságvédelem területén is folytat közérdekvédelmi tevékenységet, a gyermek veszélyeztetettsége és a hozzátartozók közötti erőszak veszélye miatt fennálló jelzési kötelezettségének 2020-ban is maradéktalanul eleget tett. A gyámhivatalokhoz benyújtott védelembé vétel iránti hatósági eljáráskezdeményezések száma az előző évihez képest jelentősen, 22%-kal, a távoltartás iránti ügyek kapcsán tett figyelemfelhívások száma csaknem 18%-kal emelkedett.

A 2020-as év a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi területen is számos változást hozott, amelyek hátterében ugyancsak az egészségvédelmi intézkedések álltak. Egyrészt a büntetés-végrehajtást felügyelő ügyészek által végzett vizsgálatok túlnyomó többsége helyszíni ellenőrzést feltételez, amely ellenőrzések egyes fogvatartási helyeken szüneteltek, máshol ritkultak, másrészt a büntetés-végrehajtási bírók döntéseiket az ügyészi részvétellel tartott tárgyalások helyett az esetek többségében az iratok alapján hozták meg. Az egyes intézetekben tartott vizsgálatok során feltárt jellemző jogszabálysértések a fogvatartottak elhelyezésére kijelölt terek szűkössége, az elkülönítési szabályok be nem tartása, a zárkák felszereltségének hiányossága vagy a fogvatartottakkal szembeni kifogásolható hangnem volt. Az ügyészi szervek a feltárt hiányosságok megszüntetése érdekében a szükséges intézkedéseket megtették, ebben a hatóságokat segítette az a fejlemény, hogy a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló épületek kihasználtsága 2020 végére 100% alá csökkent.

Az országgyűlési beszámoló benyújtásával a legfőbb ügyész eleget tesz egyik legfontosabb kötelezettségének, bemutatja a szervezet működését, eredményeit. Ezen kívül az országgyűlési képviselők 2020-ban 128 esetben fordultak írásbeli választ igénylő kérdéssel a legfőbb ügyészhez, megkereséseikre – a jogszabályi keretek között – választ kaptak.

A büntetőeljárás törvény szerint a legfőbb ügyész kizárólagos joga, hogy a Kúriánál a törvényesség érdekében jogorvoslatot jelentsen be a bíróság jogerős ügydöntő, illetve végleges nem ügydöntő, más rendkívüli jogorvoslattal nem támadható, törvénytörő határozata ellen. Erre 2020-ban hét esetben került sor. A Kúria valamennyi esetben osztotta a jogorvoslati indítványban kifejtett érveket. Ugyancsak az ügyészi indítványnak megfelelően, 49 személy esetében mondta ki a Kúria az 1956. évi forradalom és szabadságharc utáni megtorlásokkal összefüggő ítéletek semmisségét.

Még a járvány miatti korlátozások bevezetése előtt, 2020 januárjában Polt Péter legfőbb ügyész és az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) főigazgatója, Ville Itälä Budapesten munkamegbeszélést folytattak. A két szervezet hagyományosan kiváló munkakapcsolatát az uniós szervezet legfrissebb adatai is alátámasztják. A 2020-ra vonatkozó jelentés szerint az uniós országokat jóval

meghaladó mértékben veszi figyelembe a magyar ügyészség az OLAF ajánlásait. Az esetek mintegy 67%-ában vádat emelnek a magyar hatóságok az OLAF jelzései alapján, ezek jellemzően olyan ügyek, amelyekben egyébként a magyar igazságszolgáltatási szervek is eljárást folytatnak. (Az uniós vádemelési arány ezzel szemben csak 37%.)

Ugyancsak biztató a jövőre nézve, hogy 2020 végén a legfőbb ügyész megbeszélést folytatott Laura Codruța Kövesi főügyésszel, az Európai Ügyészség vezetőjével. Az online találkozón a két intézmény vezetője az Európai Ügyészség és a magyar ügyészség közötti kétoldalú együttműködési megállapodás alapjairól és lehetőségéről tárgyalt. A megbeszélésnek megfelelően idén április 9-én a Legfőbb Ügyészség és az Európai Ügyészség munkamegállapodást kötött, melyben rögzítette az együttműködés és az információcsere kereteit.

Az összefoglalóból kitűnik, hogy a 2020. évben olyan, a mindennapjainkra kiható nehézségekkel kellett szembenéznünk, amelyek minden munkatársunkat kihívások elé állították. Ugyanakkor az ügyészség ebben az évben is maradéktalanul teljesítette feladatait, miközben a szervezet által újonnan alkalmazott megoldások a jövőben is eszközei lehetnek az eredményes munkavégzésnek.

1. Az ügyészi szervezet

Az ügyészség működésének kereteit elsősorban az Alaptörvény, továbbá az ügyészségre vonatkozó sarkalatos törvények, nevezetesen az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (Ütv.), valamint a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény (Üjt.) tartalmazza.

1.1. Az ügyészi szervezet felépítése és változásai

Az Ütv. meghatározza az ügyészi szervezet szintjeit, és kimondja, hogy az ügyészségi nyomozás, továbbá indokolt esetben más ügyészségi feladatok ellátására önálló főügyészség, illetve járási szintű ügyészség létesíthető. Az Ütv. a teljes szervezet megállapítását azonban a legfőbb ügyészre bízta, mivel a teljesítendő feladatoknak megfelelő és a bírósági szervezethez igazodó ügyészi szervezet így alakítható a leghatékonyabban.

Az ügyészi szervezet négy szintű. A Legfőbb Ügyészség irányítása alá 5 fellebbviteli főügyészség és 21 (19 megyei, a fővárosi és a központi nyomozó) főügyészség tartozik. A Központi Nyomozó Főügyészség kivételével a főügyészségek szervezete alapvetően a büntetőjogi, valamint a közérdekvédelmi és a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi tevékenység alapján tagozódik.

A fővárosi és a megyei főügyészségek irányítása alá tartozó járási és járási szintű ügyészségek azokban az ügyekben járnak el, amelyeket jogszabály vagy legfőbb ügyészi utasítás nem utal más ügyészi szerv hatáskörébe. A járási és járási szintű ügyészségek száma 124.

Az ügyészség szervezetéről és működéséről szóló 12/2012. (VI. 8.) LÜ utasítás tételesen meghatározza a Legfőbb Ügyészség szervezetét, és felsorolja a fellebbviteli főügyészségeket, a főügyészségeket, a járási és járási szintű ügyészségeket. 2020. február 15-től több ponton módosult a Legfőbb Ügyészség szervezeti felépítése, így többek között:

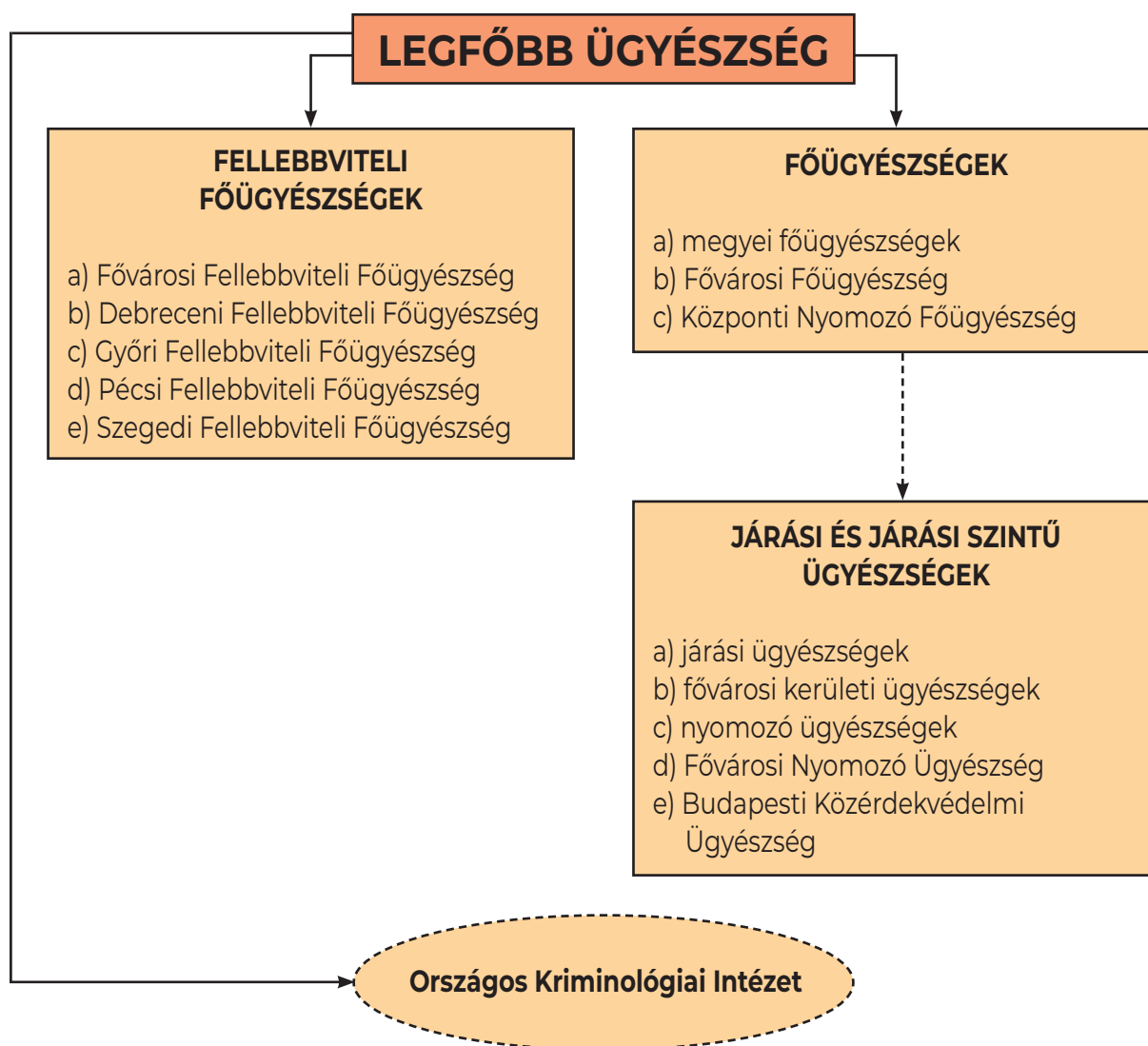
- A Kabinetből – a kommunikációs tevékenység jelentőségének felértékelődése miatt – kivált a Kommunikációs és Sajtóosztály.
- A Kiemelt, Korrupciós és Szervezett Bűnözés Elleni Ügyek Főosztályán felállt a Kiberbűnözés Elleni Osztály azzal, hogy az addigi két osztály egyesült, így a főosztályon továbbra is két osztály működik.

– Az Informatikai Főosztálynak és a Gazdasági Főigazgatóságnak – a feladatok racionalizálása okán – megváltozott a szervezeti felépítése, a Gazdasági Főigazgatóság tagozódásában az igazgatóságok rendszere jelent meg.

Az ügyészi szervezethez tartozik a Magyar Ügyészképző Központ is, amely elsősorban az ügyészségi fogalmazók képzését és jogi szakvizsgára való felkészítését végzi, valamint – nem ügyészi szervként – az ügyészség tudományos és kutató intézménye, az Országos Kriminológiai Intézet (OKRI).

Az ügyészség tárgyidőszaki szervezeti felépítését a következő ábra szemlélteti:

1. ábra
Az ügyészség szervezete

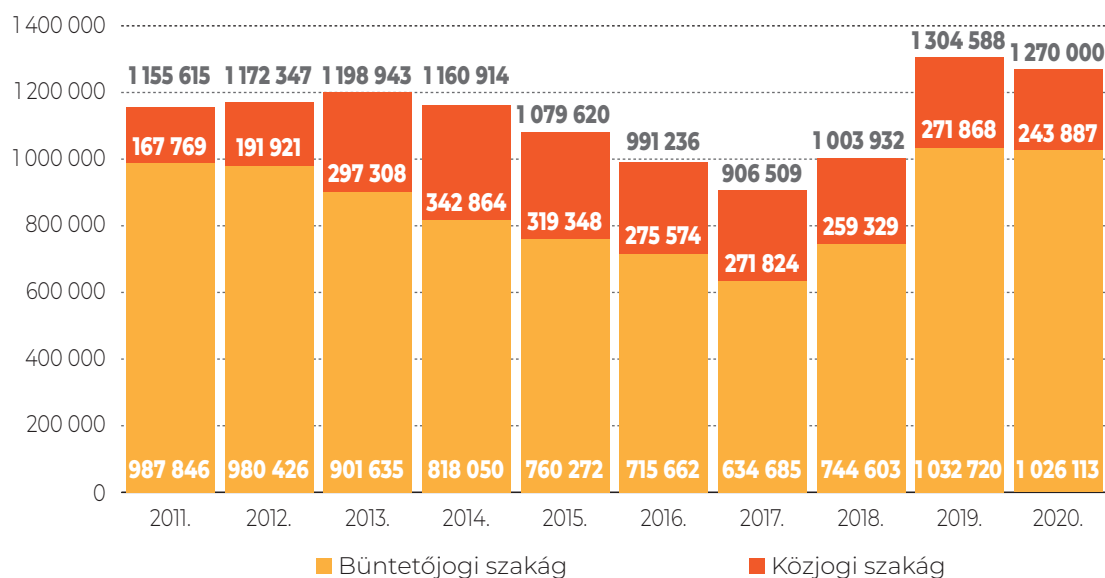
A Legfőbb Ügyészség 2020. évi szervezeti felépítését az 1. melléklet mutatja.

1.2. Az ügyészi szervezet ügyiratforgalma

Az ügyészség ügyiratforgalmában a 2020. évben a következő ábrából láthatóan a 2019-es évhez viszonyítva 2,7%-os csökkenés, míg – a Be. változásait követő ügyviteli rendszer specifikációiból adódóan – a 2019. évet megelőző évekhez képest jelentős növekedés tapasztalható. (A szakterületi változások miatt a 2012. évig a büntetőjogi szakág, a 2013. évtől kezdődően pedig a közjogi szakág tartalmazza a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi szakterület adatait.)

2. ábra

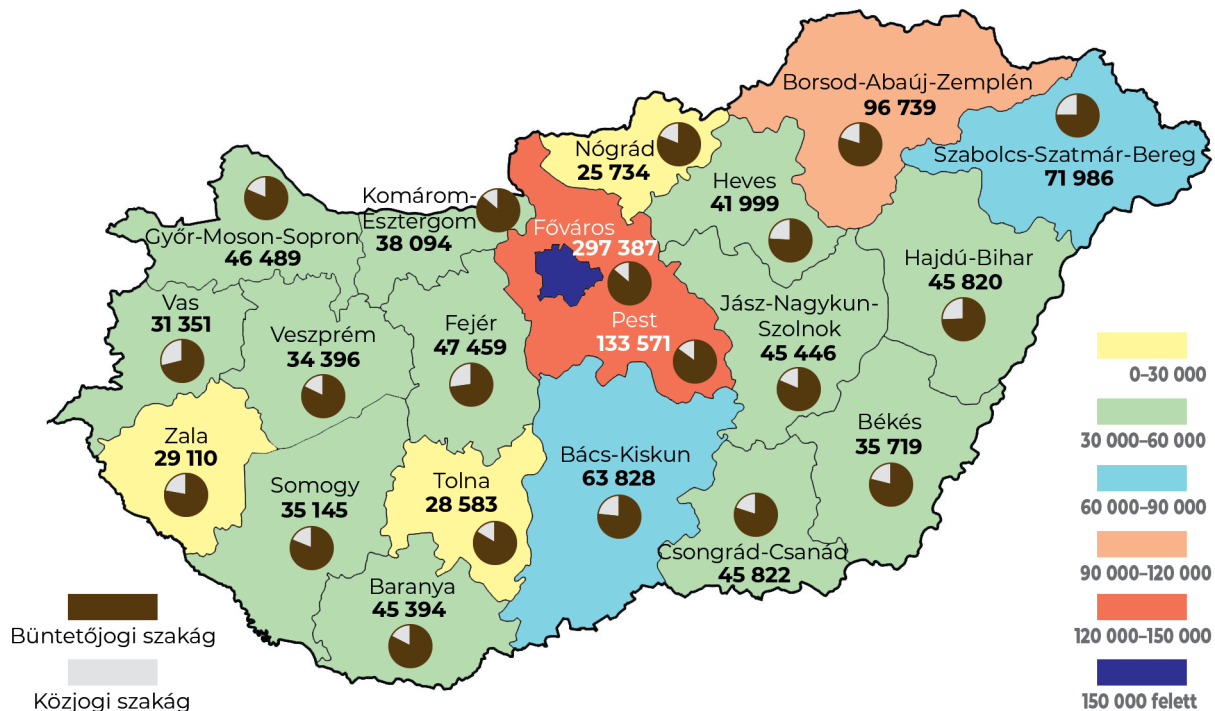
Az ügyészségi ügyiratforgalom a 2011–2020. években

A Fővárosi Főügyészség és a megyei főügyészségek ügyiratforgalmi adatai a következő ábrából láthatók:

3. ábra

A főügyészségek ügyiratforgalma a 2020. évben

A teljes ügyiratforgalom 23,4%-át a Fővárosi Főügyészség intézte. A megyénkénti megoszlás tekintetében megállapítható, hogy a legnagyobb ügyiratforgalma Pest, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, valamint Bács-Kiskun megyéknek volt. A négy megyei főügyészség ügyiratforgalma összesen az országosnak mintegy 28,8%-át tette ki.

2. A büntetőjogi ügyészségi tevékenység

Az ügyészség feladatainak jelentős részét a büntető igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó tevékenység képezi. Az ügyészség működésének alkotmányos alapjait az Alaptörvény 29. cikke határozza meg. Ez kimondja, hogy az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként mint közvádoló az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítője.

2.1. A nyomozás felügyelete, irányítása és az ügyészségi nyomozás

2.1.1. A bűnözésre vonatkozó főbb adatok

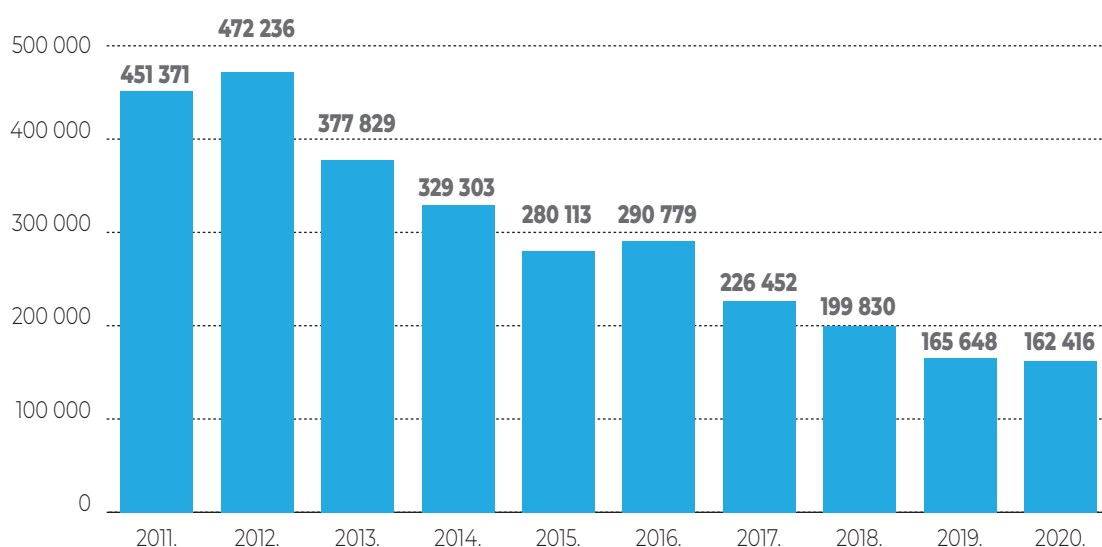
A büntetőjogi szakágban iktatott és elintézésre váró ügyek száma, miként azt az ügyészségi ügyiratforgalomra vonatkozó 2. ábra mutatja, 2012-től 2017-ig folyamatosan csökkent. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 2018. július 1. napján történt hatálybalépését követően azonban, különösen a

2019. évben, az ügyészségi ügyiratforgalomban többszázszáz nagyságrendű növekedés következett be. Ennek okai meghatározóan a Be. új vagy más alapokra helyezett jogintézményeinek változásait követő ügyviteli rendszer részletszabályaiban keresendők. A 2020. évben az ügyiratforgalom az előző évihez képest minimális mértékben (0,6%-kal) csökkent, ami azt mutatja, hogy a koronavírus-járvány az ügyészség büntetőjogi szakági ügyiratforgalmára alig volt hatással.

A regisztrált bűncselekmények számának alakulásában 2013 óta tapasztalható csökkenő tendencia – igaz, jóval csekélyebb mértékben, nem egészen 2%-kal – a múlt évben is folytatódott. Az elmúlt tíz év változásai a következő ábrán láthatók:

4. ábra

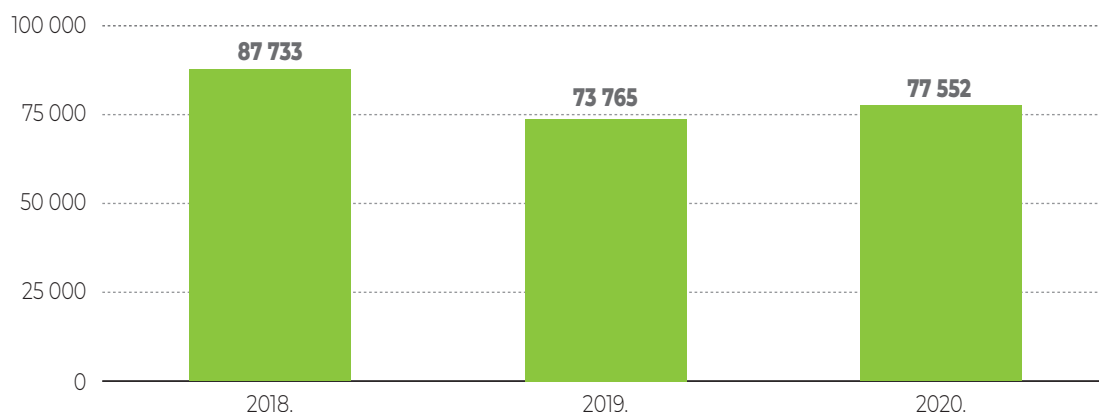
A regisztrált bűncselekmények száma a 2011–2020. években

A regisztrált elkövetők számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

5. ábra

A regisztrált elkövetők számának alakulása a 2018–2020. években

Az egyes bűncselekmények főbb adatairól a következő táblázat ad tájékoztatást:

1. táblázat

Egyes regisztrált bűncselekmények száma a 2018–2020. években

Bűncselekmények	2018.	2019.	2020.
Szándékos befejezett emberölés	84	60	81
Emberölés kísérlete	60	57	90
Lopás	62 349	55 059	48 627
Csalás	19 180	14 350	12 026
Rablás	710	637	616
Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése	953	106	79
Közlekedési bűncselekmények	20 922	18 458	18 975
járművezetés ittas állapotban (közúti)	16 008	13 773	13 589
közúti baleset okozása	2 706	2 436	2 753
Embercsempészés	215	90	257
Hivatalos személy, közfeladatot ellátó személy és hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak	756	564	684
Igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények	2 637	1 449	1 641
Garázdaság	9 386	8 587	8 570
Okirattal kapcsolatos bűncselekmények	19 876	13 758	15 287
Kábítószerrel visszaélés	8 146	6 566	6 518
Korrupciós bűncselekmények	2 046	460	2 049
hivatali vesztegetés	1 653	242	1978
gazdasági vesztegetés	146	115	38
Pénzhamisítás	587	451	274
Bélyeghamisítás	91	200	17
Készpénz-helyettesítő fizetési eszközökhöz kapcsolódó bűncselekmények	3 651	1 771	3 219
Költségvetési csalás	1 749	1 503	1 061
Csődbűncselekmény	207	126	107
Pénzmosás	259	188	308
Információs rendszer vagy adat megsértése	562	587	830
Információs rendszer védelmét biztosító technikai intézkedés kijátszása	9	38	25
Környezetkárosítás	32	19	23
Természetkárosítás	450	165	59
Hulladékgazdálkodás rendjének megsértése	372	402	474
Katonai bűncselekmények	452	199	297

Bár a 2020. évben a regisztrált bűncselekmények száma tovább csökkent, egyes bűncselekmény-kategóriák esetében növekedés volt tapasztalható. Ez leginkább a szándékos befejezett emberölés, az emberölés kísérlete, az embercsempészség, a készpénz-helyettesítő fizetési eszközhöz kapcsolódó bűncselekmények, a pénzmosás, az információs rendszer vagy adat megsértése, a korrupciós, valamint a katonai bűncselekmények esetében szembetűnő.

Örvendetes viszont a lopás, a csalás, a rablás, a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése, a járművezetés ittas állapotban, a kábítószerrel visszaélés és a természetkárosítás esetében tapasztalható további csökkenés.

A készpénzforgalom biztonságát súlyosan sértő pénzhamisítások tárgyevi regisztrált esetszáma jelentős mértékben alatta maradt a korábbi években mért adatoknak. A csökkenés még inkább szembetűnő a bélyeghamisításoknál, amelyek száma nagyságrendekkel maradt el a korábbi időszakban regisztrált értékektől. Az adott bűncselekményeknél – a bélyeghamisítások 2019. évben mért relatíve magasabb esetszáma ellenére is – összességében egy erőteljesen csökkenő trend rajzolódik ki.

A gazdasági bűncselekmények elleni küzdelem egyik súlyponti eleme változatlanul a költségvetési csalások elleni következetes fellépés, amely jól illeszkedik a gazdaság ún. fekete, illetve szürke zónáinak visszaszorítását célzó jogalkotói törekvésekhez is. Bár a bűncselekmény esetszáma egyenletes csökkenést mutat, továbbra is jellemző az ügyek jelentősebb részének nagy terjedelme, bonyolult ténybeli és jogi megítélése, amely új elkövetési formák megjelenésében is megnyilvánul. Az érintett adónemek közül a változatlanul tipikusnak tekinthető általános forgalmi adó mellett a költségvetési bevételnek számító útdíj elkerülését célzó elkövetési formák is megjelentek, amelyek egyik jellemzője a beépített ellenőrzési rendszerek kijátszására épülő nagyfokú szervezettség. A költségvetésből származó források, illetve kedvezmények megtévesztés úján történő megszerzése, illetve a céltól eltérő felhasználása mellett a költségvetési csalások megvalósítási módjának széles spektruma a különböző adókedvezmények jogosulatlan megszerzéséig terjed.

A felderítést továbbra is jelentősen nehezíti a számlázási láncolatként működtetett céghálózatok létrehozása, a jelentős adótartozást felhalmozó, de az adóhátralék sikeres behajtásához szükséges vagyonnal nem rendelkező vállalkozások elkövetésbe történő bevonása, továbbá az a körülmény, hogy az országhatárokon átnyúló szervezett bűnözés a különböző költségvetéseket károsító cselekményeknél is hangsúlyosan jelen van. Az elkövetők rendre visszaélnak az áruk szabad mozgását, valamint az egységes elveken nyugvó gazdasági kapcsolatok lehetőségét megteremtő szabályozással, ami az európai uniós tagállamok relációjában tekinthető viszonylag elterjedt jelenségnek.

A leírtakra például szolgál a következő ügy.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-magyarországi Bűnügyi Igazgatósága különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás bűntette és más bűncselekmények miatt folytatott nyomozást.

Az ügyben megállapítható tényállás lényege szerint az I. és II. rendű vádlottak 2018 februárjától zöldség-gyümölcs kereskedelmi tevékenységet folytattak, amellyel az Európai Unió más tagállamaiból beszerzett árut az irányításuk alatt álló gazdasági társaságok nevében egy fővárosi piacon értékesítették. A kereskedés során jelentős haszonra tettek szert, azonban az érintett cégek nevében adóbevallást nem, vagy valótlan tartalommal tettek, illetve az adófizetési kötelezettségük mértékét úgy csökkentették, hogy valós gazdasági eseményeket nem takaró, fiktív számlák általános forgalmi adó tartalmát jogosulatlanul levonásba helyezték. Az elkövetők 2019 júniusáig 2,3 milliárd forint vagyoni hátrányt okoztak a központi költségvetésnek.

Az elkövetői körhöz 2018 decemberében csatlakozott a IV. rendű vádlott, aki a haszonból való részesedés fejében többek között jogi és pénzügyi tanácsokkal, továbbá könyvelőjének segítségével, valamint egy cég elkövetésbe történő bevonásával működött közre az adóelkerülésben. A nyomozó hatóság a bűnszervezetet 2019 júniusában felszámolta. Ezután a IV. rendű vádlott tevékenységének eredményeként létrejött egy újabb, a zöldség-gyümölcs kereskedelmet szintén a fizetendő általános forgalmi adó elkerülése mellett folytató elkövetői kör, amely összesen 68 millió forint vagyoni hátrányt okozott Magyarország központi költségvetésének.

A Fővárosi Főügyészség a 2020. december 28. napján kelt vádiratában összesen 32 személlyel szemben emelt vádat a Fővárosi Törvényszéken, többségükkel szemben bűnszervezetben elkövetett, különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás bűntette, továbbá közbizalom elleni bűncselekmények – így közokirat-hamisítás bűntette és hamis magánokirat felhasználásának vétsége – miatt, valamint a fiktív számlázáshoz felhasznált gazdasági társaságok ún. „stróman” ügyvezetői közül 10 vádlottal szemben közokirat-hamisítás bűntette miatt.

A gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények közül a csődbűncselekmény változatlanul nagy jelentőségű annak ellenére is, hogy a regisztrált esetek száma egyenletesen csökken. A bűncselekmény kapcsán ismételten rá kell mutatni arra a körülményre, hogy a hitelezők érdekeinek védelme kiemelten fontos nemzetgazdasági érdek, ugyanis a fizetéseképtelenség látszatának csalárd magatartással való megteremtése nagymértékben megnehezíti a gazdasági élet más szereplőinek tevékenységét is, de végső soron az érintett személyek pénzügyi, illetve gazdasági ellehetetlenülését is előidézheti, illetve

aláássa a gazdasági folyamatok zökkenőmentességéhez nélkülözhetetlen hiteltelzői bizalmat.

A pénzmosást illetően a regisztrált esetek száma ismét erőteljes növekedést mutat, ami jelzi a bűncselekmény következetes üldözésére fordított jelentős erőfeszítések sikerét, továbbá az adott bűncselekménnyel kapcsolatos jogdogmatikai problémák megoldását célzó iránymutatások kibocsátásának és a jellemző elkövetési formák feltárásának, elemzésének eredményességét.

A Legfőbb Ügyészség 2020. évi vizsgálati terve célvizsgálat tartását rendelte el „A pénzmosásra vonatkozó legfőbb ügyész helyettesi körlevelek, valamint a Terrorizmus, Pénzmosás és Katonai Ügyek Főosztálya által kiadott iránymutatások érvényesülésének vizsgálata” címmel. A célvizsgálat eredményei szerint az előző, 2015. év végén elvégzett munkaterven kívüli vizsgálat adataihoz mérten az utóbbi években nem csak a regisztrált pénzmosások száma emelkedett meg, de a cselekmények jogi minősítés szerinti megoszlása is alapvetően megváltozott. Az alapcselekmény elkövetője által megvalósított, és csökkenő tendenciát mutató, ún. saját pénzmosást felváltotta a más által elkövetett bűncselekményekhez kapcsolódó dinamikus és statikus pénzmosás, e mellett markánsan visszaszorult a deliktum gondatlan alakzata.

A vizsgálat kizárólag a cselekmények jogi minősítésének körében tárt fel további intézkedést igénylő jogalkalmazási problémát.

Az alapvetően eseti jellegű hibák mellett több, követendő gyakorlati megoldás és szemlélet is kimutatható volt. Ezek között említhetők az előcselekmények felderítésének körében alkalmazott „jó gyakorlatok”, a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyon felkutatására irányuló széles körű intézkedések, a vagyon illegális forrásának indirekt – a legális forrás hiányából levont következtetésen alapuló – bizonyítása és a kiterjesztett vagyonekhoz való hozzáférése alkalmazása.

A pénzmosás legjellemzőbb példája a következő ügy.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság Korrupciós és Gazdasági Bűnözés Elleni Főosztálya különösen nagy értékre elkövetett pénzmosás büntette és más bűncselekmények miatt indított nyomozást.

A megállapítható tényállás lényege szerint az I. rendű vádlott 2015 második félévében megállapodott egy magyar kft. ügyvezetőjével abban, hogy a társaság bankszámláin külföldről érkező, bűncselekmények elkövetéséből származó összegeket fogad, majd azokat készpénzben felveszi, és megbízói részére továbbadja, illetve meghatározott célszámlákra továbbutalja. A megállapodásnak megfelelően a cég ügyvezetője 2015. december 18. napján I. és II. rendű vádlott kíséretében megjelent egy magyarországi pénzintézet bu-

dapesti bankfiókjában, a cég részére bankszámlát nyitott, majd annak adatait átadta a II. rendű vádlottnak. A bankszámla felett a cég ügyvezetője és a II. rendű vádlott önálló rendelkezési jogosultsággal bírt.

A III. rendű vádlott 2016 tavaszán megállapodott két, ismeretlenül maradt személlyel abban, hogy az ügyvezetése alatt álló kft. részére bankszámlákat nyit, majd azokon külföldi cégektől érkező, bűncselekmények elkövetéséből származó összegeket fogad, amelyeket készpénzben felvesz, és a megbízói részére továbbad. E megállapodásnak megfelelően a III. rendű vádlott egy magyarországi pénzügyintézet budapesti fiókjában a cég részére euró és forint fizetési alapú bankszámlákat nyitott, a számlanyitás során az sms értesítésekhez tartozó telefonszámként az egyik ismeretlen megbízója által megadott telefonszámot közölte.

Ismeretlen személy megtévesztő magatartása folytán egy külföldi gazdasági társaság 2016. május 26. napja és 2016. június 3. napja közötti időben összesen 184.933.243 forintnak megfelelő 591.653,85 eurót és 109.123.457 forintnak megfelelő 389.226,2 amerikai dollárt utalt át egy külföldi gazdasági társaság külföldi hitelintézetnél vezetett számlájára, ahonnan ismeretlen személy 2016. június 2. napján 108.023.928 forintnak megfelelő 344.508 eurót továbbutalt a bűncselekmény elkövetéséhez felhasznált egyik magyar kft. részére vezetett bankszámlára, valamint 2016. június 7. napján 83.168.672 forintnak megfelelő 267.200 eurót a másik, a III. rendű vádlott ügyvezetése alatt álló magyar kft. bankszámlájára.

Ismeretlen személy megtévesztő magatartása folytán egy külföldi gazdasági társaság könyvelője a társaság bankszámlájáról 2016. június 3. napján 89.246.580 forintnak megfelelő 285.525,1 eurót, 2016. június 7. napján 90.122.920 forintnak megfelelő 289.542,25 eurót utalt át az egyik magyar kft. bűncselekmény elkövetése céljából megnyitott bankszámlájára.

Az I. és II. rendű vádlott rábírására a cég ügyvezetője a kft. számláján jóváírt összegből összesen 284.236.952 forintnak megfelelő 913.994,05 euró összeget vett fel készpénzben, illetve utalt tovább más bankszámlára.

A III. rendű vádlott az ügyvezetése alatt álló kft. bankszámláján jóváírt, bűncselekményből származó pénzüsszegekből összesen 83.108.802 forintnak megfelelő 266.541,74 euró összeget vett fel készpénzben, illetve utalt tovább más bankszámlára.

A Fővárosi Főügyészség a 2020. szeptember 22. napján kelt vádiratában az I., a II. és a III. rendű vádlottal szemben a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 399. §-a (1) bekezdése a) pontjának aa) alpontjába ütköző és a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő különösen nagy értékre elköve-

tett pénzmosás büntette miatt emelt vádat a Fővárosi Törvényszéken, amelyet az I. és II. rendű vádlottak felbujtóként követtek el.

A környezet és a természet védelme változatlanul prioritást élvez, amely nem csupán a bűncselekmények elleni következetes, a törvény szigorával történő fellépésben nyilvánul meg. Kiemelést érdemel az ügyészség szakágai közötti folyamatos együttműködés, amely biztosítja a tágabb értelemben vett környezetvédelmi tevékenység komplexitását is.

A regisztrált környezetkárosítások száma az előző évihez képest enyhe növekedést mutat, míg a hulladékgazdálkodás rendjének megsértésénél az esetszám már jelentősebben emelkedett. A természetkárosításoknál viszont markánsan csökkenő tendenciát észlelhetünk.

Ebben a körben mindenképpen említést érdemel, hogy a jelentős tárgyi súlyú cselekmények nagyobb számban jelentkeztek, és előfordultak több országot érintő elkövetési formák is.

A közélet tisztaságát sértő regisztrált korrupciós cselekmények száma az előző, 2019. évi jelentős csökkenéshez képest visszaállt a 2018. évi szintre. A bűncselekménycsoporton belül a regisztrált hivatali vesztegetések száma mutat jelentős változékonyságot, és növekedett jelentősen 2020-ban, emellett viszont a regisztrált gazdasági vesztegetések száma nagymértékben csökkent (1. táblázat).

2. táblázat

Korrupciós bűncselekmények miatt iktatott eljárások száma a 2018–2020. években

Korrupciós bűncselekmények	2018.	2019.	2020.
Hivatali korrupciós bűncselekmények	635	853	508
Gazdasági korrupciós bűncselekmények	197	171	185
Befolyás vásárlása és befolyással üzérkedés	92	148	106
Vesztegetés és vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban	44	78	62
Egyéb	1	3	11
Összesen	969	1 253	872

A korrupciós bűncselekmények miatt iktatott büntetőeljárások számának növekedése megállt, és kismértékben csökkent. A csökkenés legnagyobb mértékben a hivatali korrupciós bűncselekmények miatt iktatott eljárások esetében jelentkezik, a gazdasági korrupciós bűncselekmények miatt iktatott eljárások száma az előző két évi adathoz képest lényegesen nem változott. A befolyás vásárlása és a befolyással üzérkedés, valamint a vesztegetés és

vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban bűncselekmények miatt iktatott eljárások számának ingadozása a szokásosnak tekinthető mértéken belül van, a 2018. évi értékekhez képest az eljárások száma nőtt, a 2019. évihez képest viszont kis mértékben csökkent.

A korábbi országgyűlési beszámolóokban is szerepelt, hogy az azonos évben iktatott eljárások száma és a regisztrált bűncselekmények száma között – az eltérő adatforrásokra tekintettel – nincs közvetlen kapcsolat. A befejezett nyomozásokban regisztrált bűncselekmények számának növekedése az iktatott eljárások számának növekedését késéssel követi, így a regisztrált bűncselekmények számának 2020. évi növekedése mögött a 2019. évben iktatott eljárások nagyobb száma érzékelhető. Ezzel együtt is a regisztrált hivatali korrupciós bűncselekmények számának nagymértékű növekedése mögött az a korábban már ismertetett jelenség is megfigyelhető, hogy a korrupciós kockázatnak jelentős mértékben kitett szolgálati helyeken tömegesen felderített bűncselekményeket egy-két eljárásban bírálják el, és ezek befejezése a regisztrált bűncselekmények számának megugrását eredményezi. A 2020. évben egy ilyen büntetőeljárás került befejezésre.

A Szegedi Regionális Nyomozó Ügyészség 2020. március 13-án 1735 rendbeli előnyért hivatali kötelességét megszegve, üzletszerűen elkövetett hivatali vesztegetés elfogadásának büntette miatt emelt vádat a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Kelebia Határrendészeti Kirendeltség Tompa Határátkelőhelyen szolgálatot teljesítő, útlevélkezelő beosztású rendőr főtörzsőrmeister ellen, aki 2017-ben darabonként 100 euró ellenében vállalta szerb állampolgárságú megbízójának, hogy külföldi útiokmányokat a valóságnak nem megfelelően rögzít a Határellenőrző és Regisztrációs Rendszerben, és az útleveleket belépést igazoló bélyegzővel látja el. Az ismeretlenül maradt szerb megbízó célja az volt, hogy harmadik országbeli állampolgárok schengeni övezeten belüli tartózkodását jogellenesen legalizálja. A jól előkészített ügyben a Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa előkészítő ülésen már 2020. szeptember 3. napján ítéletet hozott, és a vádlottat öt év börtönbüntetésre ítélte, valamint vele szemben 52.544.880 forint erejéig vagyonekőzbást rendelt el.

A hivatali korrupciós ügyek döntő többsége a rendőrség belső védelmi szolgálatának felderítési tevékenysége nyomán indul, és a korrupciós ügyek ügyészségi nyomozásának szervezeti megerősítése eredményeként zárul sikeresen. A felderítő és bűnüldöző hatóságok felderítésben játszott szerepe széles körű ismertté válásának tudható be, hogy a hasonló jellegű, az egy szolgálati helyen szolgálatot teljesítő hivatalos személyek által tömegesen elkövetett korrupciós cselekmények visszaszorultak, és a példaként említett ügghöz hasonló óriásügyek az elmúlt években egyre kisebb számban indultak.

A gazdasági korrupció miatt iktatott büntetőeljárások száma kis mértékben nőtt az előző évhez képest, három év távlatában azonban a változás nem jelentős. Ezzel szemben a regisztrált gazdasági vesztegetések számának csökkenése aggodalomra okot adó jelenség, ami arra utal, hogy a hivatali korrupciós bűncselekmények miatt iktatott eljárásokhoz képest a gazdasági korrupciós bűncselekmények miatti büntetőeljárások kevésbé hatékonyak, a 2020. évben a szokásosnál kevesebb nyomozás fejeződött be. A regisztrált bűncselekmények abszolút számának folyamatos csökkenése alátámasztja azt a korábbi álláspontot, hogy a felderítés hatékonysága nem éri el a hivatali korrupciós bűncselekmények felderítésének hatékonyságát, a 2020. évben sem bővült a nyomozó hatóságok eszköztára olyan eszközökkel, mint amelyek a hivatali korrupció felderítéséhez eredményesen használhatók. E körben azonban már történtek kedvezőnek tekinthető fejlemények az egészségügyi korrupció visszaszorítását célzó jogalkotással, amelyek eredménye azonban leghamarabb a 2021. évben fog jelentkezni.

A korrupciós bűncselekmények mérésének nehézségei miatt a regisztrált bűncselekmények száma mellett egy ország korrupciós állapotának megítéléséhez a korrupcióérzékelésre utaló mérőszámoknak is jelentősége lehet. A percepciós indexek értelmezésénél azonban nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy azok nem objektív adatokon alapulnak, és olyan fogalmakat is használnak, amelyek a büntetőeljárás keretei között nem értelmezhetők.

Sajnálatos módon, szakmailag megindokolt ellenvéleményünk ismételt közlése ellenére az Európai Bizottság a 2020. évben is visszatérően hivatkozott arra, hogy a közvélemény-kutatások szerint a magas szintű korrupció elleni küzdelem Magyarországon nem megfelelő. Az állítás megjelent az Európai Bizottság 2020. évi országjelentésében és a 2020. évi jogállamisági jelentésében is.

A magas szintű korrupció fogalma a büntetőjogban vagy a bűnügyi statisztikában nem létezik, azt az Európai Bizottság sem határozta meg, és ilyen jellegű statisztikai adatokat nem gyűjt. A médiában viszont gyakran fordulnak elő, és nagy port vernek fel az olyan büntetőeljárások, amelyeket a közvélemény magas szintű korrupciós ügyként azonosít.

2020 decemberében a Központi Nyomozó Főügyészség az Agrárminisztérium egy helyettes államtitkárát érintően folytatott le összehangolt műveletet a helyettes államtitkár minisztériumi irodájában, tartózkodási helyén, a Nemzeti Földügyi Központban, egy vidéki polgármesteri hivatalban és egyéb helyszíneken. A megalapozott gyanú szerint a helyettes államtitkár több személy tudomására hozta, hogy az állami tulajdonban lévő 10 hektárnál kisebb földterületekre vételi ajánlatot lehet tenni. Jelezte, hogy ha a bennfentesek már az esedékes pályázati időszak megnyitása előtt vételi ajánlatot

tesznek az általuk kiválasztott földrészletre, és az ajánlatot a Nemzeti Földügyi Központ elnökhelyettesének megküldik, a helyettes államtitkár beavatkozik, hogy az ingatlanokra benyújtott ajánlatokat eredményesen bírálják el, illetve az ingatlanok az értékesítésre meghirdetni tervezett ingatlanok közül kikerüljenek. A helyettes államtitkár 2020 májusában találkozott egy mezőgazdasági vállalkozás ügyvezetőjével, akivel megegyezett abban, hogy a Nemzeti Földalapba tartozó földterületek tulajdonjogának vagy használati jogának megszerzése érdekében hivatali befolyását érvényesíti, ezért cserébe az ingatlan tulajdonjogát megszerző gazdasági társaságban 5%-os részesedést kap. A megállapodásnak megfelelően a helyettes államtitkár a tulajdoni részesedést megszerezte. A büntetőeljárás – az időközben benyújtott vádirat alapján – a helyettes államtitkár ellen vezető beosztású személy által elkövetett hivatali vesztegetés elfogadásának büntette miatt a Fővárosi Törvényszéken folytatódik.

Magas szintű korrupciós ügyként érzékelhető büntetőeljárás nem csak hivatali korrupciós bűncselekmény miatt folyhat kormányzati szereplők vagy országgyűlési képviselők ellen, ilyen cselekmény a magánszférában is előfordulhat. Már 2017 óta folyik az a büntetőeljárás, amelyben a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság 2020 decemberében hallgatta ki gyanúsítottként azt a vállalkozót, akinek egyik cége – a megalapozott gyanú szerint – 2018 előtt éveken át nagy mennyiségben állított elő mezőgazdaságban felhasználható terméket, amelynek egy részét utasítására valótlánul selejtesnek minősítették, és csökkentett áron adták el a kereskedőknek. A kereskedők ezt követően piaci vagy ahhoz közeli áron értékesítették a terméket a végfelhasználóknak. Az egyik kereskedő cég vezetőjével a gyanúsított megállapodott abban, hogy valótlánul selejtesnek minősített terméket fog neki eladni, aki azt továbbértékesíti a végfelhasználóknak, és a vételár egy bizonyos részét készpénzben visszaadja a gyanúsítottnak. Az évek során a vállalkozó így összesen több mint 800 millió forint vesztegetési pénzt vett át üzletfelétől.

A 2020. évi ügyintézési tapasztalatok továbbra is alátámasztják azt, hogy a korrupció érzékelését a korrupció látszatát keltő cselekmények növelik, az állampolgárok korrupciót sejteneek ott is, ahol a döntések mögött nem áll valós vesztegetés vagy más jogellenes befolyás. A vélelmezett befolyásolt döntésekről kialakult általános kép alapján az állampolgárok elhiszik, hogy saját ügyekben csak külön „szolgáltatási díj” ellenében várhatnak valós intézkedést. Ebből adódik, hogy a hagyományosan forráshiányos rendszerekben a szolgáltatások igénybe vevői akár külön kérés nélkül is ígérnek vagy juttatnak különféle előnyöket a szolgáltatóknak. A 2020. évi, az egészségügyi korrupció felszámolását célzó, széles körben ismertté vált jogalkotás eredményeként várható, hogy az állampolgárok a jövőben tudatosabban fogják az ilyen korrupciós helyzeteket elutasítani vagy elkerülni.

A hivatali ügyekben továbbra is jellemző, hogy a kérelmezők vagy ügyfelek „kijáró embereket” keresnek, és befolyásuk megvásárlásával kívánják az ügyeiket elintézni. Ezzel összefüggésben ismételten hangsúlyozandó, hogy ha valakitől nem létező ügy vagy nem létező hivatalos személy befolyásolására hivatkozva kérnek előnyt, az előny adója nem megtévesztés áldozata és nem csalás sértettje, hanem maga is a közélet tisztaságába vetett bizalmat sértő magatartást fejt ki, ezért nem élvezhet büntetőjogi védelmet, cselekménye korrupciós bűncselekménynek minősül.

Az információs rendszer útján elkövetett bűncselekmények egységes kezelésének igénye az ügyészség szervezetének fejlesztését is szükségessé tette. Felismerve, hogy az informatikai bűncselekmények bizonyos jellegzetességei az ilyen bűncselekmények miatt indult eljárások egységes szakmai irányítás alá vonását indokolják, a Legfőbb Ügyészségen a Kiemelt, Korrupciós és Szervezett Bűnözés Elleni Ügyek Főosztályán belül – a már említettek szerint – felállt a Kiberbűnözés Elleni Osztály. Az osztály hatáskörébe tartoznak – többek között – a tiltott adatszerzés és az információs rendszer elleni bűncselekmények, a gyermekpornográfia, az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás, a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítása, továbbá minden, információs rendszer felhasználásával elkövetett, ötévi vagy azt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény.

Az elmúlt évekhez hasonlóan a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök használatának biztonságát sértő bűncselekmények között vettük számba a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítását, a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést, a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának elősegítését, valamint a bűncselekménytípus károkozással járó formáját, az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalást is, amelyet a Btk. 375. §-ának (5) bekezdése rendel büntetni. Az említett bűncselekmények számának 2019. évi nagymértékű csökkenéséhez képest 2020-ban a megelőző évek esetszámaihoz illeszkedő emelkedést tapasztalhattunk (1. táblázat).

Az információs rendszer vagy adat megsértése bűncselekmény száma jelentős mértékben növekedett, emellett viszont az információs rendszer védelmét biztosító technikai intézkedés kijátszása szignifikánsan csökkent (1. táblázat). Ez utóbbi bűncselekmény viszonylag csekély esetszáma miatt azonban nem lehet megalapozott következtetést levonni a változás okára.

2.1.2. Az ügyészségi nyomozás

A büntetőeljárás rendszerint nyomozással kezdődik, amelynek feladata a tényállás oly mértékű felderítése, hogy a vádló dönthessen arról, vádat emel-e. A 2018-ban hatályba lépett Be. számos jelentős újítást vezetett be, alapjaiban azonban nem változott az a rendelkezés, hogy az ügyészség bármely ügy nyo-

mozását maga is végezheti, meghatározott bűncselekmények miatt pedig a nyomozás az ügyészség kizárólagos hatáskörébe tartozik. Az egyébként hatáskörrel rendelkező nyomozó hatóságtól a nyomozás ügyészségi hatáskörbe vonása azonban mindenképpen kivételes lehetőség.

Az új büntetőeljárási törvény szükségessé tette az ügyészségi nyomozás szervezetrendszerének átalakítását és megerősítését.

2019. február 1. napjától – ahogy azt a tavalyi beszámoló részletesen kifejti – a kizárólagos ügyészségi hatáskörbe tartozó bűncselekmények nyomozását teljeskörűen átvette a Központi Nyomozó Főügyészség és az alárendeltségében működő járási szintű regionális ügyészséggé átalakuló Budapesti, Debreceni, Győri, Kaposvári és Szegedi Regionális Nyomozó Ügyészség.

A Központi Nyomozó Főügyészségen a nyomozást a Nyomozó Osztály végzi, míg a regionális nyomozó ügyészségek közvetlen felettes szerve a Központi Nyomozó Főügyészség Nyomozás Felügyeleti Osztálya.

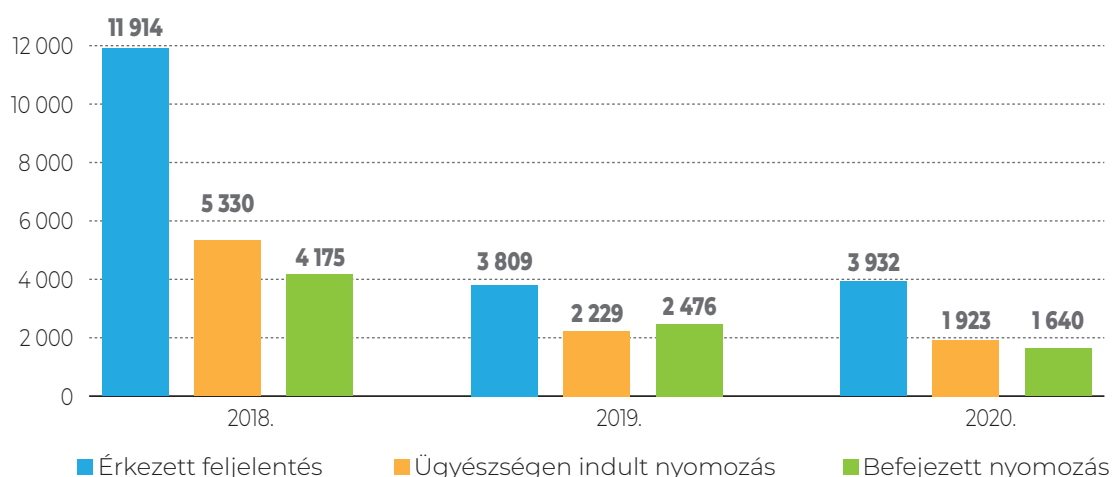
A fővárosra kiterjedő illetékességgel szintén 2019. február 1. napjával létrejött a Fővárosi Nyomozó Ügyészség. A Fővárosi Főügyészségnek alárendelt ezen ügyészi szerv látja el az előkészítő eljárások felügyeletét a fővárosban, továbbá nyomozást folytat a hatáskörébe vont ügyekben.

A 2020. évben megkezdődött a fentiek szerint kialakított szervezetrendszer hatékonyságának vizsgálata. A részeredmények együttes értékelése, az esetleg szükséges szervezeti intézkedések megtétele, a szervezetrendszer finomítása a 2021. évre várható.

Az ügyészségi nyomozások egyes lényeges adatainak változását a következő ábra jeleníti meg:

6. ábra

Az ügyészségi nyomozások adatai a 2018–2020. években

A Központi Nyomozó Főügyészség kiemelten foglalkozik a korrupció elleni küzdelemmel, amely az új büntetőeljárás törvény hatálybalépésével még hangsúlyosabbá vált, hiszen a hivatali korrupciós bűncselekmények nyomozása ügyészségi hatáskörbe került. A Központi Nyomozó Főügyészség Nyomozó Osztálya a hatáskörébe tartozó korrupciós, illetve esetenként hivatali vagy hivatalos személyek által elkövetett vagyon elleni bűncselekmények gyanúját keltő, rendszerint bonyolult ténybeli és jogi megítélésű ügyekben jár el.

A korrupciós bűncselekmények felderítésének speciális jellegére figyelemmel a Központi Nyomozó Főügyészség különböző nyomozó hatóságokkal, felderítő szervekkel és a Nemzeti Védelmi Szolgálattal való hatékony együttműködése elengedhetetlen. A főügyészség munkatársainak helyszíni nyomozati cselekmények elvégzéséhez jelentős támogatást nyújtanak a Terrorelhárítási Központ műveleti egységei, illetve a különböző rendőri egységek, elsősorban a Készenléti Rendőrség. A feljelentés megtétele előtti titkos információgyűjtés, illetve a Be. hatálybalépésétől előkészítő eljárásokat folytató Nemzeti Védelmi Szolgálat tevékenységének eredménye számos ügyben alapozta meg a Központi Nyomozó Főügyészség sikeres eljárását.

2.1.3. A nyomozás felügyelete és irányítása

Az ügyészség büntetőeljárásjogi jogosítványai a Be. 2018. július 1-jei hatálybalépésével megváltoztak aszerint, hogy a nyomozás a kezdeti, feltáró szakaszban van (felderítés), vagy már egy megalapozottan gyanúsítható személlyel szemben folyik (vizsgálat).

Az osztott nyomozási rendszer megváltoztatta a nyomozó hatóság és az ügyészség eljárási kapcsolatát is. A felderítés a nyomozó hatóság teljes önállóságával, törvényességi ügyészségi kontrollal jellemezhető, míg a vizsgálat ügyészségi irányítás mellett a konkrét személlyel szembeni vádemelés vagy egyéb ügyészségi intézkedés eldöntésének vizsgálatára, az ehhez szükséges bizonyítási eszközök beszerzésére irányul.

A nyomozás megindításának az alapja rendszerint a feljelentés. A feljelentés alapján vagy nyomozás indul, vagy elutasítják a feljelentést. Ha a nyomozás elrendeléséről, a feljelentés elutasításáról, illetve az ügy áttételéről nem lehet megnyugtatóan állást foglalni, a feljelentés kiegészítésének van helye. Nyomozás akkor indítható, ha a feljelentésben közölt adatok bűncselekmény gyanúját keltik, és a nyomozás megindításának nincs törvényes akadálya.

A nyomozást 2018. július 1. napjától szűkebb körben megelőzheti előkészítő eljárás akkor, ha a rendelkezésre álló adatok a bűncselekmény gyanújának megállapítására nem elegendőek, és megalapozottan feltehető, hogy az elő-

készítő eljárás lefolytatása alapján el lehet dönteni, hogy a bűncselekmény gyanúja fennáll-e.

Az ügyészségen tett feljelentések elintézése – a nyomozó hatóság fentebb részletezett önállóságára figyelemmel – akkor tartozik az ügyészség hatáskörébe, amikor erre a nyomozó hatóság nem jogosult.

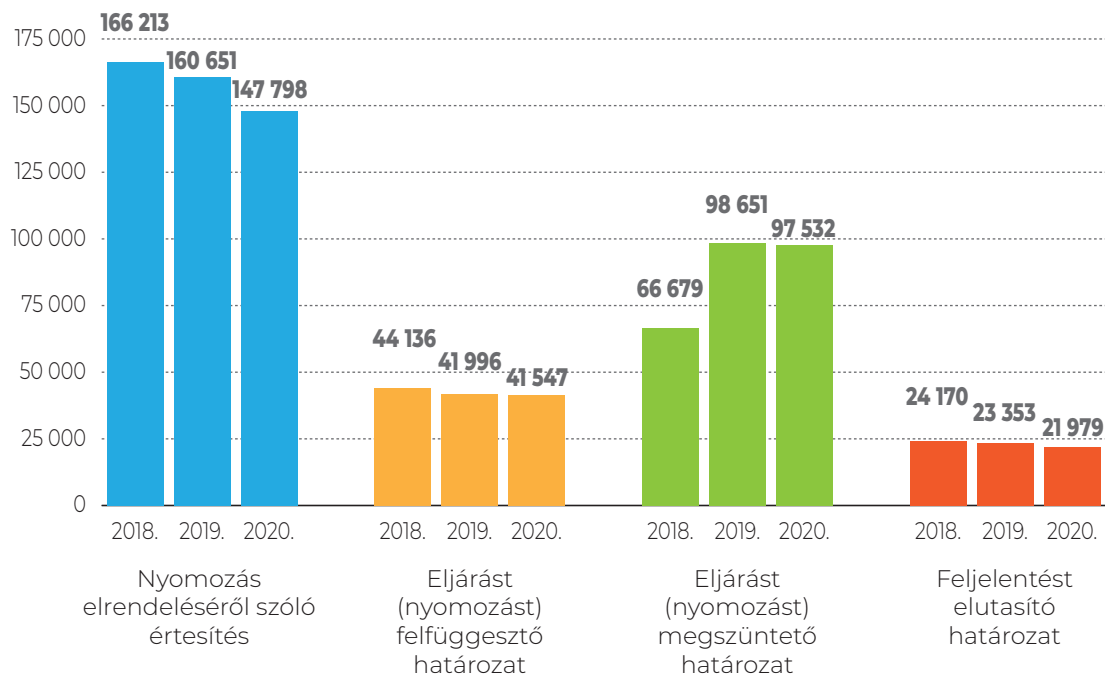
A nyomozó hatóság az általa elrendelt nyomozásról és a feljelentés elutasításáról – a határozat megküldésével – haladéktalanul tájékoztatja az ügyészséget.

Az eljárás megszüntetésére és felfüggesztésére a nyomozó hatóság is jogosult a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott esetekben.

A nyomozó hatóságoktól érkezett határozatok számát a következő ábra mutatja:

7. ábra

A nyomozó hatóságoktól érkezett határozatok száma a 2018–2020. években

Az ügyészséghez az elmúlt év folyamán 308.856 – az ábrán részletezett összetételű – határozat érkezett (2019: 324.651). Ebből az ügyészség – a megelőző évről áthúzódó határozatokkal együtt – érdemben 161.058 határozatot vizsgált felül.

A veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Eljárásjogi rendelet), majd a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Kivezető tv.) lehetővé tette az ügyészség és a nyomozó hatóság számára az eljárás legfeljebb hat hónapra történő felfüggesztését, ha az eljárás folytatása járványügyi elkülönítés, megfigyelés, zárlat vagy ellenőrzés szabályaira figyelemmel elháríthatatlan akadályba ütközik. Ez a szabály nem volt alkalmazható az ügyben személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés hatálya alatt álló terhelttel szembeni eljárás esetén. Az említett okból a nyomozó hatóság 125, az ügyészség 6 esetben határozott az eljárás felfüggesztéséről.

Az érdemben felülvizsgált határozatok csökkenése a Be. szabályozásában keresendő. 2018. július 1. napját megelőzően az ügyészségnek a nyomozás során bármikor lehetősége volt a határozat megváltoztatására, hatályon kívül helyezésére, új határozat meghozatalát előíró utasításra.

A Be. ilyen széles jogosítványokat – 2020. december 31. napjáig – csak a nyomozás vizsgálati szakaszában biztosított az ügyészségnek, a felderítés szakaszában azonban csak arra volt lehetősége, hogy a törvénysértő határozatot hatályon kívül helyezze, illetve a megállapított törvénysértés orvoslására a nyomozó hatóságot felhívja. A felderítés szakaszában a határozat megváltoztatására az ügyészségnek a tárgyévből nem volt lehetősége.

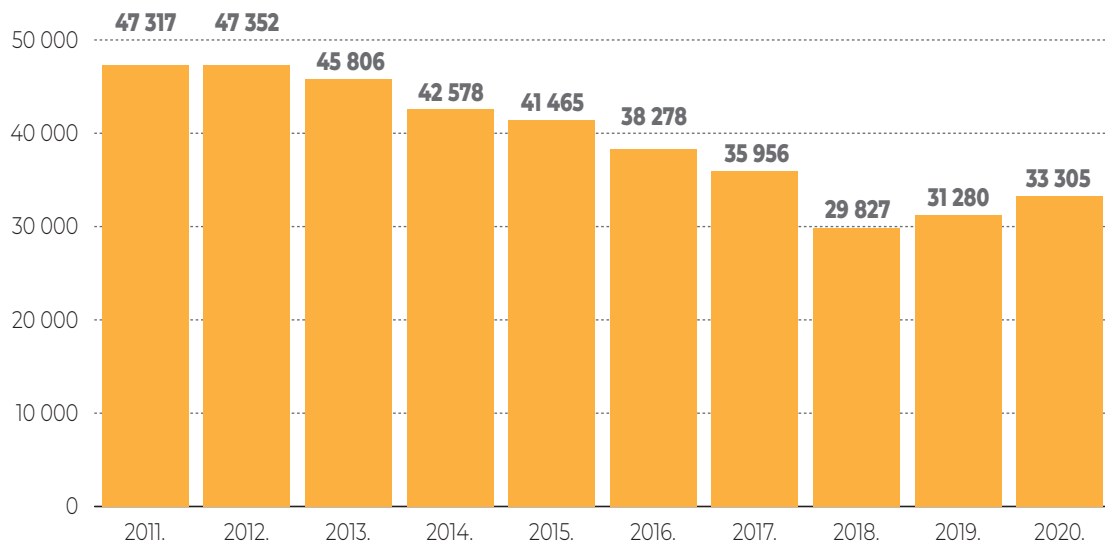
A panasz elintézésének szabályai szerint a panasz elbírálására, ha a határozatot a nyomozó hatóság hozta, az ügyészség, ha az ügyészség hozta, a felettes ügyészség jogosult. A panasz egyfokú jogorvoslat, további jogorvoslatra általában nincs lehetőség.

Az intézkedések elleni panaszt – a gyanúsítás elleni panasz kivételével – a Be. nem ismeri. Jogvédelmi eszközként került bevezetésre az eljárás elhúzódnása miatt előterjeszthető kifogás a terhelt, a védő, a sértett, a vagyoni érdekelt és az egyéb érdekelt számára, azonban az Eljárásjogi rendelet hatálya alatt az eljárás elhúzódnása miatt kifogás nem volt előterjeszthető. Meghatározott körben (pl. kutatás, motozás, lefoglalás egyes esetei) a panaszt elutasító határozat felülbírálati indítvánnyal támadható, amelyről a nyomozási bíró dönt. Közvetlenül lehet felülbírálati indítvánnyal támadni a zár alá vétel és az elkobzás, illetve a vagyoneklobzás biztosítása érdekében alkalmazott lefoglalás elrendelését, a lefoglalt dolog értékesítésének elrendelését, továbbá a távoltartás és a bűnügyi felügyelet magatartási szabályainak részleges feloldására irányuló indítvány elutasítását.

A nyomozó hatóságok határozatai és gyanúsításai elleni panaszok számának alakulását a következő ábra mutatja:

8. ábra

A nyomozó hatóságok határozatai és gyanúsításai elleni panaszok száma a 2011–2020. években

A nyomozó hatóságok határozatai és gyanúsításai elleni panaszok száma az elmúlt évben további emelkedést mutatott. A panaszok tárgyi szerinti megoszlása a következőképpen alakult:

Legnagyobb számban a gyanúsítás ellen jelentettek be panaszt, 18.712 ilyen panaszt kellett elbírálnia az ügyészségnek, ami az előző évihez (16.970) képest több mint 10%-os növekedést jelent.

3787 panaszt a feljelentés elutasítása, 589 panaszt az eljárás felfüggesztése, 6020 panaszt az eljárás megszüntetése, 1135 panaszt a bűnügyi őrizet, 593 panaszt a kutatás, 1136 panaszt a lefoglalás és 1333 panaszt egyéb határozatok ellen jelentettek be. Legszembetűnőbb (a 2019. évi 885-höz képest 28%-os) növekedés az őrizet elleni panaszok számában következett be.

A panaszok elbírálása során 3072 panasznak az ügyészség helyt adott, 24.772 panaszt elutasított, a többi kapcsán egyéb intézkedést tett.

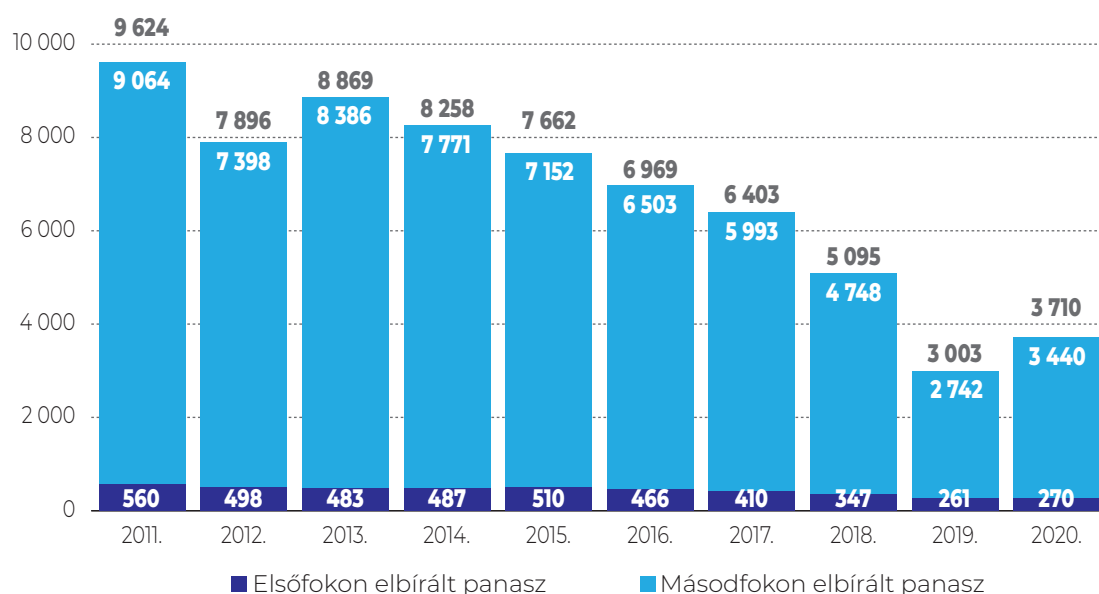
A gyanúsítás ellen bejelentett panaszoknak csupán 2,1%-a bizonyult alaposnak, ami arra utal, hogy a nyomozó hatóságok helyesen ítélték meg a megalapozott gyanú meglétét.

Legnagyobb (35,3%) arányban a zár alá vétellel kapcsolatos panaszok vezet-tek eredményre, ugyanakkor az ilyen panaszok csekély számából (17) mesz-szemenő következtetés nem vonható le. Ezt követte a feljelentés elutasítása (24,1%) és az eljárás felfüggesztése (22,8%) ellen bejelentett panaszok ered-ményessége. Az őrizet elleni panaszok közül 49-nek kellett helyt adni, ami az előző évi 28-hoz képest 75%-os emelkedést jelent.

Az ügyészségnek a vádemelés előtti eljárása során hozott határozatai ellen szintén panasznak van helye. A panaszok szám szerinti alakulása a következő ábrából látható:

9. ábra

Az ügyészségi határozatok elleni panaszok száma a 2011–2020. években

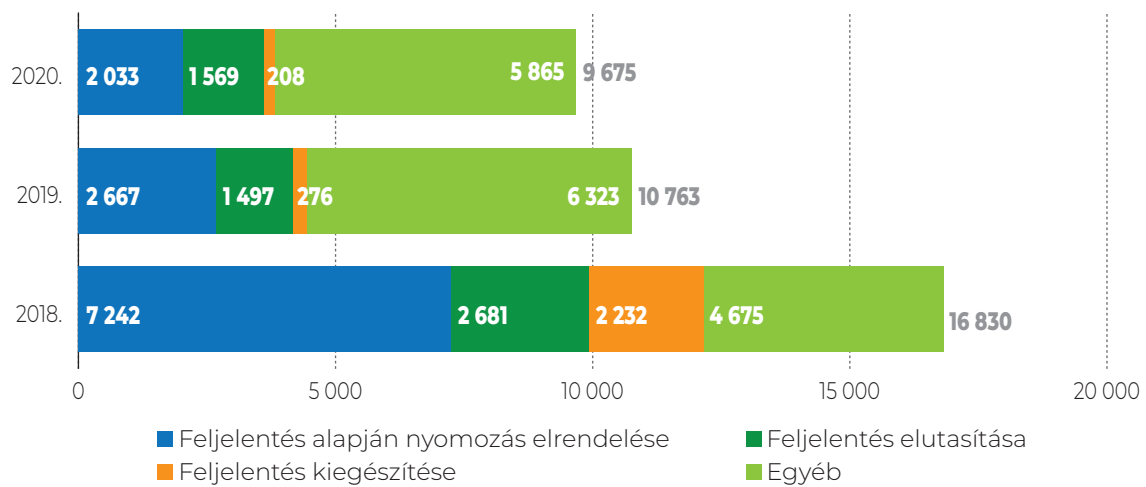
A 2020. évben az alsóbb fokú ügyészség határozatai ellen bejelentett pa-naszok közül 396 panasznak helyt adtak, 2728 panaszt elutasítottak, a fenn-maradó részben (586 panasz) egyéb intézkedést tettek.

Az ügyészség a nála tett feljelentést a büntetőeljárás törvényben megha-tározott esetekben maga köteles elbírálni (pl. ha a nyomozás az ügyészség kizárólagos hatáskörébe tartozik, az eljárás olyan személy ellen folyik, akivel az együttműködési érdek jelentősebb a bűnüldözési érdeknél, nem magyar állampolgár külföldön elkövetett bűncselekménye miatti eljárásban).

Az ügyészségen tett feljelentések elbírálását a következő ábra jeleníti meg:

10. ábra

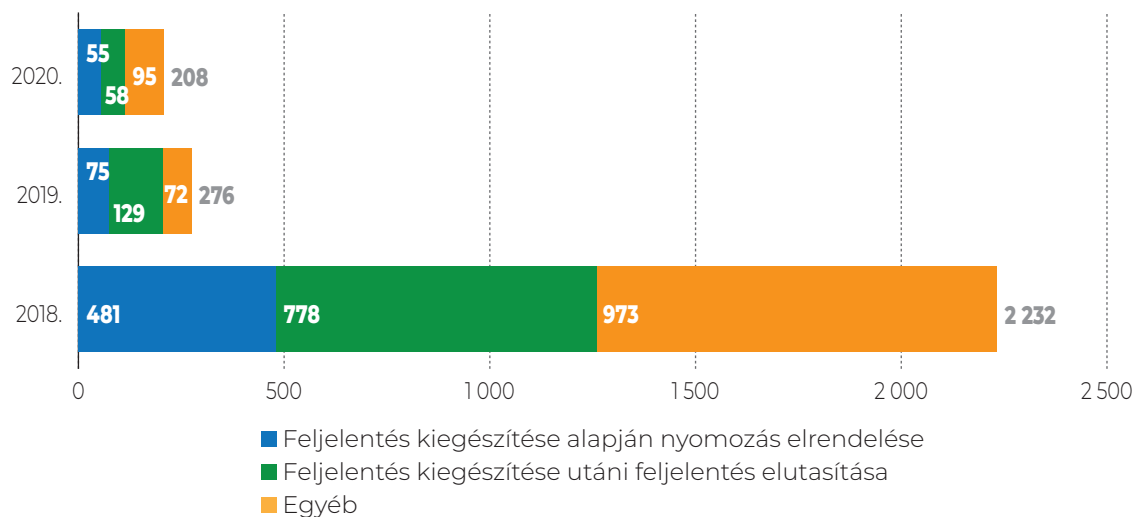
Az ügyészségen tett feljelentések és azok elintézésének módja a 2018–2020. években

A feljelentés kiegészítése alapján hozott ügyészségi döntések számát a következő ábra mutatja:

11. ábra

A feljelentés kiegészítése alapján hozott ügyészségi döntések a 2018–2020. években

A biztosíték letétbe helyezése arra szolgál, hogy lehetővé tegye az eljárást a külföldön élő terhelt távollétében, és emellett biztosítsa a pénzbüntetés, a vagyonelkobzás és a bűnügyi költség fedezetét. Ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények elkövetése esetén erre

– a terhelt, illetve a védő kezdeményezésére – akkor van lehetőség, ha a terhelt a várható vagyoni jellegű szankciót fedező biztosítékot letétbe helyezi. Nem engedélyezhető biztosíték letétbe helyezése, ha a bűncselekmény halált okozott. A biztosíték letétbe helyezéséről a vádemelés előtt az ügyészség, azt követően a bíróság dönt.

A Be. rendelkezései szerint a terheltnek – ha az eljárás érdekeit nem sérti – a nyomozási cselekményeken sem kell megjelennie.

A 2020. évben 14 biztosíték letétbe helyezése iránti kérelmet terjesztettek elő, az ügyészség 10 esetben engedélyezte a biztosíték letétbe helyezését.

A Be. a fokozatosság elvét hangsúlyozza a személyi szabadság elvonásával, illetve korlátozásával járó kényszerintézkedések rendszere kapcsán. Törvényi rendelkezés, hogy a kényszerintézkedés alkalmazásának és a végrehajtásának is meg kell felelnie a szükségesség és arányosság követelményének. Jelentősen bővült az óvadék alkalmazásának lehetősége, ezzel is jelezve, hogy a törvény a letartóztatások számát a minimálisra kívánja csökkenteni, és a letartóztatást valóban csak a legszükségesebb esetekre kívánja korlátozni.

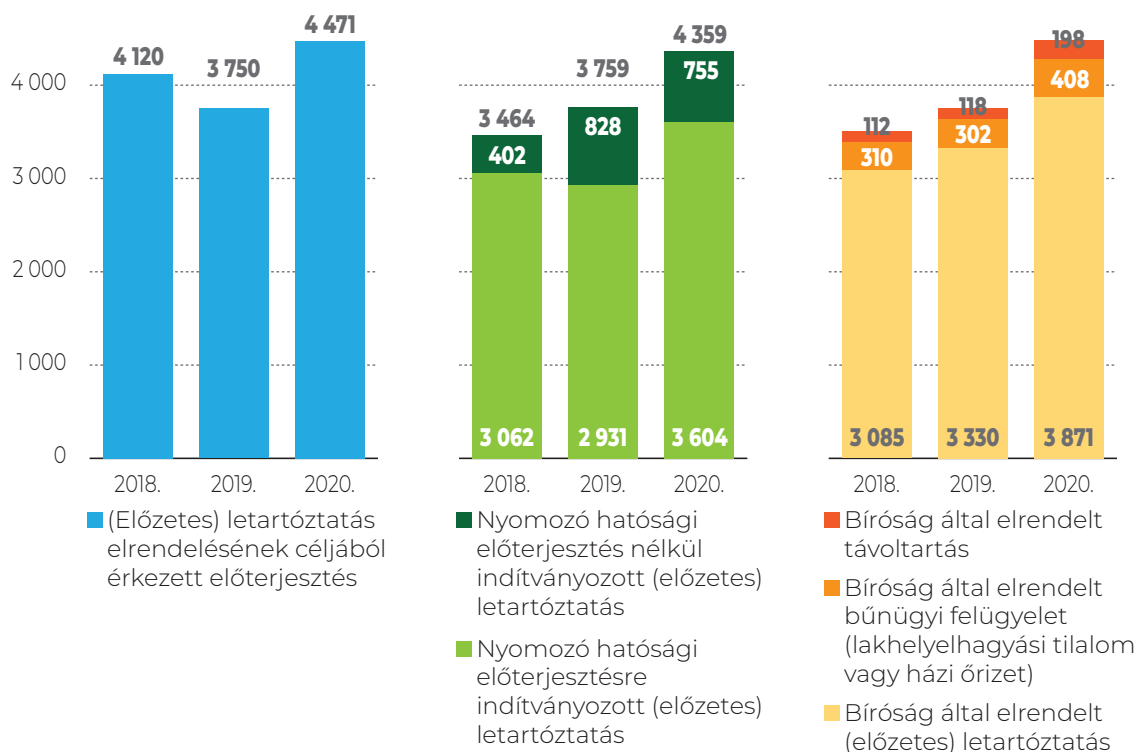
A letartóztatás a büntetőeljárás során elrendelhető legsúlyosabb kényszerintézkedés, amely a terhelt személyi szabadságának teljes elvonását jelenti a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt. A letartóztatás célja, hogy a terhelt jelenléte biztosított legyen, szabadlábbon hagyása a bizonyítást ne veszélyeztesse, újabb bűncselekmény elkövetésével az eljárást ne akadályozza. A letartóztatás elrendeléséről kizárólag a bíróság dönthet, a vádemelés előtt azonban a bíróság is csak az ügyészség indítványára rendelheti el a kényszerintézkedést. Meghosszabbítására – a vádemelésig az ügyészség indítványára – ugyancsak a bíróság jogosult. A törvényben meghatározott esetekben és feltételek mellett a letartóztatást a vádirat benyújtásáig az ügyészség is megszüntetheti.

Az ügyészség törvényi kötelezettsége annak biztosítása is, hogy a letartóztatás a lehető legrövidebb ideig tartson. A letartóztatás határidejének meghosszabbítása előtt az ügyészség megvizsgálja, hogy a kényszerintézkedés célja bűnügyi felügyelet elrendelésével elérhető-e.

A letartóztatás ügyészségi indítványozására rendszerint a nyomozó hatóság tesz előterjesztést. Az előterjesztést követő intézkedéseket a következő ábra szemlélteti:

12. ábra

A letartóztatásra (előzetes letartóztatásra) vonatkozó adatok a 2018–2020. években

A 2020. évben 500 terhelt letartóztatása legfeljebb egy hónapig, 2805 terhelt letartóztatása 1 hónap és 1 év közötti ideig tartott, míg 262 terhelt letartóztatásának az időtartama több mint egy év volt.

1959 terhelttel szemben került sor letartóztatás melletti vádemelésre, ami az előző évi 1640-hez képest 19,5%-os emelkedést jelent. 537 letartóztatottal szemben az ügyészség, 212 letartóztatottal szemben a bíróság szüntette meg a kényszerintézkedést.

A személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések közül legnagyobb számban az őrizet elrendelésére került sor.

A nyomozó hatóság a gyanúsított kihallgatásától számított nyolc napon belül megküldi az ügyészségnek a nyomozás ügyiratait, egyidejűleg beszámol a nyomozás állásáról, javaslatot tesz a vizsgálat során szükségesnek tartott eljárási cselekményekre vagy a nyomozás befejezésére.

Az ügyészség a gyanúsított kihallgatása után a nyomozás ügyiratai alapján a következőkről dönthet: eljárási cselekmény elvégzése, egyesítés, elkülönítés

vagy áttétel elrendelése, ügyészségi intézkedés vagy határozat kilátásba helyezése, egyezség kezdeményezése, közvetítói eljárás lefolytatása céljából az eljárás felfüggesztése, feltételes ügyészi felfüggesztés, az eljárás egyéb okból történő megszüntetése, vádemelés.

A nyomozást követő legjelentősebb intézkedés a vádemelés, amelyről közvádlóként az ügyészség dönt. A váddal szemben támasztott általános követelmény, hogy az törvényes és megalapozott legyen.

A 2020. évben a vádemelésre alkalmasság szempontjából megvizsgált ügyekkel kapcsolatos ügyészségi döntések száma 77.384 volt (2019: 83.446, 2018: 78.558). Ezek eredményét a következő ábra mutatja:

13. ábra

A vádemelésre alkalmasság szempontjából megvizsgált ügyekkel kapcsolatos ügyészségi döntések a 2020. évben

A megvizsgált ügyek 61,2%-ában az ügyészség vádat emelt, 23,2%-ában az eljárást megszüntette, 10,5%-ában feltételes ügyészi felfüggesztést alkalmazott, 4,6%-ában az ügyet közvetítói eljárásra utalta.

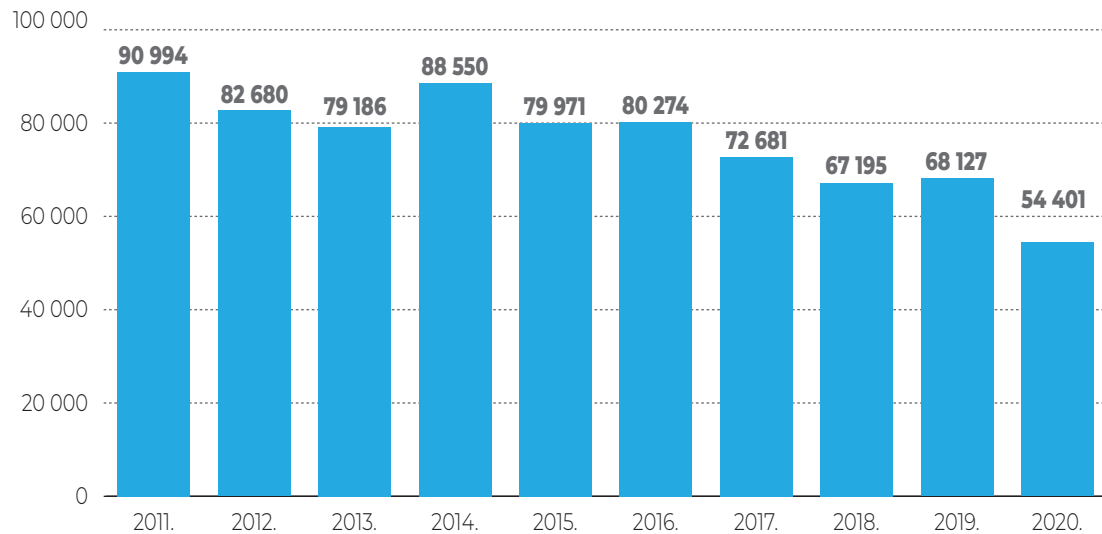
A vádemelés típusai a következők szerint alakultak: az ügyészség 5689 ügyben, a vádak 12%-ában nyújtott be vádiratot az általános szabályok szerint, 2362 ügyben a terheltet bíróság elé állította, míg 33.965 ügyben büntetővégzés meghozatalára tett indítványt. Egyezség alapján 58 ügyben került sor vádirat benyújtására.

Az ügyészségnek arra is lehetősége van, hogy a vádiratban indítványt tegyen a büntetés vagy intézkedés mértékére vagy tartamára arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen a bűncselekmény elkövetését beismeri. A tavalyi évben 5090 ügyben került sor ilyen vádirat benyújtására, ami az előző évihez képest (2019: 3984) 27,8%-os emelkedést jelent.

A vádemeléssel érintett személyek számának alakulását a következő ábra mutatja:

14. ábra

A vádemelések száma a 2011–2020. években

Az utóbbi években a vádemeléssel érintett személyek számának csökkenése megállt, és a 2019. évben kismértékű emelkedés mutatkozott. A 2020. évben viszont az előző évi adathoz képest 20,1%-os csökkenés következett be a vádemeléssel érintett személyek számában. Erre a visszaesésre – legalább részben – magyarázatot ad a 2020. évben elrendelt veszélyhelyzet, illetve egészségügyi válsághelyzet.

Az arra alkalmas ügyek gyors lezárását szolgálja a bíróság elé állítás intézménye, amely egyszerű megítélésű, bizonyítási nehézségektől mentes ügyekben alkalmazható a terhelt beismerése vagy tettenérés esetén.

Az eljárás egyszerűsítését, jelentős gyorsítását és a munkateher csökkenését szolgálja, amikor a bíróság – az ügyészség indítványára vagy hivatalból – tárgyalás, illetve a vádlott meghallgatása és bizonyítás lefolytatása nélkül állapít meg büntetést, illetve alkalmaz intézkedést. A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás alkalmazására akkor is lehetőség van, ha a terhelt a nyomozás során nem ismerte be a terhére rótt bűncselekmény elkövetését.

Bíróság elé állításra a 2020. évben az összes vádemelés mindössze 5%-ában került sor (2019: 14,7%, 2018: 19,5%).

Ezzel szemben az ügyészség az összes vádemelés 71,7%-ában (2019: 58,6%, 2018: 44,8%) tett indítványt büntetővégzés meghozatalára.

Mindez elválaszthatatlan attól, hogy az Eljárásjogi rendelet, illetve a Kivezető tv. szabályozásának meghatározó iránya volt a személyes érintkezés minimalizálása az eljárás résztvevői között, teret adva az egészségvédelem

szempontjainak. Ennek érdekében az említett jogszabályok a büntetővégzés alkalmazásának lehetőségét tovább szélesítették, kimondva, hogy a bíróság – a terhelt beismerésétől függetlenül – nyolcévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő – fiatalkorúval szemben pedig bármely – bűncselekmény esetén hozhat büntetővégzést.

A veszélyhelyzet, illetve az egészségügyi válsághelyzet elrendelésére figyelemmel fokozottan előtérbe kerültek azok a jogintézmények is, amelyek alkalmazásával adott esetben a büntetési célok a bíróság eljárása nélkül is elérhetők.

A közvetítői eljárás kisebb súlyú ügyekben a bűncselekmény következményeinek kiváltására alkalmas konfliktuskezelő eljárás. Célja, hogy a terhelt és a sértett között a konfliktus rendezésének megoldását jelentő, jóvátételt tartalmazó megállapodás jöjjön létre, amelynek megkötése a terhelt jövőbeni jogkövető magatartását is elősegíti. Közvetítői eljárásra utalásra a nyomozás befejezését követően – az ügyészség mérlegelése alapján – kerülhet sor.

Az ügyet a bűncselekmények törvényben meghatározott eseteiben az ügyészség akkor utalhatja közvetítői eljárásra, ha a büntetőeljárás tartama alatt ahhoz a gyanúsított és a sértett előzetesen önként hozzájárul.

A Be. a közvetítői eljárás alkalmazását mindazon esetekben lehetővé teszi, amikor ezzel a jóvátétel és a gyanúsított magatartásának kedvező változása elérhető, azaz nem csak a tevékeny megbánás anyagi jogi feltételei megléte esetén.

A 2020. évben az ügyészség 4919 terhelt ügyében függesztette fel az eljárást közvetítői eljárás lefolytatása céljából (2019: 4631, 2018: 3782), míg 4244 terhelt esetében tagadta meg az eljárás felfüggesztését (2019: 3298, 2018: 4343). Az eljárás eredményességére tekintettel 2784 terhelttel szemben az ügyészség az eljárást megszüntette.

A bírósági út elkerülésének további lehetőségei: az eljárás (nyomozás) megrovás alkalmazásával történő megszüntetése, a feltételes ügyészi felfüggesztés.

Az ügyészség a vádemelés helyett a háromévi szabadságvesztésnél, különös méltánylást érdemlő esetben ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel büntetendő bűncselekmény miatt – a bűncselekmény súlyára és a rendkívüli enyhítő körülményekre tekintettel – az eljárást feltételesen felfüggesztheti, ha ennek a gyanúsított jövőbeni magatartásában mutatkozó kedvező hatása feltételezhető.

Ha a feltételes ügyészi felfüggesztésnek a tartama eredményesen telt el, az ügyészség az eljárást megszünteti, ellenkező esetben vádat emel.

A felfüggesztés tartamát a Btk. által meghatározott büntetési tétel keretei között kell megállapítani, de legalább egy évben kell meghatározni. Ha a törvényben meghatározott feltétel teljesítése érdekében függesztik fel az eljárást, annak tartama – mérlegelés nélkül – egy év.

A 2020. évben az ügyészség 9619 személlyel szemben (2019: 9423, 2018: 10.119) alkalmazott feltételes ügyészi felfüggesztést. A jogintézmény alkalmazását követően 6864 személlyel szemben szüntették meg az eljárást.

A 2019. évi adatokhoz képest mind a feltételes ügyészi felfüggesztések, mind a közvetítői eljárások számában növekedés tapasztalható.

2.2. A büntetőbíróság előtti ügyészségi tevékenység

Az ügyészi szervezet – az alkotmányos feladatát teljesítve – a vádképviselői tevékenysége során az állam büntetőigényét érvényesíti a bíróság előtt. Az ügyészség a vádemelést követően képviseli a vádat, illetve rendelkezik azazal. Észrevételeivel, indítványokkal és jogorvoslati jogának gyakorlásával közreműködik abban, hogy a bíróság határozatai a jogszabályok keretei között megfeleljenek a társadalmi elvárásoknak.

A korábbi évek tendenciájához hasonlóan a regisztrált bűncselekmények száma 2020-ban tovább csökkent, ugyanakkor változatlanul merültek fel olyan jogértelmezési kérdések, amelyek a 2018. július 1. napján hatályba lépett Be.-nek az eljárás bírósági szakaszával összefüggő rendelkezéseit érintették. Ezzel együtt megállapítható, hogy az új eljárásjogi törvény gyakorlati alkalmazása a tárgyévre gördülékennyé vált.

A vizsgált évben a legnagyobb kihívást a koronavírus okozta járványhelyzet jelentette, amely minden tekintetben új és előre nem tervezhető kihívások elé állította az ügyészséget a büntetőbíróság előtti tevékenységet illetően is. A Kormány a veszélyhelyzet 2020. március 11. napján történt kihirdetését követően az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről (II.) szóló 45/2020. (III. 14.) Korm. rendelet 1. §-ával 2020. március 15. napjától rendkívüli ítélkezési szünetet rendelt el, amely 2020. március 29. napjáig tartott. Ezt követően 2020. március 31. napjától kezdődően az Eljárásjogi rendelet – a Be. rendelkezéseit ideiglenes jelleggel felülírva – a szokásostól részben eltérő eljárásjogi szabályokat vezetett be a büntetőeljárás vádemelést követő szakaszával összefüggésben

is. Az Eljárásjogi rendeletben meghatározott ideiglenes eljárási szabályok 2020. június 17. napjáig voltak hatályban, majd a 2020. év további részében a 2020. június 18. napján hatályba lépett Kivezető tv. rendelkezései alapján volt lehetőség a járványügyi helyzetre figyelemmel a megszokottól eltérő eljárásjogi szabályokat alkalmazni.

Az eljárásrendet az állandó és ideiglenes jogszabályok által biztosított keretek között – a bírósági szervezettel szükségszerűen mind országos, mind helyi szinten együttműködve – úgy kellett kialakítani, hogy biztosítani tudjuk az élethez és testi egészséghez való alapvető jog érvényesülését, ugyanakkor ne sérüljön a tisztességes eljáráshoz való jog sem. A koronavírus-járvány aktuális alakulásától függően kellett mérlegelni, hogy a járvány terjedésének megelőzése, megállítása céljából (és ezáltal értelemszerűen az emberi élet és egészség védelme érdekében) milyen mértékben kell kerülni a személyes jelenléttel járó eljárási cselekményeket (pl. bírósági tárgyalásokat, nyilvános üléseket). A kialakult helyzetben szükségképp megnövekedett azon eljárási formák jelentősége, amelyek személyes közreműködés nélkül, elsősorban az iratok alapján tették lehetővé a bírói döntés meghozatalát.

Már több évvel az új típusú koronavírus magyarországi megjelenését megelőzően elkezdődött az a folyamat, amely annak lehetővé tételét célozta, hogy a büntetőeljárás (egyres) szereplői telekommunikációs eszköz használatával vegyenek részt a bíróság előtti eljárásban. A járvány erősödésével ez az alternatív lehetőség egyik napról a másikra nélkülözhetetlen feltételévé vált a büntetőeljárások érdemi lefolytatásának. Az eredmények már közvetlenül a rendkívüli ítélezési szünet végét követően, 2020 áprilisában biztatóak voltak. Ehhez hozzájárult egyrészt az, hogy a jogalkotók gyorsan reagáltak a jogalkalmazók által megfogalmazott kérésekre, másrészt az ügyészségnek a bírósági szervezettel közösen – sok esetben regionális, helyi szinten – sikerült kialakítania olyan együttműködést, amely az eljárások folytatását lehetővé tette.

A statisztikai mutatók alapján összességében megállapítható, hogy az ügyészség a járványhelyzet idején is hatékonyan eleget tett az alkotmányos kötelezettségének, és közvádloként az állam büntetőigényét eredményesen érvényesítette a bíróságok előtt, alkalmazkodva a körülmények által biztosított lehetőségekhez.

2020-ban az előző évhez képest 18%-kal csökkent a bíróság által jogerősen elbírált ügyek, és 20%-kal az ezekkel érintett vádlottak száma. Ez a változás két okkal magyarázható. Egyrészt az utóbbi években folyamatosan csökkenő tendenciát mutatott a regisztrált bűncselekmények mennyisége (2016-hoz képest 2020-ban 44,1%-kal volt kevesebb regisztrált bűncselekmény), így értelemszerűen csökkent azon ügyek, illetve terheltek száma is, akikkel összefüggésben bírósági eljárás lefolytatására került sor. Az a tény, hogy a jogerősen

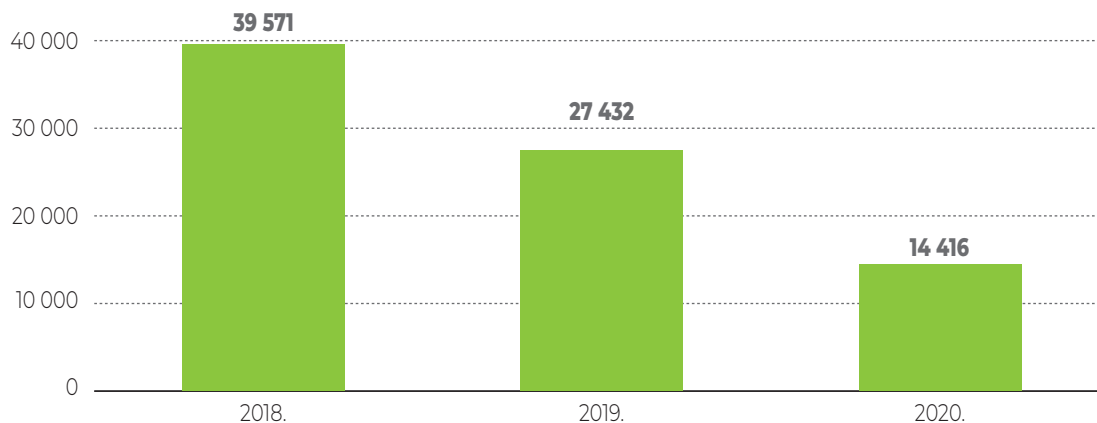
befejezett ügyek száma ilyen mértékben csökkent, magyarázható továbbá azzal is, hogy 2020-ban a járványügyi helyzet miatt – az előzőekben részleteztetteknek megfelelően – egyes, személyes jelenléttel járó eljárási cselekményeket nem lehetett elvégezni, így a bíróságok kevesebb tárgyalást (nyilvános ülést) tudtak tartani.

A 2020. évben változatlanul fontos színtere volt a vádképviseleti tevékenységnek a bírósági tárgyaláson elbírálandó ügyekben kötelezően tartandó előkészítő ülés. Az előkészítő ülésen résztvevő ügyészek egyre több esetben éltek azzal a lehetőséggel, hogy indítványt tehetnek a joghátrány konkrét mértékére arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen beismeri a vád tárgyát képező bűncselekmény elkövetését, elősegítve ezáltal is az eljárás gyors, de megalapozott befejezését. Megjegyzendő, hogy azon vádlottak száma, akikkel szemben a bíróság az előkészítő ülésen tett beismerő vallomásukra és tárgyaláshoz való jogukról lemondásukra tekintettel jogerős ügydöntő határozatot hozott, a tárgyévvel megelőző évhez képest ugyan csökkent, az ilyen típusú befejezések aránya ugyanakkor az elsőfokú tárgyaláson jogerősen befejezett ügyekhez viszonyítva emelkedett. Ebből levonható az a következtetés, hogy nőtt azon elsőfokon jogerősen befejezett ügyek aránya, amelyek esetében már szükségtelen tárgyalást tartani.

Az előkészítő ülés másik funkciójának – a perkoncentrációnak – a járványügyi helyzetre figyelemmel még nagyobb jelentősége lett: az időben előterjesztett bizonyítási indítványok ugyanis tervezhetővé teszik a tárgyalás menetét, illetve hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a bíróság kevesebb tárgyalási napot követően ügydöntő határozatot tudjon hozni.

Az elsőfokú tárgyalással érintett ügyek száma – amint azt a következő ábra szemlélteti – 2020-ban még a korábbi időszak csökkenő tendenciájához viszonyítva is jelentős mértékben csökkent. Ez a változás részben azzal magyarázható, hogy a bíróságok a vádemeléssel érintett ügyek jelentős részét jogerősen be tudták fejezni előkészítő ülésen, részben pedig azzal, hogy a koronavírus-járvány terjedése miatt esetenként nem lehetett tárgyalást tartani.

15. ábra

Az elsőfokú tárgyalással érintett ügyek száma a 2018–2020. években

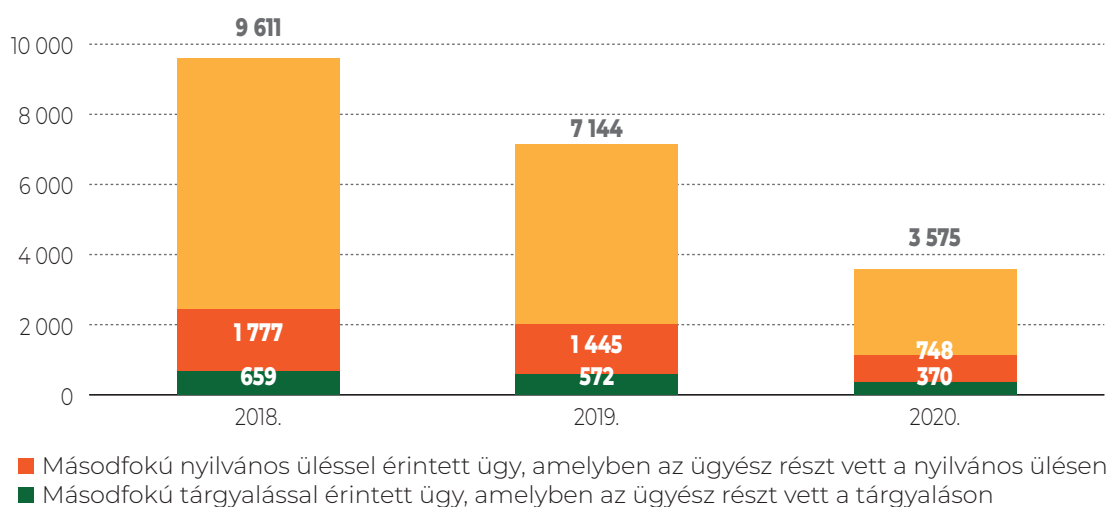
A koronavírus-járvány terjedésére figyelemmel bevezetett ideiglenes eljárási szabályok lehetővé tették, hogy a bíróság az eljárást felfüggeszesse abban az esetben, ha a járványügyi védekezés miatt további eljárási cselekmény elvégzésére nem volt lehetőség. Az eljárások felfüggesztésére e jogcímre alapítva csak szűk körben került sor, illetve az is megállapítható, hogy a bíróságok, amint arra lehetőségük volt, az eljárást folytatták. Az ügyészség mindazonáltal folyamatosan figyelemmel kísérte a felfüggesztett eljárások sorsát, figyelve arra, hogy a büntetőeljárás indokolatlanul ne akadjon meg.

A másodfokú eljárásban befejezett ügyek száma az előző évhez képest szignifikánsan csökkent – 2020-ban 6965, 2019-ben 10.068 volt –, illetve a másodfokú bíróság által ügyészi részvétellel tartott nyilvános ülések, tárgyalások száma is 44,6%-kal csökkent. A bíróság a korábbi években a lehetséges eljárási formák közül (tárgyalás, nyilvános ülés, tanácsülés) választva a legtöbb másodfokú ügyet érintően nyilvános ülést tartott, ez a tendencia azonban 2020-ban – alapvetően a járványhelyzet miatt bevezetett ideiglenes eljárási szabályokra figyelemmel – megtört. Az ideiglenes eljárási szabályok lehetővé tették, hogy amennyiben a másodfokú ügydöntő határozat meghozatalához szükséges adatokat a fellebbezéssel érintettek írásbeli nyilatkozata alapján be lehetett szerezni, a fellebbezést nyilvános ülés helyett a bíróság tanácsülésen is elbírálhatta, feltéve, hogy a vádlott, a védő, az ügyész vagy a fellebbező nem kérte nyilvános ülés kitűzését. A másodfokon eljáró bíróságok rendszeresen alkalmazták a hivatkozott rendelkezéseket, amellyel így hozzájárultak a járványügyi védekezéshez, ugyanakkor a tisztességes eljárás követelménye sem sérült, tekintve, hogy a felek kérhették nyilvános ülés kitűzését.

A nyilvános ülésen az ügyész részvétele nem kötelező. Az ügyészség – a korábbi évekhez hasonlóan – jelen volt a másodfokú nyilvános ülésen minden olyan esetben, amikor az állam büntetőigényének hatékony érvényesítése ezt szükségessé tette. Amint ez a következő ábrán is látható, 2020-ban az ügyek több mint egyötödében részt vett az ügyész a nyilvános ülésen.

16. ábra

A másodfokon tárgyaláson vagy nyilvános ülésen elbírált ügyek száma a 2018–2020. években

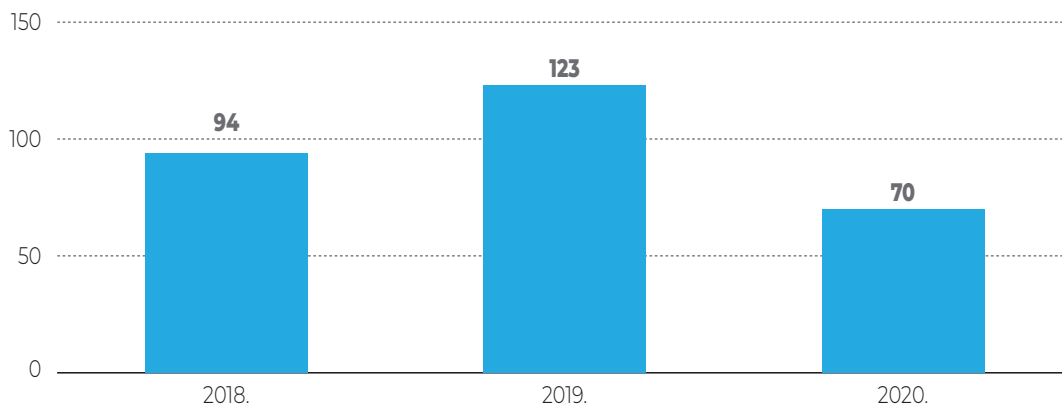
A Be. rendelkezései alapján az ügyészség által bejelentett fellebbezés iránya és tartalma sok esetben alapjaiban meghatározza a felülbírálat terjedelmét és ezáltal a másodfokú bíróság mozgásterét. Különös jelentősége van ebből a szempontból annak a rendelkezésnek, amely alapján a korlátozott felülbírálatot eredményező fellebbezések kiterjesztésére később már nincs lehetőség. A váderedményességi mutatók alapján az a következtetés vonható le, hogy az elsőfokon vádképviselőt ellátó ügyészek a korábbi évekhez hasonlóan magas színvonalú munkát végeztek 2020-ban is, és fokozott figyelemmel jártak el a fellebbezések bejelentése során.

A Be. lehetőséget biztosít arra, hogy a másodfokú bíróság eltérő tényállás alapján megállapítsa az elsőfokon felmentett terhelt büntetőjogi felelősségét. A másodfokú bíróság mellett működő ügyészség képviseletében eljáró ügyészek minden olyan esetben, amikor lehetőséget láttak e szabály alkalmazására, törekedtek az indítványukat ennek megfelelően megtenni, csökkentve ezáltal is azon ügyek mennyiségét, amelyekkel összefüggésben az elsőfokú ügyszózat határozat hatályon kívül helyezése vált szükségessé.

A harmadfokú eljárások száma 2020-ban is elenyésző volt, a megelőző évhez viszonyítva jelentősen csökkent.

17. ábra

A harmadfokú nyilvános ülésel érintett ügyek száma a 2018–2020. években

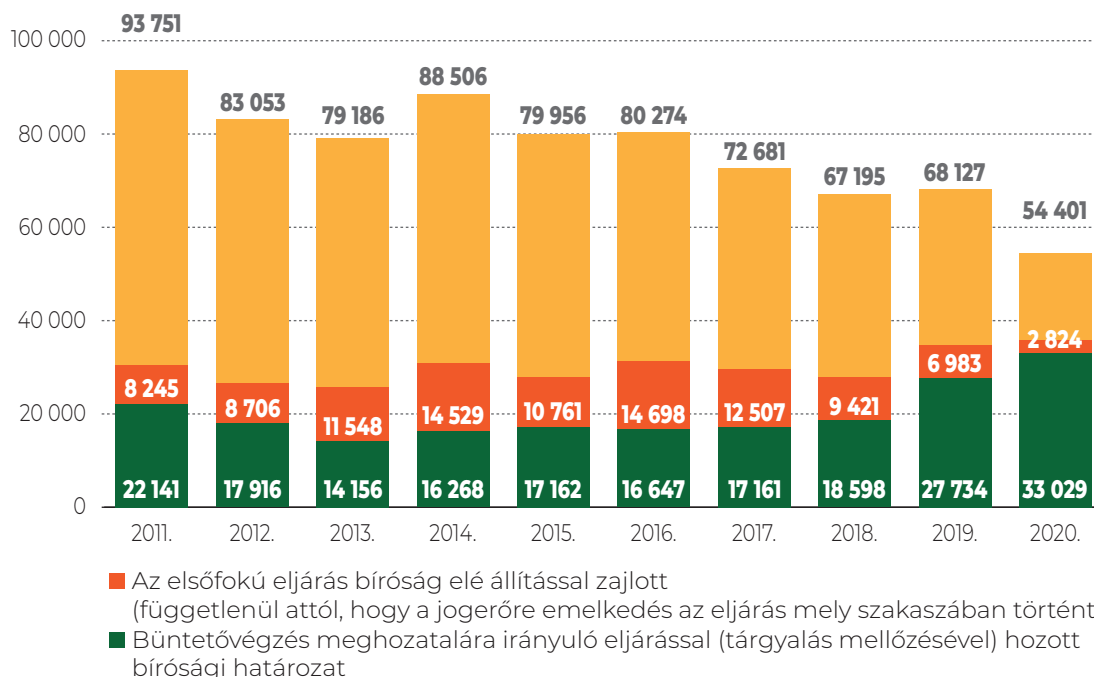

Összességében az a következtetés vonható le, hogy az ügyészség tárgyalási terhe 2020-ban az előző évhez képest jelentősen csökkent, ugyanakkor a koronavírus-járvány terjedése miatt a korábbiakhoz viszonyítva jelentősen megnőtt a szervezet írásbeli munkaterhe.

A következő ábra a bírósági eljárások gyorsítását szolgáló egyes intézkedésekkel érintett személyek számát mutatja:

18. ábra

A jogerős bírósági határozattal elbírált, valamint az eljárást gyorsító formákkal elbírált vádlottak száma a 2011–2020. években

A Be. azon rendelkezése mellett, amely lehetővé teszi, hogy a bűncselekmény elkövetését a váddal egyezően beismerő terhelt esetében a bíróság az előkészítő ülésen ügydöntő határozatot hozzon, a bírósági eljárást gyorsító másik két jogintézmény a bíróság elé állítás és a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás.

A Be. hatálybalépése óta az ügyészség olyan jogalkalmazási gyakorlatot alakított ki, amely alapján a konkrét egyedi ügy sajátosságainak megfelelően választható ki a bírósági eljárás kezdeményezésekor (vádemeléskor, bíróság elé állításkor) az a legkedvezőbb eljárási forma, amely elősegíti egyrészt az eljárás gyors befejezését, másrészt alkalmas az állam büntetőigényének hatékony érvényesítésére. Az eljárási forma megválasztásakor az ügyészség 2020-ban a járványhelyzet okozta sajátos körülményekre is figyelemmel volt.

Az előző ábra azt mutatja, hogy miként változott a bíróság elé állítás és a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás egymáshoz, illetve az adott évben elbírált vádlottak számához viszonyított aránya az elmúlt tíz évben. Az ábrában nevesített két gyorsabb befejezést biztosító eljárási forma aránya a jogerősen elítélt vádlottak számához mérten 2020-ban az előző évhez képest ismét jelentősen nőtt, 65,9% volt. A bemutatott statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy az ügyészség egyrészt az elmúlt évben is eredményesen hozzájárult a büntetőeljárások időszerűségének javításához, másrészt a járványhelyzetre tekintettel a gyorsabb – adott esetben személyes jelenlétet nem igénylő – eljárási formákat részesítette előnyben.

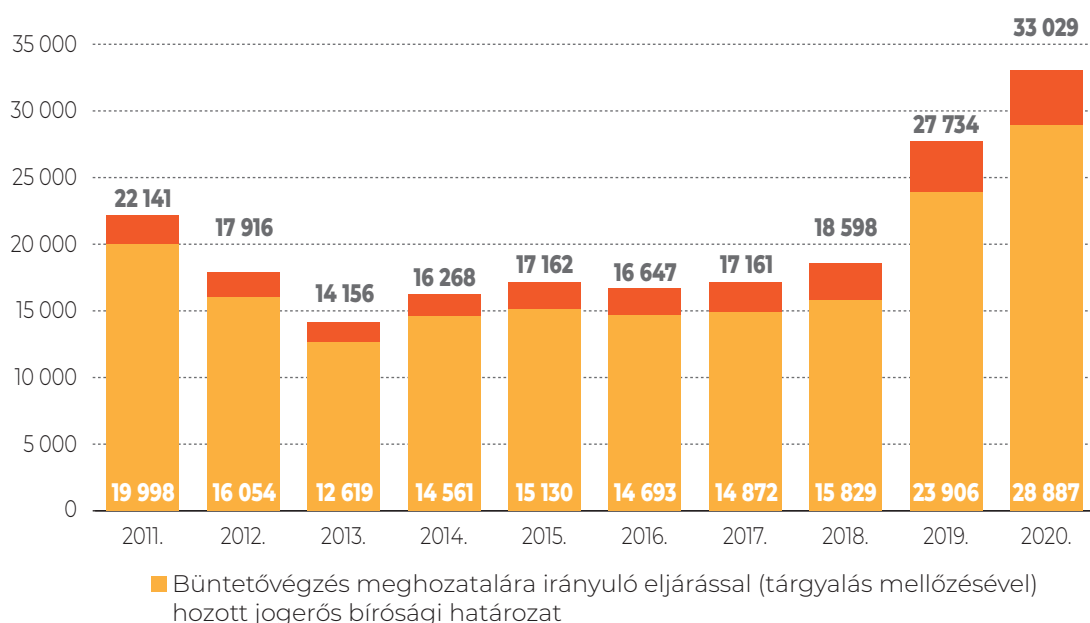
A bíróság elé állításos eljárások mennyisége 2020-ban – hasonlóan az előző évek tendenciájához – mind az érintett vádlottak számát, mind arányát tekintve tovább csökkent 2019-hez képest. Figyelemmel azonban arra, hogy – az előzőekben írtaknak megfelelően – a bírósági eljárás gyorsítását szolgáló hivatott eljárási formák aránya összességében nőtt, a tendencia legfőképpen a járványhelyzettel, illetve (részben ezzel is összefüggésben) azzal magyarázható, hogy az ügyészség az egyéb, még egyszerűbb és hatékonyabb eljárási típusokat (elsősorban a büntetővégzés meghozatalára irányuló indítványt) részesítette inkább előnyben, ha a választás lehetősége a törvényi feltételekre figyelemmel fennállt. 2020-ban a bíróság az ügyészségi indítványok 87,6%-át találta megalapozottnak a tekintetben, hogy a bíróság elé állítás eljárásjogi feltételei fennállnak, így a bíróság elé állításos eljárásra irányuló ügyészségi indítványok eredményessége érdemben nem változott. A bírósági eljárás többségében egy tárgyalási napon befejeződött, a bíróság pedig – nemét és tartamát tekintve – zömében a büntetési célok elérését szolgáló joghátrányt alkalmazott.

A bírósági eljárás gyorsítását szolgáló másik igen hatékony eszköz a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás. 2008-tól 2013-ig ezen eljárások gya-

korisága lényegében követte a jogerős bírósági határozattal érintett vádlottak számának alakulását. 2014-től kezdve a jogintézmény jelentősége nőtt, mind az elbírált ügyek mennyiségét, mind a jogerős bírósági határozattal elbírált vádlottak számához viszonyított belső arányát tekintve (2020-ban 60,7%, 2019-ben 40,7%, 2018-ban 27,7%). 2020-ban a vádlottak 87,5%-a esetében a büntetővégzés jogerőre emelkedett, amint az a következő ábrából is megállapítható.

19. ábra

A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárással (tárgyalás mellőzésével) hozott bírósági határozatok száma a 2011–2020. években

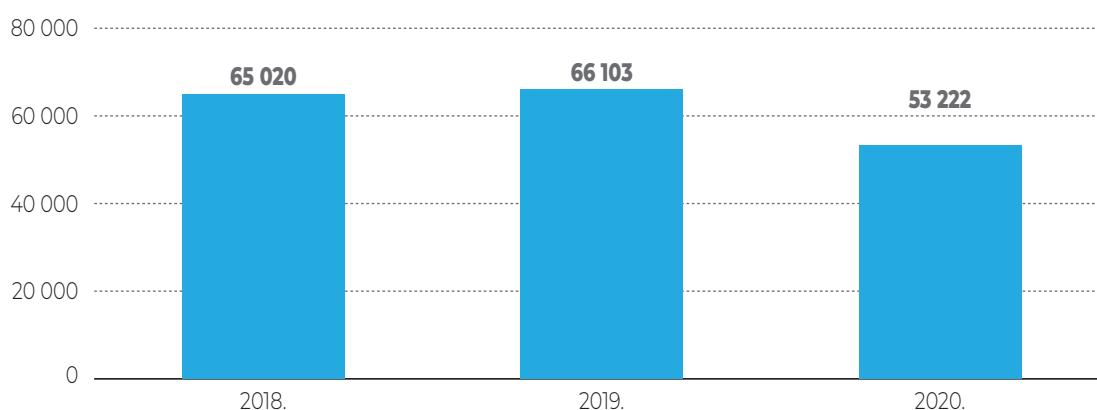
2020-ban 8778 vádlott előkészítő ülésen tett beismerő vallomását fogadta el a bíróság. Ez azoknak a vádlottaknak a számához viszonyítva, akikkel szemben az ügyészség vádat emelt (tehát akiket nem bíróság elé állított), és akikkel összefüggésben nem büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás lefolytatását indítványozta, 38,7%-os arány volt. Párhuzamosan szemlélve ezt az adatot, valamint azt, hogy milyen arányban került sor a megvádolt személyekkel szemben büntetővégzés meghozatalára, megállapítható, hogy az ügyészség a járványhelyzet sajátosságait is figyelembe véve helytállóan választotta meg az eljárási formákat.

A bírósági eljárás gyorsítását szolgáló egyéb eljárási formák továbbra sem meghatározóak. A 2019. évhez képest is tovább csökkent a távollévő vádlottakkal szembeni vádemelések száma, 2020-ban mindössze 211 volt. A tárgyévet megelőző évhez képest lényegesen nem változott azon vádlottak száma, akikkel szemben egyezség megkötését követően született elsőfokú bírósági határozat. Az ügyészség 2020-ban 122 vádlottal kötött egyezséget; ezek közül

a bíróság 7 terheltet érintően utalta az ügyet tárgyalásra, a többi esetben az egyezséget jóváhagyta. A megkötött egyezségek mennyisége – és különösen a lényegében stagnáló állapot – nem kifogásolható, figyelemmel arra, hogy az egyezés megkötésének és az általánoshoz képest enyhébb büntetési tételkeret alkalmazásának csak akkor lehet létjogosultsága, ha az állami büntetőigény érvényesítését az egyezés megkötése elősegíti.

A büntetéssel sújtott, illetve intézkedéssel érintett vádlottak száma a következő ábrán látható:

20. ábra
A büntetéssel sújtott, illetve intézkedéssel érintett vádlottak száma a 2018–2020. években

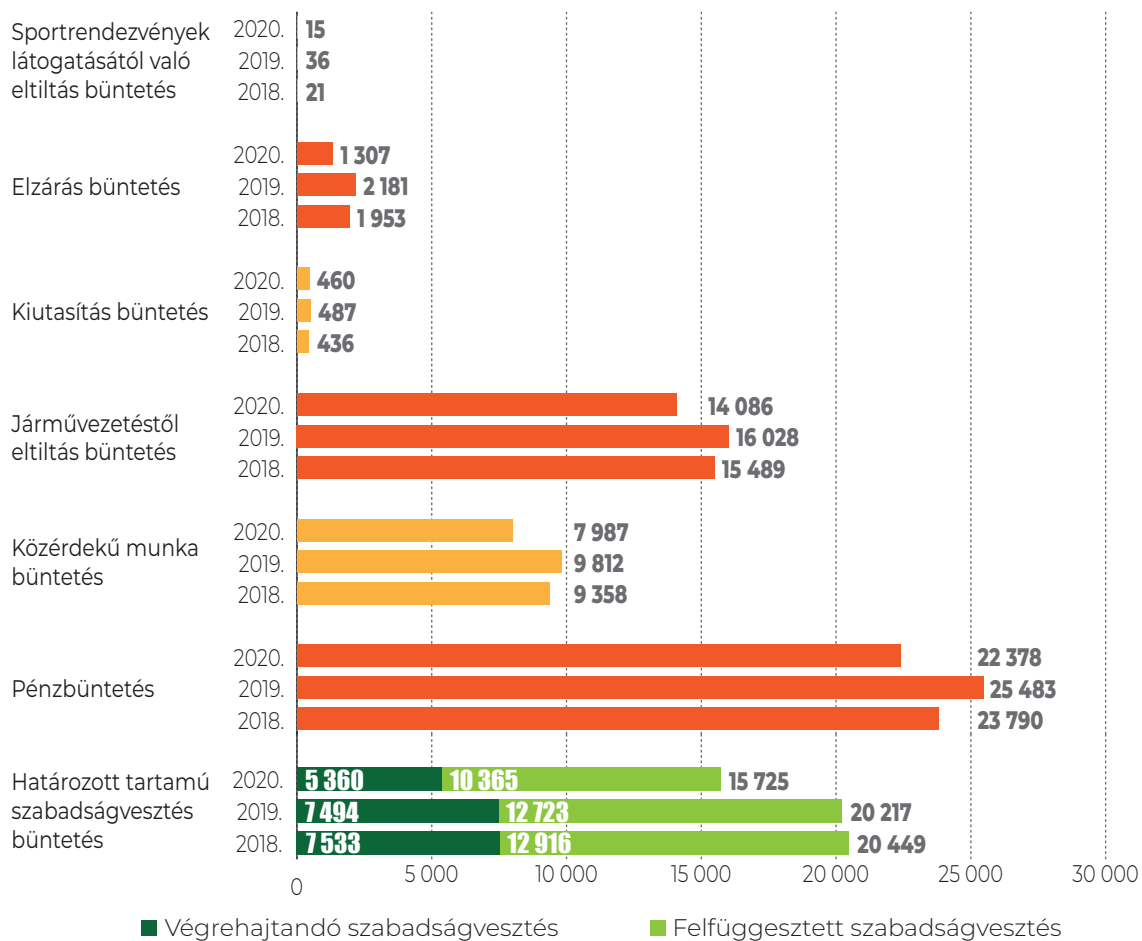
A 2020. évben a büntetéssel sújtott, illetve intézkedéssel érintett vádlottak száma olyan arányban csökkent, mint a jogerős ügydöntő határozattal érintett vádlottak száma. A büntetőjogi szankciók körében tovább emelkedett a büntetések aránya, amely 2020-ban 86,7% volt.

A Btk. – meghatározott feltételek fennállása esetén – az erőszakos többszörös visszaesőkre kötelező erővel rendeli a büntetési rendszer szerinti legsúlyosabb büntetésnek, az életfogytig tartó szabadságvesztésnek az alkalmazását. A tárgyévben 13-ra csökkent azon vádlottak száma, akiket a bíróság életfogytig tartó szabadságvesztéssel sújtott, ebből 2 terheltet érintően akként rendelkezett, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható.

Az egyes büntetésekkel sújtott vádlottak számának alakulását a következő ábra mutatja, amely nem tartalmazza az életfogytig tartó szabadságvesztéssel érintett vádlottak számát:

21. ábra

Az egyes büntetésekkel sújtott vádlottak száma a 2018–2020. években

A jogerős ügydöntő határozattal érintett vádlottak számának csökkenésével arányosan az elmúlt évben a korábbi időszakhoz viszonyítottnan 22,2%-kal kevesebb vádlottal szemben szabott ki a bíróság határozott tartamú szabadságvesztést. A szabadságvesztés büntetésen belül kisebb mértékben csökkent a végrehajtandó szabadságvesztések aránya (34,1%) a felfüggesztett szabadságvesztésekhez (65,9%) képest.

A korábbi évhez hasonlóan 2020-ban is a pénzbüntetés lett a bíróság által leggyakrabban alkalmazott büntetés. Kiemelendő, hogy a bíróság által alkalmazott összes joghátrányhoz viszonyítva 2020-ban az előző évhez képest a pénzbüntetések aránya nőtt (38,6%-ról 42%-ra), míg a szabadságvesztés büntetések aránya csökkent (30,6%-ról 29,5%-ra). Mindez egyrészt arra utal, hogy a joghátránykiszabási gyakorlat tovább enyhült, másrészt a bíróság megítélése szerint a vádlottak között egyre többen vannak, akik megfelelő vagyoni és jövedelmi viszonyaikra figyelemmel képesek a Btk. 50. §-ának (2) bekezdése alapján kiszabott pénzbüntetést teljesíteni. Megjegyzendő, az ügyészség 2020-ban is fellebbezést jelentett be (büntetővégzés esetén tárgyalás tartását kérte) a terhelt terhére az alkalmazott joghátrány súlyosítása céljából olyan esetekben, ha az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés nem volt elegendő a büntetési célok eléréséhez.

A pénzbüntetések számának mérsékelt csökkenése mellett a tárgyévben 18,6%-kal csökkent a kiszabott büntetések között a közérdekű munka büntetések száma is.

Azon vádlottak száma, akikkel szemben a bíróság jogerősen járművezéstől eltiltást alkalmazott, 2020-ban 12,1%-kal – tehát érzékelhetően kisebb mértékben, mint a jogerősen elítélt vádlottak számának változása – csökkent. Mindebből változatlanul arra lehet következtetni, hogy az ügyészségi állásponttal egyezően a bíróságok is úgy ítélik meg, e joghátrány hatása az általános és egyéni megelőzési célokra változatlanul meghatározó.

A kiutasítás büntetések mennyisége már 2016-hoz képest 2017-ben is jelentős mértékben csökkent, amely a tömeges illegális bevándorlás megfékezésével volt összefüggésbe hozható. Figyelemmel arra, hogy az e tekintetben bevezetett intézkedések továbbra is eredményesen működtek – ráadásul a járványhelyzet miatt a Magyarországra történő belépés is az átlagosnál nehezebb volt –, az előző évi kisebb emelkedéshez képest a kiutasítás büntetéssel érintett vádlottak száma 2020-ra 27-tel csökkent.

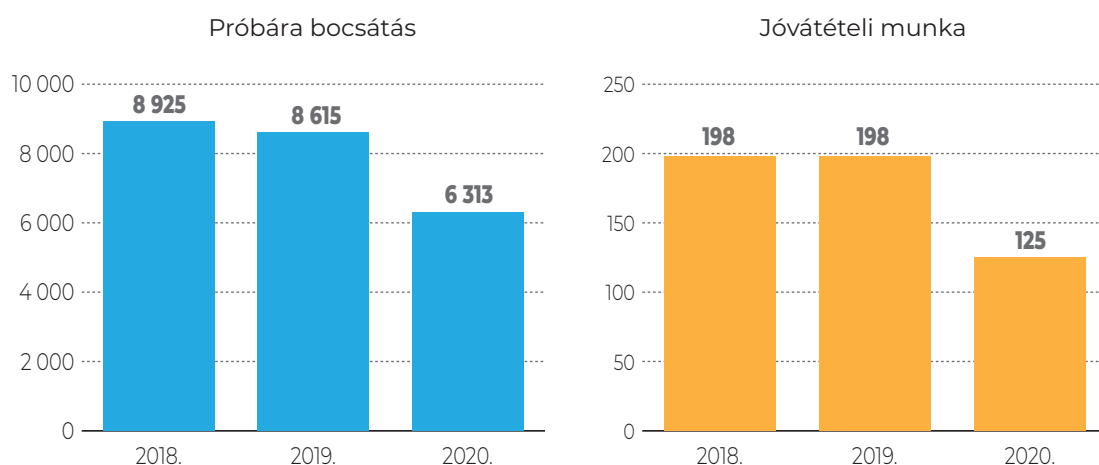
Az elzárás büntetések száma szintén csökkent; ez a rövid (maximum 90 nap) tartamú, végrehajtandó szabadságelvonással járó büntetés a tárgyévben is az ötödik leggyakrabban kiszabott büntetés volt. A bíróság továbbra is következetesen alkalmazta ezt a büntetési rendszer szerves részét képező joghátrányt.

A sportrendezvények látogatásától való eltiltás büntetés alkalmazása még a korábbi időszakhoz képest is csökkent, 2020-ban változatlanul elenyésző volt.

A próbára bocsátások és a jóvátételi munkát elrendelő bírósági döntések száma a következők szerint alakult:

22. ábra

A próbára bocsátások száma, valamint a jóvátételi munkát alkalmazó bírósági döntések száma a 2018–2020. években

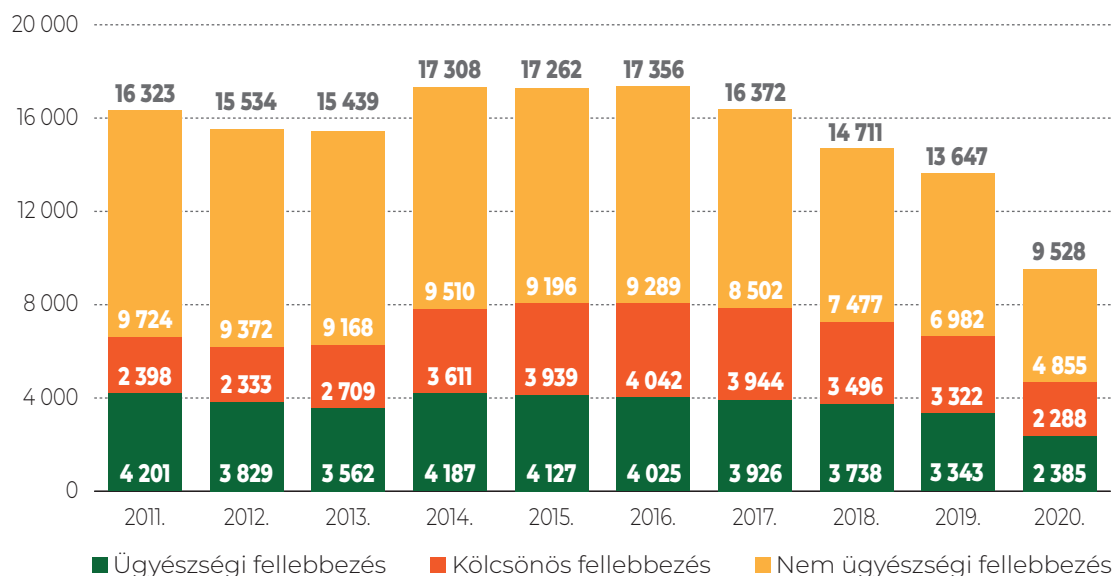
A bíróság 2020-ban az előző évhez viszonyítottan kevesebb vádlottal szemben alkalmazott próbára bocsátást, illetve ezen intézkedés alkalmazásának az aránya az összes joghátrányhoz képest is csökkent igen csekély mértékben (13%-ról 11,9%-ra). Ezzel együtt az intézkedéseken belül továbbra is a próbára bocsátást szabta ki a legtöbb esetben a bíróság.

A 2019. évhez képest – figyelemmel a jogerősen elítélt vádlottak számának alakulására is – csökkent a jóvátételi munkát alkalmazó bírósági döntések száma. Az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételének elrendelésére 1 esetben (2019: 3) került sor.

Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen benyújtott fellebbezések számát a következő ábra szemlélteti:

23. ábra

Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen bejelentett fellebbezések a 2011–2020. években

2020-ban az előző évhez képest 30,2%-kal csökkent az elsőfokú ügydöntő határozattal szemben bejelentett fellebbezések száma. 2020-ban az elsőfokú bíróság – nem büntetővégzéses eljárás keretében hozott – ügydöntő határozatával érintett vádlottak 50,6%-a esetében került sor fellebbezésre.

Az utóbbi tíz évben – miként a tárgyévben is – a fellebbezések számának alakulása követte az érdemi határozattal érintett vádlottak számának alakulását. Ezen belül az ügyészségi fellebbezések száma és aránya 2014-ben megváltozott. Jelentősen – az előző, 2013. évihez képest 24,4%-kal – megnőtt az ügyészségi fellebbezések száma. Az ügyészségi fellebbezések aránya a 2014 előtti 39–40%-ról 45–48%-ra növekedett, 2018-ban volt a legmagasabb (49,2%).

Az ügyészségi fellebbezések aránya a 2019-ben tapasztalt kisebb visszaesés után (akkor 48,8% volt) 2020-ban 49%-ra emelkedett.

2020-ban az ügyészségi fellebbezések eredményessége a korábbi évhez képest igen elenyésző mértékben, 52,2%-ra csökkent. Esetenként továbbra is érzékelhető volt, hogy az ítélkezési gyakorlat enyhe, illetve nem érvényesült megfelelően a szabadságvesztés büntetéseknél a törvényes középérték figyelembevételével történő kiszabására vonatkozó rendelkezés sem.

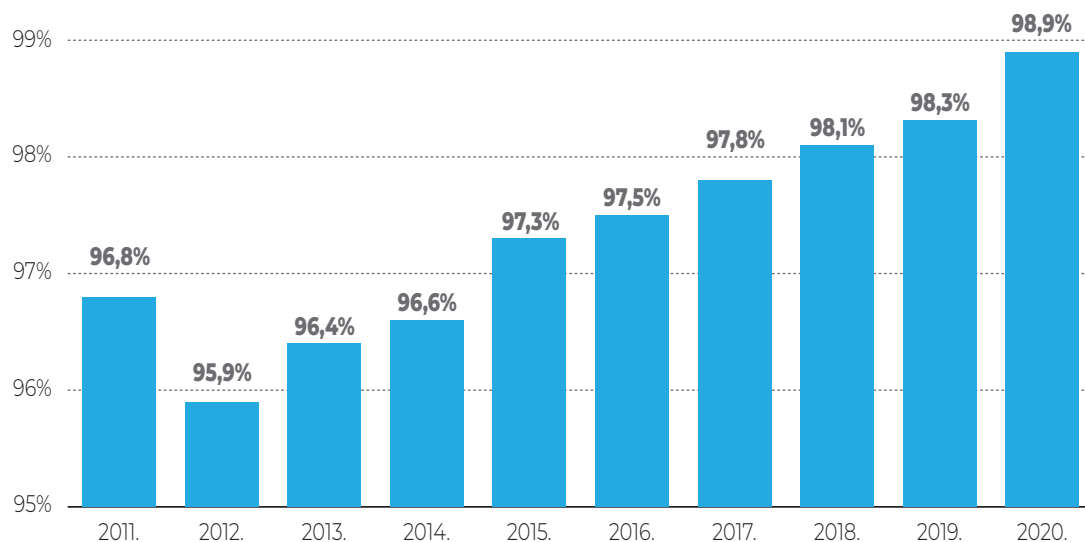
Az ügyészség ilyen esetekben súlyosbításra irányuló fellebbezéssel igyekezett érvényt szerezni e törvényi követelménynek. Ennek megfelelően leggyakrabban, az ügyészségi fellebbezések 84,7%-ában továbbra is a kiszabott büntetés súlyosítását indítványoztuk, amelyek eredményessége 28,9% volt. 112-re csökkent a megalapozatlanság miatt fenntartott ügyészségi fellebbezések száma, amelyek eredményessége a tárgyéven 32,1% volt.

2020-ban 3 esetben a vádlott felmentéséért, 41 esetben a vádlottal szemben kiszabott büntetés enyhítéséért jelentettünk be fellebbezést.

A váderedményességet a következő ábra mutatja:

24. ábra

A váderedményesség a 2011–2020. években

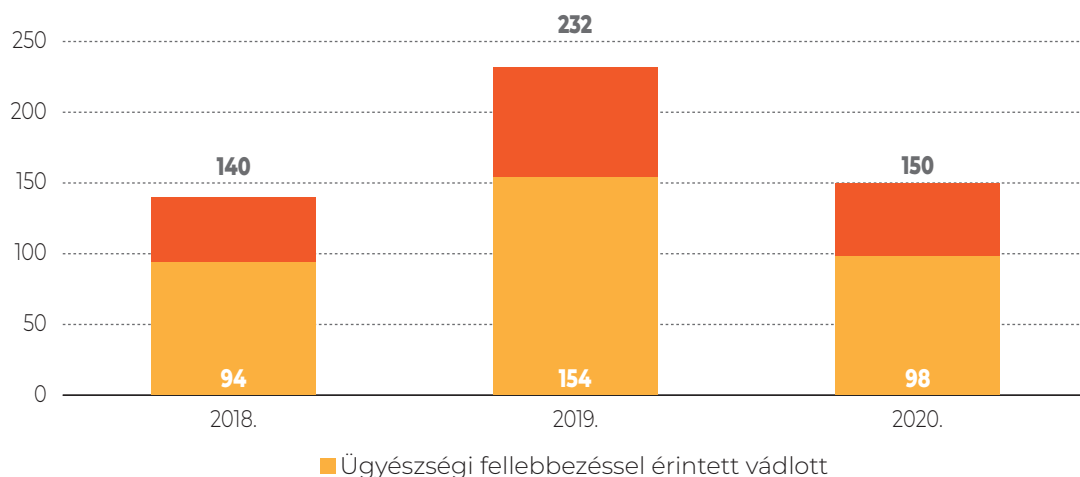
A váderedményesség 2013 óta folyamatosan emelkedik, a tárgyéven az utóbbi tíz év legmagasabb értékét regisztráltuk. Emellett 47.790 terheltet, a terheltek 87,9%-át érintően a bíróság a váddal, illetve a végindítvánnyal minden tekintetben megegyezően állapította meg a büntetőjogi felelősséget.

A másodfokon hatályon kívül helyezett elsőfokú ügydöntő határozatok száma az előző évhez képest jelentősen, 42%-kal csökkent. Ez igazolja, hogy a Be. azon rendelkezése, amely szerint a hatályon kívül helyező végzéssel szemben fellebbezést lehet bejelenteni, elérte a célját, a másodfokú bíróság alaposabban megfontolja, hogy mely esetekben kényszeríti az elsőfokú bíróságot megismételt eljárás lefolytatására.

A másodfellebbezéssel érintett vádlottak száma, és ezen belül az ügyészségi fellebbezéssel érintett vádlottak száma a következők szerint alakult:

25. ábra

A másodfellebbezéssel érintett vádlottak száma, és ezen belül az ügyészségi fellebbezéssel érintett vádlottak száma a 2018–2020. években

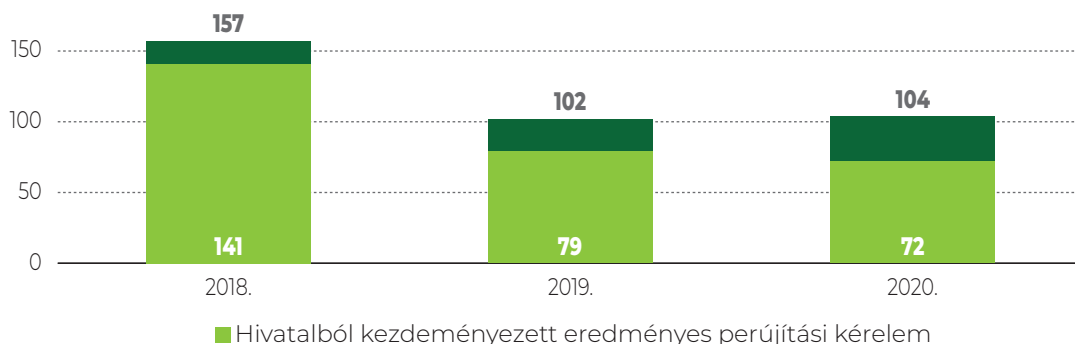

A tárgyévet megelőző évhez képest csökkent az ügyészség által bejelentett másodfellebbezéssel érintett vádlottak száma, ugyanakkor a harmadfokú eljárást kezdeményező fellebbezések körében továbbra is meghatározó az ügyészség szerepe. 2020-ban a másodfellebbezéssel érintett vádlottak 65,3%-a esetében ügyészségi fellebbezés akadályozta meg a másodfokú ítélet jogerőre emelkedését.

Az ügyészség által hivatalból kezdeményezett perújítások számának alakulását a következő ábra mutatja:

26. ábra

Az ügyészség által hivatalból kezdeményezett perújítások számának alakulása a 2018–2020. években

Az ügyészség által hivatalból kezdeményezett perújítások száma 2020-ban az előző évhez képest csekély mértékben növekedett, ezek eredményességének aránya 69,2% volt.

A 2020. évben is figyelemmel kísértük a kiemelt és közérdeklődésre számot tartó büntetőbíróság előtt folyamatban lévő ügyeket. Tétélesen vizsgáltuk az ebben a körben, illetve általánosságban a jogerősen felmentéssel végződött eljárásokat, levontuk a szükséges következtetéseket. Változatlanul szűrőpróbaszerűen vizsgáltunk más olyan ügyeket, amelyek a váderedményességet rontó módon fejeződtek be. A vizsgálatok eredménye alapján azonnali egyedi vagy általános jellegű intézkedéseket tettünk. A folyamatban lévő ügyekben továbbra is konzultációs lehetőséget biztosítottunk a fellebbviteli főügyészségek és a főügyészségek számára, amelynek során a felmerült anyagi vagy eljárásjogi kérdés megoldásában oly módon igyekeztünk segítséget nyújtani, hogy az még a folyamatban lévő tárgyalási szakban felhasználható legyen. Mindezek hozzájárultak a kedvező váderedményesség fenntartásához.

2.3. A fiatalok büntetőügyeiben kifejtett ügyészségi tevékenység

A fiatalok büntető igazságszolgáltatásának elsődleges célja, hogy nevelő jellegű intézkedések alkalmazásával minél kisebb legyen azon fiatalok száma, akik nagykorúságuk elérése után bűnismétlővé válnak. A jogkövetkezmények megállapításánál a minimumintervenció elvét kell szem előtt tartani, és azokat a szankciókat kell előnyben részesíteni, amelyek a fiatalok személyére szabottan a legteljesebb mértékben teszik lehetővé a reszocializációt.

A fiatalok elleni büntetőeljárással összefüggésben a törvény kimondja, hogy a hatóságnak biztosítani kell – mindenekelőtt az Alaptörvényben és a Gyermek jogairól szóló, New York-ban, 1989. november 20-án kelt Egyezményben megfogalmazott – gyermekek megillető jogok hatékony érvényesülését.

A 2020. évben a bűncselekmények elkövetőinek száma 138.950 (2019: 136.669) volt, közülük 8064 (2019: 7863) tizennegyedik életévét betöltött fiatalokot regisztráltak.

A tárgyévben az egyes bűncselekmények elkövetőjeként regisztrált fiatalok főbb adatait a következő táblázat mutatja be.

3. táblázat

Egyes bűncselekmények fiatalok elkövetőinek száma a 2020. évben

Bűncselekmények	2020. év
Szándékos befejezett emberölés	8
Emberölés kísérlete	9
Életveszélyt okozó testi sértés*	13
Súlyos testi sértés*	396
Kábítószer-kereskedelem	34
Emberkereskedelem	15
Szexuális erőszak	48
Kerítés	3
Gyermekpornográfia	76
Garázdaság	1 350
Rablás	167
Kifosztás	107
Zsarolás	38
Lopás	2 971
Rongálás	286

* A gondatlan testi sértés alakzatai nélkül.

Az elmúlt évben a bűncselekmények elkövetőjeként regisztrált – büntetőjogilag felelősségre nem vonható – gyermekkorúak száma 1734 (2019: 1826) volt.

A 2020. év elején kialakult koronavírus-világjárvány hatást gyakorolt a büntetőügyek intézésére is. Ahogy az már fentebb rögzítésre került, a 2020. március 31. napjától június 17. napjáig hatályban volt Eljárásjogi rendeletben megállapított, az elrendelt veszélyhelyzet időszakára szóló eltérő szabályok azt célozták, hogy az eljárási cselekmények végrehajtása során a személyes érintkezés a büntetőeljárás résztvevői között a legszűkebb körre korlátozódjon. Az egészségvédelmi szempontok előtérbe helyezésével jóval több lehetőség nyílt az eljárási cselekmények elhalasztására, a határidők meghosszabbítására, a rendes jogorvoslatok tanácsulésen történő elbírálására, valamint a személyes eljárási jelenlétet helyettesítő elektronikus kapcsolattartási formák és a telekommunikációs eszköz alkalmazására.

E rendelkezések – értelemszerűen – a fiatalkorúak folyamatban lévő ügyeiben is érvényesültek. Emellett az Eljárásjogi rendelet speciálisan a fiatalkorú büntetőügyére nézve írta elő, hogy a bíróság a Be.-ben meghatározott egyéb feltételek fennállása esetén – a terhelt beismerésétől függetlenül – a fiatalkorúval szemben bármely bűncselekmény miatt hozhat büntetővégzést. Ez a rendelkezés – az Eljárásjogi rendelet számos további eltérő szabálya mellett – a 2020. június 18. napján hatályba lépett Kivezető tv. értelmében az egész tárgyévben alkalmazandó volt.

A leírtakra figyelemmel nehezen állapítható meg, hogy a veszélyhelyzeti korlátozások és az eltérő eljárásrend milyen mértékű hatást gyakoroltak az ügyészségi intézkedések, a vádemelések, az egyes eljárási formák, valamint a jogerős bírósági határozattal lezárt ügyek tárgyévi számadataira. E tekintetben számításba kell venni azt is, hogy a regisztrált bűncselekmények és a regisztrált elkövetők, illetve az érdemi ügyészségi intézkedéssel, jogerős bírósági döntéssel érintett ügyek és terheltek száma a szakterületen is évek óta csökkenő tendenciát mutat. Annyi azonban a fiatalkorúak ügyeit érintően megállapítható, hogy amíg a járványügyi helyzet a személyes jelenlét nélkülözhetetlensége okán az eljárás közvetítői eljárás céljából történő felfüggesztésének vagy a bíróság elé állításnak nem kedvezett, addig a büntetővégzés meghozatalára tett indítványok számának a tárgyévi jelentősebb emelkedésére a büntetővégzés alkalmazhatóságát kibővítő különleges eljárási szabályok hatást gyakoroltak.

A 2020. évben az ügyészség 5101 szakterületi ügyben 1964 esetben döntött vádemelésről, 2015 esetben az eljárás megszüntetéséről, 1122 alkalommal pedig az eljárás felfüggesztéséről. Az eljárás felfüggesztését 211 esetben (18,8%) közvetítői eljárással összefüggő ok, 877 esetben (78,2%) feltételes ügyészi felfüggesztés indokolta. Az ügyészség az eljárás megszüntetésével történt elintézkedések közül 637 esetben (31,6%) alkalmazott megrovás intézkedést, 757 esetben (37,6%) az eljárás megszüntetésére feltételes ügyészi felfüggesztést, 183 esetben (9,1%) közvetítői eljárást követően került sor.

A fiatalkorú ügyét, amennyiben az lehetséges és kívánatos, bírósági eljárás nélkül, a normakövető magatartás elsajátítását elősegítő joghátrány megválasztásával kell elrendezni. Szabadságelvonással járó büntetés vagy intézkedés csak ultima ratio jelleggel alkalmazható. A Be. a fiatalkorú elleni büntető-eljárásban a tradicionális büntető igazságszolgáltatási megközelítés mellett – a terhelti együttműködésre is alapítottan – jóval nagyobb teret enged az

áldozat kompenzálását és az érintett közösségre irányuló kárhelyreállítást szorgalmazó resztoratív szemléletnek. A rendszer egyes elemei az arra alkalmas ügyekben a bírósági utat elkerülő, ügyészségi intézkedésként alkalmazható, egyúttal a fiatalkorú aktív részvételét is igénylő eljárási formákban testesülnek meg. A feltételes ügyészi felfüggesztés keretében olyan magatartási szabályok és kötelezettségek írhatók elő, amelyek nem csupán a sértettnek adandó jóvátételt biztosítják, hanem a nevelési cél elérésére is hatékony eszközül szolgálnak. A közvetítői eljárás során a fiatalkorú közvetlenül szembe-sülhet az általa elkövetett cselekmény következményeivel, ezért ez az eszköz fokozottan alkalmas a megelőzés előmozdítására. A külön eljárások közül a bíróság elé állítás, valamint a formális meghallgatás és bizonyítás nélkül zajló büntetővégzésel történő elbírálás a bíróság elé vitt ügyek egyszerűbb és gyorsabb lezárását segítik elő.

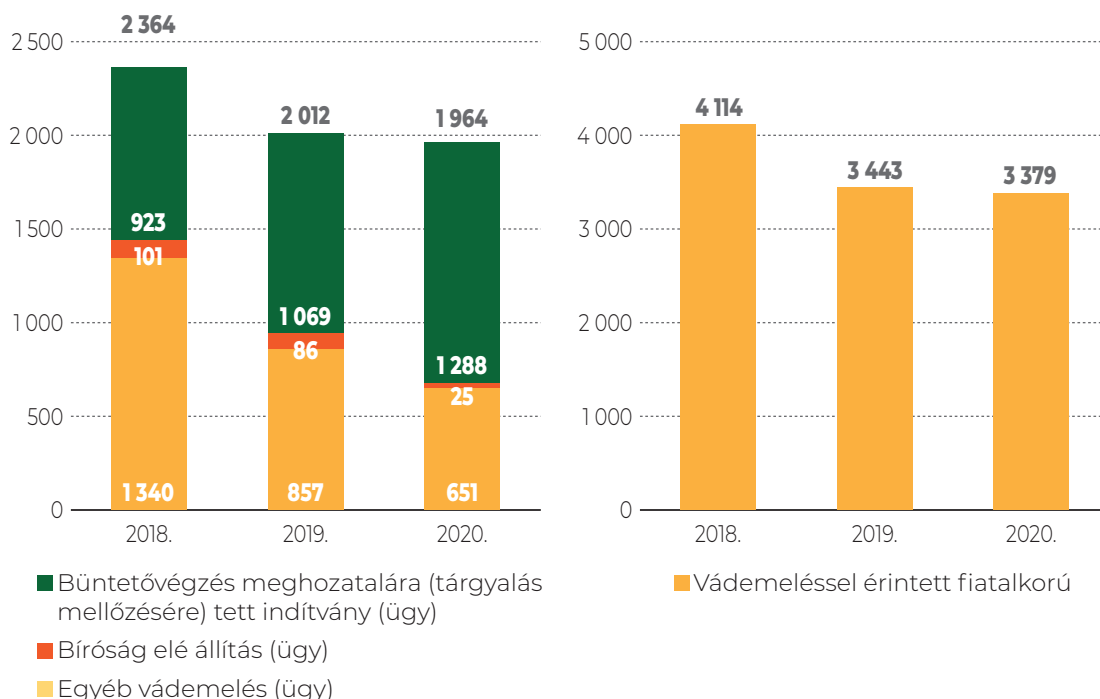
Az ügyészség fiatalkorúval szemben is indítványt tehet az alkalmazandó joghátrány mértékére vagy tartamára arra az esetre, ha az előkészítő ülésen a bűncselekmény elkövetését beismeri. A fiatalkorú tekintetében jóval enyhébb büntetéskiszabási szabályok érvényesülnek, ezért egyezségkötés esetén a törvény csak annak az együttműködő terheltnek nyújt kedvezményt, aki az egyezség keretében valamely büntetőügy bizonyításához jelentősen hozzájárult. Ez a rendelkezés kihat a fiatalkorúval szembeni egyezségkötést követő vádemelések gyakoriságára, mert e jogintézmény tényleges anyagi jogi előnyt – a kiszabható büntetés felső határának korlátozásával – csak szabadságvesztés alkalmazásának indokoltsága mellett biztosít.

A tárgyévben – a 2019. évhez viszonyítottnan – a vádemeléssel érintett ügyek száma 2,4%-kal, a vádemeléssel érintett fiatalkorúak száma 1,9%-kal csökkent. Egyezség alapján 2 ügyben emeltünk vádat, a vádiratban 238 ügyben indítványoztuk konkrét mértékű vagy tartamú joghátrány kiszabását az előkészítő ülésen tett terhelti beismerés esetére. Az eljárás gyorsítását szolgáló eljárási formákkal (bíróság elé állítás, büntetővégzés) lezárt ügyek a 2020. évben a vádemelések 66,9%-át tették ki, amely a megelőző évi 57,4%-os arányszámhoz képest – elsősorban a büntetővégzés meghozatalára tett indítványok összes vádemeléshez viszonyított arányának jelentősebb, 12,5%-os növekedésének köszönhetően – 9,5%-os emelkedést jelentett.

A vádemeléssel érintett ügyek és a vádemeléssel érintett fiatalkorúak számának alakulását a következő ábra mutatja:

27. ábra

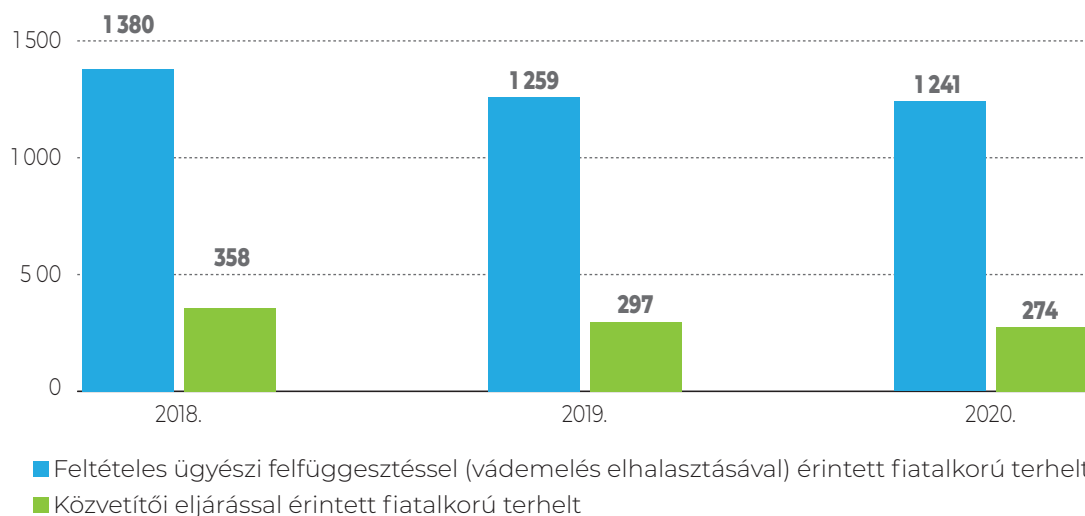
A fiatalokkal szembeni vádemelések adatai a 2018–2020. években

7,7%-kal esett vissza azon fiatalok száma, akiknek ügyét a 2020. évben közvetítői eljárásra utaltuk, míg a feltételes ügyészi felfüggesztéssel érintett fiatalok számában csupán jelentéktelen mértékű, 1,4%-os mérséklődés volt tapasztalható.

28. ábra

A feltételes ügyészi felfüggesztéssel (vádemelés elhalasztásával) és a közvetítői eljárásra utalással érintett fiatalok terheltek száma a 2018–2020. években

A 2020. évben instruálás keretében a Legfőbb Ügyészség elvégezte azon ügyészségi eljárást megszüntető határozatok, valamint az e határozatok ellen bejelentett panaszt elbíráló másodfokú határozatok törvényességének komplex vizsgálatát, amelyek meghozatalára a fiatalkorú érintettségével folytatott büntetőügyekben 2019. január 1. napja és 2020. március 31. napja között került sor. A vizsgálat megállapította, hogy az alsóbb fokú ügyészségek az eljárást megszüntető érdemi döntés, a nyomozás során hozott határozat, valamint a panaszelbírálás kapcsán a Be.-ben foglalt szabályokat általánosságban betartották, ugyanakkor olyan jogalkalmazói hibák is feltárára kerültek, amelyek kiküszöbölése érdekében konkrét intézkedés megtétele vált szükségessé.

A vizsgálat tapasztalatai alapján olyan – az alügyészek és a fiatalkorúak ügyészeinek éves továbbképzésében hasznosítható – oktatási anyag készült, amely a fenti eljárási jogintézményeken kívül a büntetőeljárás ügygondnok, valamint egyes anyagi jogi szabályok – így a jogos védelem, a tartási kötelezettség elmulasztása és a kiskorúval való kapcsolattartás akadályozásának bűncselekményei – vonatkozásában támogatja a helyes és egységes ügyészségi joggyakorlat kialakítását.

2020. szeptember 6. napjától a Btk. 16. §-ában – egyéb mellett – a hivatalos személy, illetve a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak egyes törvényi tényállásaival bővült azon bűncselekmények köre, amelyek megvalósítása esetén az elkövetéskor a cselekmény következményeinek felismeréséhez szükséges belátással rendelkező tizennegyedik életévét be nem töltött fiatalkorú terhelt büntetőjogi felelősséggel tartozik. E törvényhely módosítását az indokolta, hogy az említett bűncselekmények – különösen a társadalmi együttélési szabályokat kirívóan áthágó, pedagógusok elleni erőszakos támadások – elkövetői többségében a tizenkettő és tizennégy év közötti korosztályból kerülnek ki.

A büntethetőségi korhatárt a taxatíván felsorolt bűncselekmények vonatkozásában szektorálisan leszállító Btk. 2013. július 1. napján történt hatálybalépése óta eltelt időben a 2020. évben első ízben került sor élet elleni bűncselekmények miatt tizennegyedik életévet be nem töltött fiatalkorúak elítélésére, a jogerős ügydöntő határozatok alapján az alábbiak szerint:

Az ikertestvér terheltek halmozottan hátrányos helyzetű, érzelmileg elhanyagoló családban nevelkedtek, viselkedésüket agressziókezelési és magatartási problémák, szélsőségesen erőszakos, zaklatott jellegű szexuális megnyilvánulások és dühkitörések jellemezték.

Az egyik terhelt – aki ekkor tizenkét és fél éves volt – otthonukban a reggeli órákban magához vett egy 17 centiméter hosszúságú konyhakést azzal a céllal, hogy édesapját és nevelőanyját megölje. A terhelt felfokozott idegállapo-

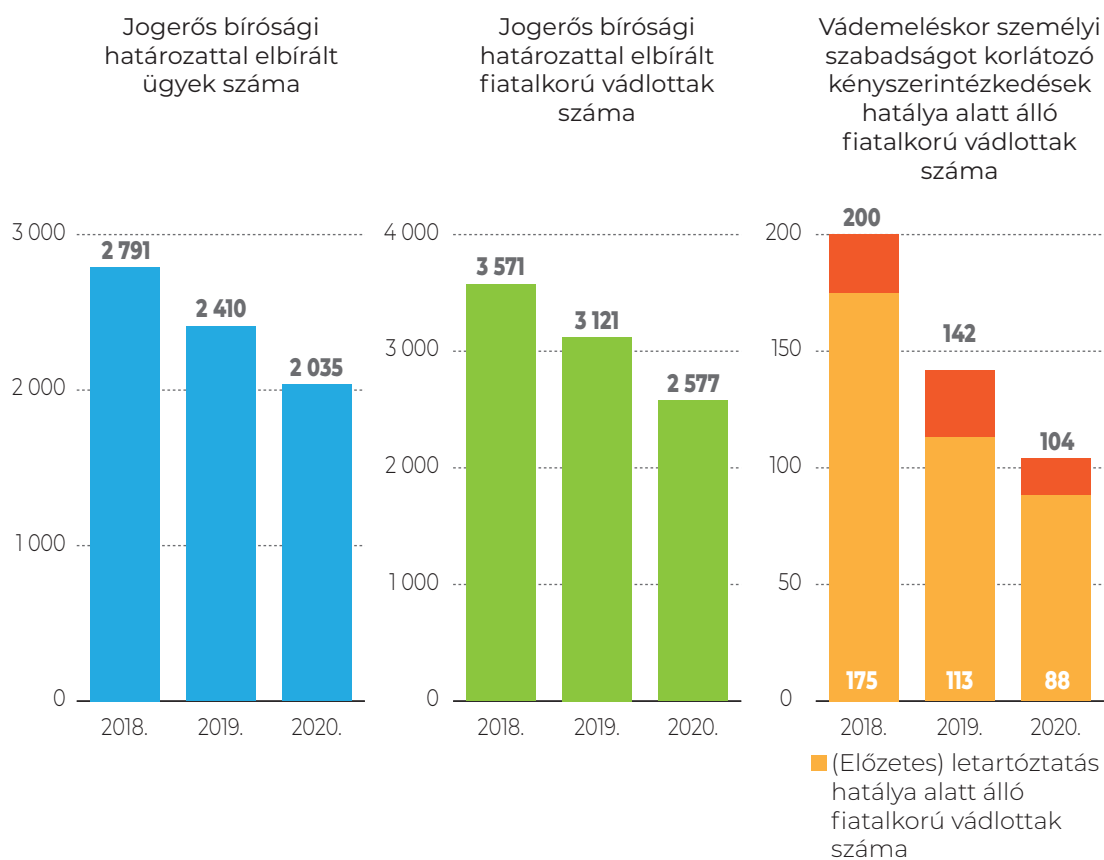
tában először apjára támadt, közepes erővel a mellkasába szúrta, ezután a neki háttal álló nevelőanyjához lépett, és közepes erővel vesetájékon szúrta, majd a késsel tovább hadonászva azzal fenyegetőzött, hogy leszúrja, megöli szüleit, illetve apja felé további szúró mozdulatokat tett. A terhelt, akinek a kezéből a kést családtagjai vették ki, ezt követően – azért, hogy a kést visszaszerezze – továbbra is apjára támadt, vele dulakodott, és a felsőtestét rugdosta. A terheltet végül családtagjai együttes fellépéssel fékezték meg, és a rendőrség kiérkezéséig lefogva tartották. A sértettek sérülései mindkét sértett esetében nyolc napon belül gyógyultak, figyelemmel azonban a támadott testtájékra és az eszközre, súlyosabb, életveszélyes sérülés is kialakulhatott volna. A bíróság a terheltet elsőfokon jogerőre emelkedett ítéletében több emberen elkövetett emberölés bűntettének kísérlete miatt a törvényi maximum szerinti négy év javítóintézeti nevelésre ítélte.

A másik terhelt – ikertestvérének a szülők sérelmére elkövetett bűncselekménye miatt – előbb pszichiátriára került, majd gyermekotthonban helyezték el. A terhelt az otthonban egyik este a konyhapultról felkapott egy 11,3 centiméter pengehosszúságú kést, és a mellette álló kiskorú sértettet egy alkalommal, közepes erővel a jobb lapocka alatti részen hátba szúrta. A terhelt szándéka nem irányult a sértett életének kioltására, cselekménye elkövetésében az motiválta, hogy abba a javítóintézetbe kívánt átkerülni, ahol ikertestvére tartózkodott. A szúrás a sértett mellüregét megnyitotta, mellúri levegő- és vérgyülemet okozott, amely az életet közvetlenül veszélyeztető állapotot eredményezett, szakszerű orvosi segítség nélkül a sértett meghalt volna. A törvényszék a bűncselekmény elkövetésekor tizenhárom és fél éves terheltet életveszélyt okozó testi sértés bűntette miatt – előkészítő ülésen meghozott és kihirdetését követően nyomban jogerőre emelkedett – ügydöntő határozatában két év javítóintézeti nevelésre ítélte.

A jogerős határozattal elbírált fiatalkorú vádlottakat érintő ügyekre és a fiatalkorú vádlottakra vonatkozó, a következő ábrában szereplő statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy a 2020. évben a bírósági döntéssel befejezett ügyek és terheltek száma az előző évhez képest 15,6%-kal, illetve 17,4%-kal lett kevesebb. Noha a tárgyévből a vádemeléskor személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés hatálya alatt álló fiatalkorú vádlottak számában 26,8%-os mérséklődés következett be, e számhoz viszonyítottn azonban – a 2019. évi mutatószámmal összehasonlítva – 5%-kal többen voltak letartóztatásban (2020: 84,6%, 2019: 79,6%).

29. ábra

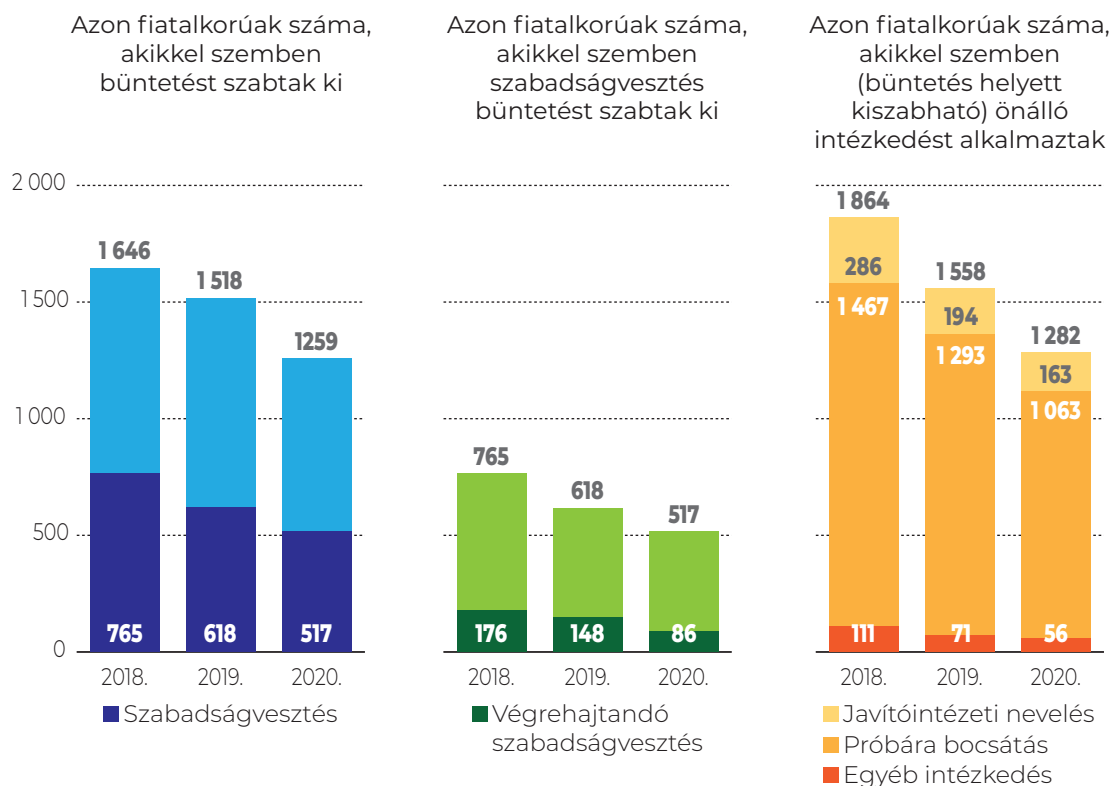
A jogerős bírósági határozattal elbírált ügyekre és fiatalkorúakra vonatkozó főbb adatok a 2018–2020. években

A 2020. évben a büntetéssel sújtott fiatalkorú terheltek 41%-ával szemben szabott ki szabadságvesztést a bíróság, amely arra utal, hogy e büntetési nem alkalmazásának gyakorisága az elmúlt évi adatok tükrében nem változott (2019: 40,7%). A kiszabott szabadságvesztés az érintett fiatalkorúak 16,6%-a esetében jelentett tényleges szabadságelvonást (2019: 23,9%), amelyből következően a 2020. évben 7,3%-kal volt magasabb azon fiatalkorúak aránya, akik vonatkozásában a bíróság törvényi lehetőséget látott a felfüggesztő rendelkezés alkalmazására. Az önállóan, büntetés helyett alkalmazható intézkedések közül a leggyakrabban továbbra is próbára bocsátás elrendelésére került sor (2020: 82,9%, 2019: 83%), míg a javítóintézeti nevelésre ítélt fiatalkorúak aránya (2020: 12,7%, 2019: 12,5%) ugyancsak nem változott. Az adatokat a következő ábra szemlélteti:

30. ábra

A fiatalokkal szemben kiszabott büntetések és intézkedések főbb adatai a 2018–2020. években

A fiatalok elleni büntetőeljárásban az időszerűség kiemelt szempont, a törvény a tizennyolcadik életévét be nem töltött fiatalok ügyében soron kívüli eljárást ír elő. A 2020. évben a bíróság előkészítő ülésen 519 (2019: 639) fiatal vádlott [a vádirattal megvádolt fiatalok 91%-a (2019: 86,5%-a)] beismerő vallomását fogadta el, akik közül 488 vádlottal (94%) szemben (2019: 609 vádlott, 95,3%) hozott – 444 vádlott tekintetében (2019: 585 vádlott) már az előkészítő ülésen elsőfokon jogerőre emelkedett – ügydöntő határozatot. E számok azt mutatják, hogy az előkészítő ülés azon törvényi funkciója, hogy a büntetőeljárás vádemelés esetén is minél előbb érdemi befejezést nyerjen, a fiatalok ügyeiben továbbra is hatékonyan megvalósult.

A tárgyéven az elsőfokú bírói döntés ellen az ügyészség 156 vádlott vonatkozásában nyújtott be fellebbezést, amely a másodfokú eljárásban a vádlottak 53,8%-át érintően (84 vádlott) vezetett eredményre. A 2020. évben fiatal vádlott tekintetében harmadfokú eljárásra nem került sor.

A szakterületi ügyekben a váderedményesség – hasonlóan az előző évek adataihoz (2019: 99,33%, 2018: 98,99%) – 99,3% volt.

A fiatalok által elkövetett bűncselekmények közül a legnagyobb sajtófigyelem azokat a kiemelkedő tárgyi súlyú élet elleni támadásokat kíséri, amikor a generális prevenció a törvény teljes szigorának érvényesülését és elkerülhetetlenül hosszabb tartamú, adott esetben a törvényi büntetési tétel legmagasabb mértékében megállapított szabadságvesztés kiszabását indokolja.

Erre szolgál példaként a jogerősen a 2020. évben befejezett következő büntetőügy, amely az elkövetésének körülményeinél fogva kiemelkedett a fiatalok által elkövetett hasonló jellegű bűncselekmények köréből, és amelyet a köznyugalmat súlyosan megzavaró jellege miatt az eljárás megindulásának kezdetétől országos érdeklődés övezett.

A jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás szerint a tizenhat és fél éves fiatalkorú terhelt tanulmányokat nem folytatott, munkahellyel nem rendelkezett, szüleivel szegényes körülmények között élt. Alacsony intellektusú, érzelmi-indulati labilitással terhelt személyiség, akit dadogása miatt környezetében gyakran csúfoltak.

A terheltnek megtetszett a közelében élő nyolc éves sértett, iránta szexuális vonzalmat érzett, vele szorosabb kapcsolatot kívánt létesíteni. Ezért 2018. május 17. napján megbeszélte vele, hogy másnap a közeli patak partjára elmennek sétálni. A terhelt a következő napon megjelent a sértett lakóhelyén, majd együtt a patak mellett lévő malom romjaihoz gyalogoltak, és ott beszélgetni kezdtek. Ennek során a sértett többször elmondta, hogy a terhelt barátja jobban tetszik neki a terhelnél, ezért ő a terhelt barátjának felesége lesz. Emiatt a fiatalkorú terhelt mérges lett a sértettre, és elhatározta, hogy bosszúból, valamint szexuális vágyának kielégítése céljából megöli őt. A sértettel elindult az erdős ösvényen, és azt mondta neki, hogy egy bűvésztrükköt fog mutatni, amelyhez a kezeit hátra kell kötöznie. A megtévesztés hatására a sértett megengedte a terheltnek, hogy a kezeit a közelben talált kötéllel hátra kötözze. Ezután a terhelt a sértettet a patakba vezette, a fejét a tarkójánál fogva mintegy öt alkalommal több másodperc-re a víz alá nyomta, majd felengedte. A vízben történő fojtogatás hatására a sértett elkábult, ezért őt a terhelt a partra kivitte, az ösvényre lefektette, a száját, orrát befogta, és a fejét a földre szorítva előbb fejtetőn ütötte, majd egy késsel három alkalommal jobb halántéktájon szúrta, végül egy ék alakú kővel kétszer nagy erővel a feje jobb oldalán megütötte. Ezután a terhelt az eszméletlen és erősen vérző sértett alsótestét nemi vágyának kielégítése céljából teljesen lemeztelenítette, a kötelet a nyakára kötötte, bevonszolta a patakba, és a víz alá nyomta. Annak érdekében, hogy a teste a vízben ne sodródjon el, a terhelt a sértett nyakára egy több szálból álló hínárfonatot kötött, majd őt magára hagyta.

A terhelt bántalmazása következtében a sértett által elszenvedett – egyebek mellett a jobb halántékrégió többszörös szúrt sebzését, a koponyacsontok többszörös törését és nagy kiterjedésű agykárosodást eredményező – sérülésekkel összefüggésben összesen ötven külsérelmi nyomot rögzítettek, halálának közvetlen oka a vízbefulladás volt. A különböző bántalmazási mechanizmusok összességében több percig tartottak, azok brutálisak voltak, az átlagost lényegesen meghaladó szenvedéssel, kiszolgáltatottságérzéssel jártak.

A törvényszék az ítéletábra határozatával jogerőre emelkedett ítéletével a terheltet aljas indokból, különös kegyetlenséggel, tizennegyedik életévét be nem töltött, védekezésre képtelen személy sérelmére elkövetett emberölés büntette miatt – a bűncselekmény elkövetésekor tizenhatodik életévét be nem töltött fiatakorúra kiszabható leghosszabb tartamú – tizenöt év fiatakorúak börtönében végrehajtandó szabadságvesztéssel és tíz év közügyektől eltiltással sújtotta. Az eljáró bíróságok szerint a terhelt az ölési cselekményt kitartó szándékkal, a gyermeki naivitása folytán a terheltben feltétlenül megbízó sértett sérelmére, e bizalmi helyzettel visszaélve, hosszan tartó, elhúzódó bántalmazással, egyoldalú pszichés és fizikai erőfölénnyel hajtotta végre, amelynek folytán a személyében rejlő társadalomra veszélyesség olyan magas fokú, hogy a társadalom védelmének megvalósítása érdekében csak a példaértékű, maximális tartamú szabadságvesztés alkalmazása volt lehetséges.

2.4. Az egységes jogalkalmazást segítő állásfoglalások a büntetőjogi szakágban

A büntető jogalkalmazás során alapvető, hogy az ügyészi szervek a vitatható kérdésekben azonos álláspontot képviseljenek. A 2018. július 1. napján hatályba lépett Be. számos értelmezési kérdést vetett fel, amelyekkel kapcsolatban a Legfőbb Ügyészség folyamatos iránymutatással segítette az ügyészség jogalkalmazási tevékenységét.

A Legfőbb Ügyészség a 2020. évben a járványhelyzet miatt országos vizsgálatot nem folytatott le, ugyanakkor számos elvi jellegű állásfoglalást adott ki az egységes ügyészségi jogalkalmazás érdekében:

Első helyen az Eljárásjogi rendelettel kapcsolatos teendőkről és jogalkalmazási kérdésekről kiadott iránymutatást érdemes említeni. Az iránymutatás – többek között – előírta, hogy minden olyan ügyben, amelyben ennek törvényi feltételei fennállnak, büntetővégzés meghozatalára kell indítványt tenni, míg bíróság elé állításra csak azokban a kivételes esetekben kerülhet sor, amikor a törvény szigorával való azonnali fellépés nem mellőzhető.

A Legfőbb Ügyészség állást foglalt abban a kérdésben, hogy a rémhírterjesztés 2020. március 31. napjától hatályos rendelkezéseit miként kell értelmezni.

Szintén iránymutatás rendezte a kapcsolati erőszak bűncselekményének és a kiskorú veszélyeztetése büntettének halmazati kérdéseit.

Íránymutatás hívta fel a figyelmet arra, hogy egyes, a közúti közlekedés biztonságára kirívóan veszélyes elkövetési magatartások esetén a törvény teljes szigorát kell érvényesíteni.

Állásfoglalás értelmezte a költségvetési csalás elkövetői alakzatait, ezen belül azt, hogy ha nem az adózó gazdasági társaság vezető tisztségviselője nyújtja be a megtévesztő adatokat tartalmazó adóbevallást, hanem erre vonatkozó meghatalmazás, megbízás vagy utasítás alapján az adózó alkalmazottja vagy más gazdasági társaság (pl. könyvelő iroda) képviselője, akkor a költségvetési csalásnak ki a tettese: az adózó gazdasági társaság vezető tisztségviselője vagy az adóbevallást ténylegesen benyújtó személy.

A leplezett eszközök alkalmazása körében a Legfőbb Ügyészség több iránymutatást is kiadott, így pl. az elektronikus hírközlő eszköz hollétének megállapításához szükséges adatok beszerzésével, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat igénybevételeivel, a leplezett eszközök alkalmazásának célhoz kötöttségével, valamint a leplezett eszközök alkalmazása során megszerzett adatok törlésével kapcsolatban.

A költségvetési csalás körében az útdíjfizetési kötelezettség kijátszására irányuló elkövetési módszer büntető anyagi jogi értékelése igényelt legfőbb ügyészségi állásfoglalást, mivel a cselekménnyel okozott vagyoni hátrány az egyes esetekben külön-külön nem érte ugyan el a bűncselekmény alsó értékhatárát, ám összességében milliárdos nagyságrendű kárt okozott a költségvetésnek.

A pénzmosás tényállásával összefüggő állásfoglalások közül említést érdemel az adó meg nem fizetésével elért jogellenes megtakarításra elkövethető pénzmosás kérdésével, továbbá a pénzmosás elkövetője által az alapcselekmény sértettjének felajánlott jóvátétel egyezségkötés keretében történő teljesítésével foglalkozó iránymutatás.

A büntetőbíróság előtti ügyészségi tevékenység körében a következő tárgyú általános érvényű iránymutatások kiadására került sor:

- az Alkotmánybíróság 1/2020. (I. 2.) AB határozatát követően az összbüntetési eljárásokban követendő gyakorlatról;

- az elektronikus ügyiratok nem megfelelő összeállítását a vád kellékhianyaként értékelő bírói álláspontról;
- a rendkívüli jogorvoslat kezdeményezéséről az egyezség alapján folytatott bírósági eljárás során hozott ügydöntő határozatban kiszabott törvénysértő büntetés vagy intézkedés miatt;
- a Kúria 2/2020. BJE határozatát követően a vagyonek Kobzás indítványozásával összefüggő ügyészégi gyakorlatról;
- a Kivezető tv. egyes rendelkezéseinek értelmezéséről;
- a büntetőügyekben elkövetett hamis tanúzás büntetnének értékeléséről abban az esetben, amikor az elkövető a hozzátartozójával szemben folyamatban lévő büntetőügyben a tanúzási figyelmeztetéseket követően teszt valótlan tartalmú vallomást;
- a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény miatt indult büntetőügyekben a foglalkozástól eltiltás büntetés kiszabásával összefüggésben felmerült jogértelmezési kérdésekről;
- az előkészítő ülésen jogerős határozattal befejezett ügyek vizsgálatáról;
- a költségvetési csalás miatt kiszabható büntetés korlátlan enyhítését büntetőszövetségben történő elkövetés esetén kizáró rendelkezés büntetőszervezet esetén történő érvényesüléséről.

3. A közjogi ügyészi tevékenység

3.1. A közérdekvédelmi ügyészi tevékenység

Az ügyészség az állam büntetőigényének érvényesítése mellett a közérdekvédelme érdekében további feladat- és hatásköröket is gyakorol. A közérdekvédelmi feladatok ellátásának feltételeit és kereteit az Ütv. sarkalatos rendelkezései és más törvények határozzák meg. A közérdekvédelmi szakterületi tevékenységhez ügydöntő jogosultság jellemzően nem kapcsolódik. Az eljáró ügyészt mint az igazságszolgáltatás közreműködőjét alapvetően a bírósághoz fordulás joga illeti meg, de a bírósági eljárás megelőzése érdekében az ügyész arra törekszik, hogy perelhárító felhívással az önkéntes teljesítést lehetővé tegye.

2020-ban a koronavírus által okozott humánjárványhoz kapcsolódó jogszabályi változások a közérdekvédelmi ügyészi tevékenységre is jelentős hatást gyakoroltak. A veszélyhelyzeti jogszabály-módosítások és a pandémia társa-

dalmi következményei a hatósági, illetve bírósági eljárásokat, és ennek eredményeként a közérdekvédelmi ügyérkezést összetételében és volumenében is befolyásolták. A szakterület – a járványügyi védekezés és az ügyészi szervezet működési előírásai betartásával, továbbá a veszélyhelyzet elmúltával is hasznosítható új munkamódszerek bevezetésével – sikeresen alkalmazkodott a járvány miatt dinamikusan változó jogszabályi környezet által teremtett szakmai kihívásokhoz, és eredményesen látta el feladatait.

A közérdekvédelmi tevékenységet jelentősen érintő jogszabályi változások közül kiemelést érdemel a gyorsabb, hatékonyabb és átláthatóbb közigazgatási ügyintézés feltételeinek megteremtését célzó törvénycsomag. A fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének egyszerűsítése érdekében számos feladat- és hatáskörváltozás történt, több – például az építésügyi – hatósági hatáskör átkerült a jegyzőktől a kormányhivatalokhoz. 2020. március 1. napjával megszűnt a járási hivatalok szabálysértési hatósági jogköre, helyettük – a végrehajtásra is kiterjedő hatáskörrel – a rendőrség jár el. Módosult az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény, jellemzővé vált az egyfokú közigazgatási hatósági eljárás, amellyel összefüggésben a járási hivatalok többségében elsőfokon véglegessé váló határozataira megnyílt az Ütv. 29. §-ának (1) bekezdése szerinti ügyészi törvényességi ellenőrzés lehetősége. 2020. április 1-jétől a közigazgatási és munkaügyi bíróságok megszűntek, a közigazgatási perek fő szabályként a közigazgatási kollégiummal rendelkező, regionális illetékességgel eljáró nyolc törvényszék hatáskörébe kerültek. A törvényességi ellenőrzési feladatokat jelentősen érintő módosításokra az ügyészség munkaszervezési intézkedésekkel és a szakterületi utasításban a szükséges rendelkezések megtételével megfelelően felkészült.

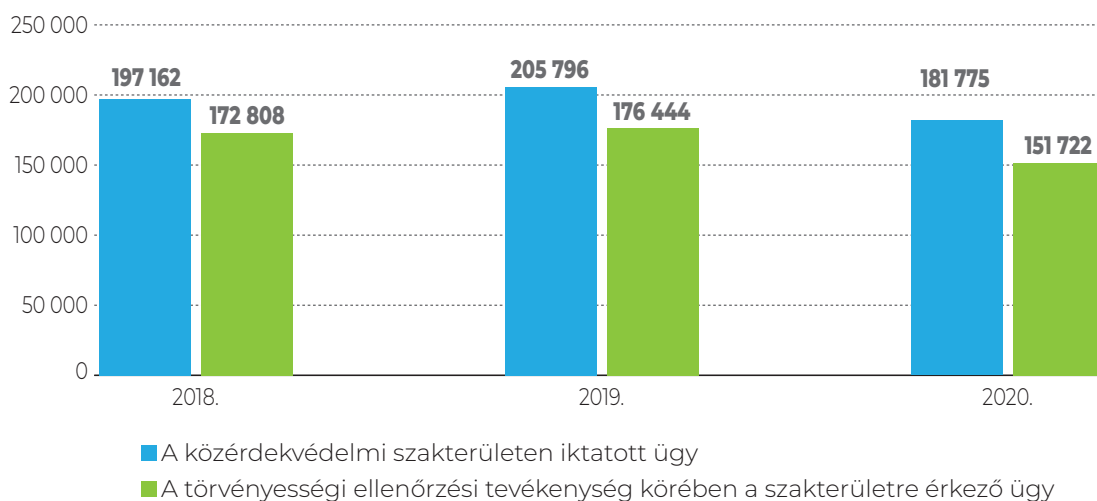
A közérdekvédelmi ügyforgalom statisztikai mutatói és tendenciája

A közérdekvédelmi szakterületen iktatott ügyek számának az előző évihez képest összességében mintegy 11,7%-os csökkenése az ügyérkezés két fő csoportját eltérő módon befolyásoló hatás következménye. 2020-ban a közérdekvédelmi ügyérkezés döntő hányadát jelentő törvényességi ellenőrzési ügyek száma 14%-kal csökkent, ugyanakkor az ügyérkezés fennmaradó részét kitevő magánjogi ügyek volumene – az előző évek pozitív tendenciáját folytatva – 2,4%-kal nőtt.

A közérdekvédelmi szakterületi főbb ügyforgalmi adatok alakulását a következő ábra szemlélteti:

31. ábra

A közérdekvédelmi szakterület ügyforgalmi adatai a 2018–2020. években

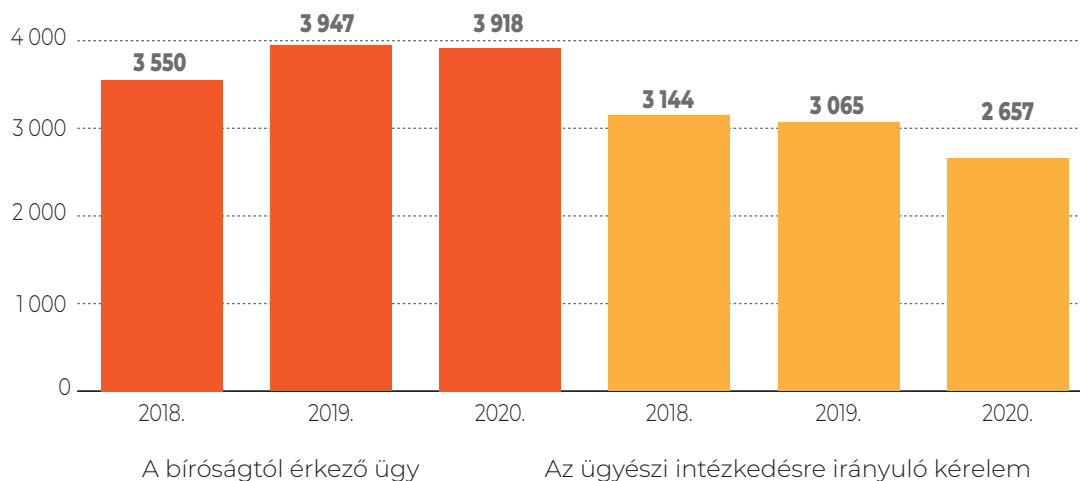

A törvényességi ellenőrzési ügyek csökkenése elsődlegesen az ügycsoport meghatározó hányadát jelentő szabálysértési ügyek számában – elsősorban a mobilitás szűkülése, a kijárási korlátozás bevezetése miatt – végbement visszaesés következménye. A magánjogi terület ügyérkezésének emelkedése a cégekkel, civil szervezetekkel, fogyasztóvédelemmel kapcsolatos ügyekben tett saját kezdeményezések számának – a veszélyhelyzet következtében elnehezült munkavégzési feltételek ellenére is megvalósított – növelésére vezethető vissza.

A bíróságoktól érkező ügyek és az ügyészi intézkedésre irányuló kérelmek számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

32. ábra

A közérdekvédelmi szakterület egyes érkezéseinek száma a 2018–2020. években

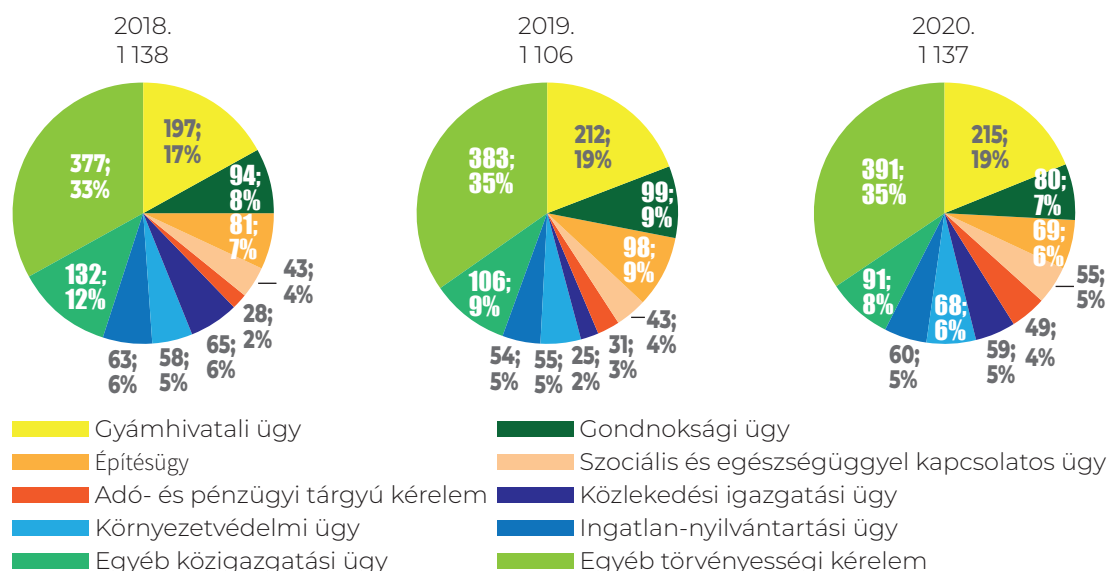
A veszélyhelyzettel összefüggő jogszabályi rendelkezések a bíróságtól származó ügyérkezést nem befolyásolták lényegesen. A bíróságtól érkezett ügyek száma a megelőző évvel azonos nagyságrendű volt, a csökkenés nem érte el az 1%-ot. Feltehetően a pandémia társadalmi hatásai miatt is folytatódott az ügyészi intézkedésre irányuló kérelmeket érintő csökkenő tendencia, amelynek következtében a kérelmek száma a megelőző évhez képest 13,3%-kal volt kevesebb.

A törvényességi ellenőrzési eljárások tapasztalatai

2020-ban az eljárásban érdekelt személyek kérelmére 1137 esetben került sor a közigazgatási hatósági eljárások és döntések törvényességi ellenőrzésére, ami a 2018. évvel azonos nagyságrendet, a 2019. évihez viszonyítva pedig 2,8%-os növekedést jelent.

A kérelmek számának és tárgy szerinti megoszlásának évenkénti alakulását a következő ábra mutatja:

33. ábra
A közigazgatási hatósági döntés felülvizsgálata iránti egyes kérelmek száma a 2018–2020. években

A közlekedési igazgatási ügyek száma a 2019. évi adatokkal összevetve több mint duplájára emelkedett, de az adó- és pénzügyi, a szociális és egészségüggyel kapcsolatos, valamint a környezetvédelmi tárgyú kérelmek száma is jelentősen nőtt. Az építési ügyek számának közel 30%-os mérséklődése mellett lényeges csökkenés történt a gondnoksági és az egyéb közigazgatási

ügyekben, a gyámhivatali ügyek és az egyéb kérelmek volumene ugyanakkor lényegében nem változott.

A kérelmek alapján végzett törvényességi ellenőrzések döntő többsége fel lépésre okot adó törvénysértést nem tárt fel. Felhívások benyújtására – az előző évekhez hasonlóan – főként gyámhivatali, ingatlan-nyilvántartási, valamint építési ügyekben került sor. Az ügyész indítványában foglaltaknak a hatóságok döntő többségében eleget tettek. Pusztán egy ügyben nem értett egyet a hatóság a felhívásban foglaltakkal, amely miatt az ügyész pert indított.

A környezetvédelmi hatósági eljárások folyamatos figyelemmel kísérése révén a környezetvédelmi, természetvédelmi és állatvédelmi ügyekben a kiemelt intézkedések száma 2020-ban az előző évhez képest jelentősen, több mint 43%-kal emelkedett. Kisebb súlyú jogszabálysértések miatt az ügyész 25 jelzést nyújtott be, a kötelezési és ellenőrzési feladatkör gyakorlása érdekében pedig 119 esetben – a megelőző évhez képest közel 37%-kal nagyobb számban – kezdeményezte a környezetvédelmi hatóságok eljárását. A megalapozatlan közigazgatási döntésekkel szemben 10 alkalommal – minden esetben eredményesen – került sor felhívás benyújtására. A környezeti értékeket súlyosan veszélyeztető vagy károsító cselekmények (hulladékgazdálkodás rendjének megsértése, állatkínzás, természetkárosítás) miatt az ügyész – a 2019. évi fel lépések számát több mint megháromszorozva – 28 esetben kezdeményezett büntetőeljárást.

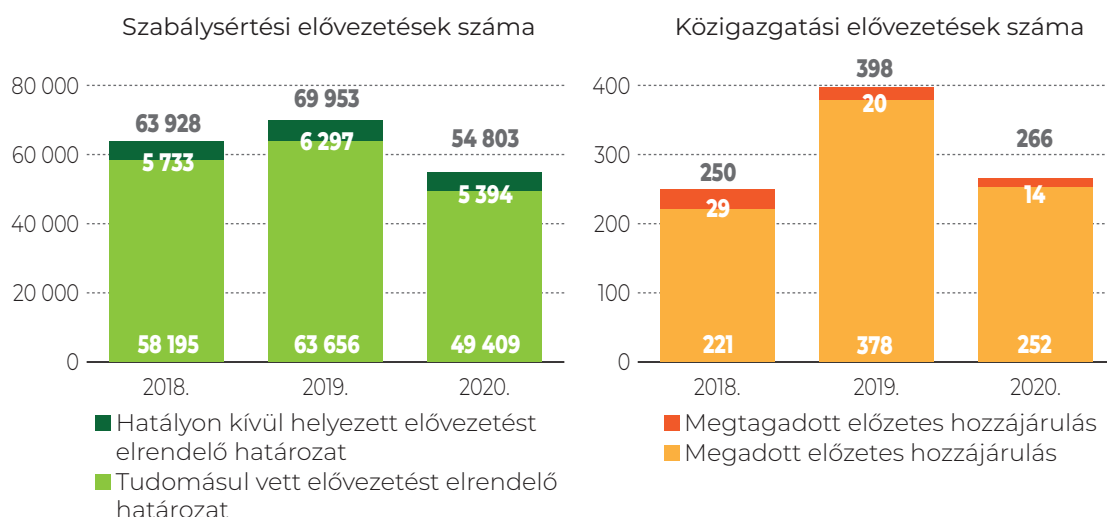
A fogyasztói jogok érvényesülésére hagyományosan kiemelt figyelmet fordító szakterületi tevékenységben – az internetes kereskedelem pandémiával is összefüggő további erősödése nyomán – 2020-ban dominánssá váltak a webáruházak működését érintő ügyek. A fogyasztóvédelmi ügycsoportban gyakori, hogy az életviszonyok összetettsége komplex vizsgálat elvégzését, a büntetőjogi szakág és a közérdekvédelmi szakterület együttműködését igényli. Jogsértés esetén ugyanabban az ügyben sor kerülhet hatósági eljárás kezdeményezésére, pert megelőző ügyészi felhívásra, de szabálysértési, illetve büntetőjogi felelősségre vonás kezdeményezése iránti intézkedésre is. A fogyasztók védelme érdekében az ügyész 2020-ban 77 hatósági eljárást kezdeményezett, túlnyomórészt eredményesen. Az ügyész jellemzően azért fordult a fogyasztóvédelmi hatósághoz, mert a vizsgált általános szerződési feltételek nem minden tekintetben feleltek meg a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződések részletes szabályairól szóló kormányrendelet, továbbá az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló törvény rendelkezéseinek.

A szabálysértési és a közigazgatási hatóságok elővezetést elrendelő határozataihoz kapcsolódó, a szakterület kiemelt feladatát képező ügyészi tevékenység keretében a közigazgatási hatóságok egyes kényszerintézkedéseinek foganatosításához ügyészi jóváhagyás szükséges, a szabálysértési kényszerintézkedések esetében pedig a hatóság meghallgatásra történő, továbbá az elzárás végrehajtása érdekében hozott elővezetést elrendelő határozatainak előzetes törvényességi ellenőrzését végzi el az ügyész.

A szabálysértési és a közigazgatási hatóságok elővezetést elrendelő határozataihoz kapcsolódó ügyészi tevékenység 2018–2020. évi mutatóit a következő ábra szemlélteti:

34. ábra

A szabálysértési és a közigazgatási elővezetések száma a 2018–2020. években

A törvényességi ellenőrzés céljából az ügyészségre érkezett szabálysértési elővezetést elrendelő határozatok számának a 2019. évihez képest közel 22%-os csökkenésében szerepet játszik, hogy a járvány első időszaka egy részében a kényszerintézkedések elrendelése és foganatosítása is szünetelt. Az elővezetést elrendelő határozat törvényességéről az ügyész alapos vizsgálat után, az elektronikusan rendelkezésére bocsátott teljes szabálysértési ügyirat áttekintése alapján hozza meg döntését. Az ellenőrzés eredményeként a hatályon kívül helyezett határozatok aránya 2020-ban – a megelőző évihez képest enyhe emelkedést mutatva – közel 10% volt.

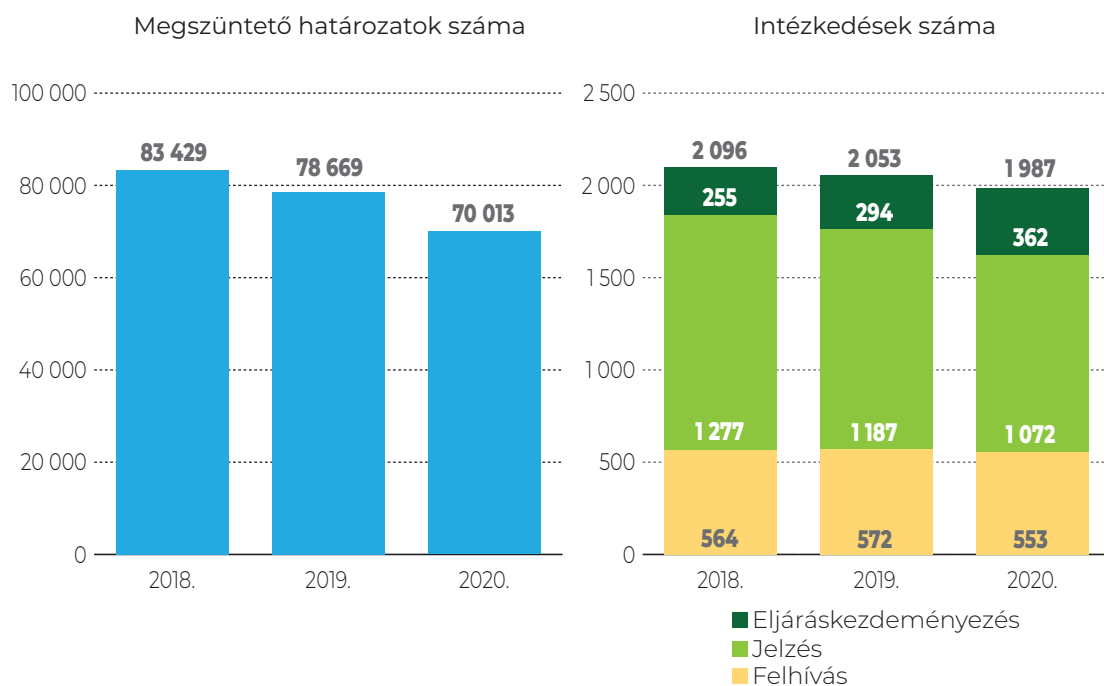
Közigazgatási hatósági ügyben mintegy 33%-kal kevesebb hozzájárulás iránti kérelem érkezett 2020-ban az ügyészi szervekhez, mint az előző évben, az elővezetéshez való előzetes hozzájárulás megtagadására ugyanakkor hasonló arányban, a megkeresések 5,3%-ában került sor.

Az ügyészség törvényességi ellenőrzést gyakorol a szabálysértési hatóságok és az előkészítő eljárást folytató rendőri szervek eljárást megszüntető határozatai felett, elbírálja e hatóságok határozata, intézkedése vagy az intézkedésének elmulasztása elleni panaszokat, valamint a bíróság jogerős végzése ellen törvényben meghatározott feltételek esetén perújítási kérelmet terjeszt elő.

A szabálysértési hatóságok és a bírósági hatáskörbe tartozó ügyekben előkészítő eljárást folytató rendőri szervek által hozott eljárást megszüntető határozatok ellenőrzésével kapcsolatos ügyészi tevékenységet a következő ábra szemlélteti:

35. ábra

A szabálysértési megszüntető határozatok és a tett intézkedések száma a 2018–2020. években

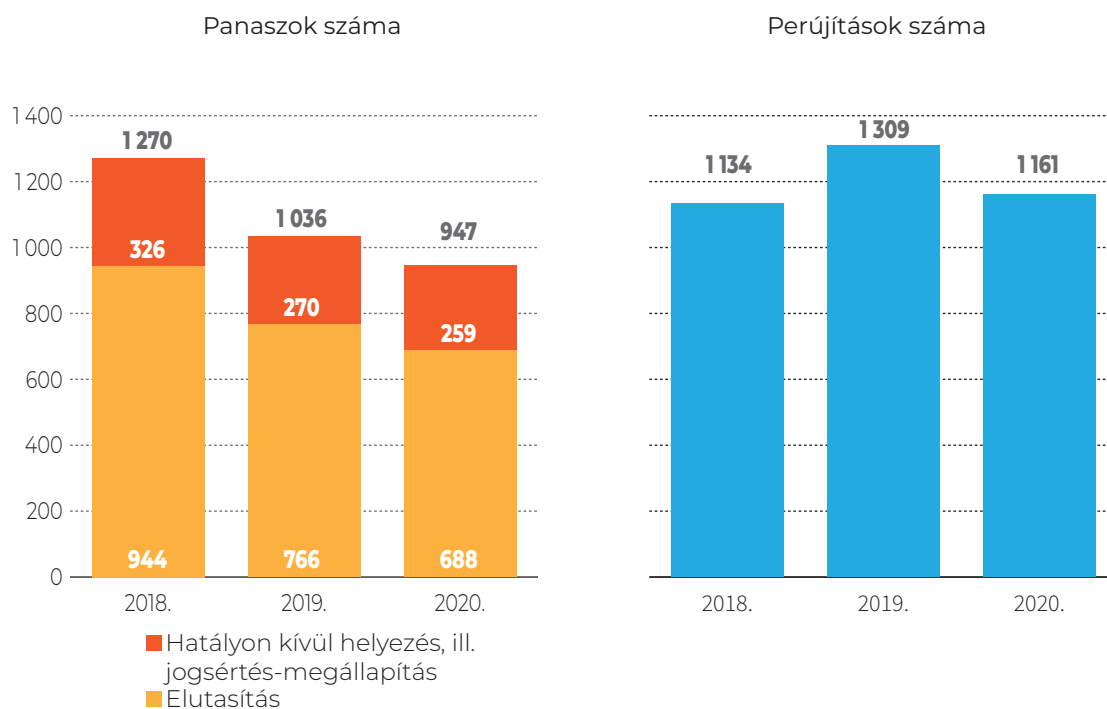
A törvény alapján az ügyésznek törvényességi ellenőrzésre elektronikusan megküldött eljárást megszüntető határozatok száma a megelőző évi érkezéshez képest 11%-kal csökkent. A megszüntető határozatok több mint fele négy főügyészségre (Fővárosi Főügyészség, Pest Megyei Főügyészség, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség) érkezett. A megszüntető határozatokban észlelt törvénytörés miatt az ügyek mintegy 2,8%-ában intézkedett az ügyész. Az intézkedések több mint felében az ügyész kisebb súlyú, az érdemi döntést nem befolyásoló jogszabálysértés miatt jelzéssel élt a szabálysértési hatóságokhoz. Az érdemi törvénytörések kiküszöbölésére hivatott felhívások 28%-os aránya megegyezik az előző évvel, míg az eljáráskezdeményezéseké 4%-os növe-

kedést mutat. Az ügyész legtöbbször büntetőeljárás lefolytatását kezdeményezte a szabálysértésként elbírált cselekmény bűncselekményi minősülése miatt.

A szabálysértési ügyekben a 2018–2020. években benyújtott panaszok és perújítások számának alakulását a következő ábra mutatja:

36. ábra

A szabálysértési ügyekben benyújtott panaszok és perújítások száma a 2018–2020. években

A szabálysértési ügyekben bejelentett panaszok száma 2020-ban több mint 8%-kal csökkent, a panaszok közel fele ugyanakkor az elmúlt évben is a központi régióba érkezett (Fővárosi Főügyészség, Pest Megyei Főügyészség). A jogorvoslati kérelmek elbírálásának eredménye megközelítőleg megegyezett a megelőző évvel, így a panaszok mintegy háromnegyede elutasítással zárult. A megalapozott panaszok nyomán az ügyész a sérelmezett határozatot a feltárt törvénysértés alapján 256 ügyben hatályon kívül helyezte, további 3 ügyben pedig megállapította a hatóság által elkövetett törvénysértést.

2020-ban az ügyész által feltárt törvénysértés miatt előterjesztett perújítási kérelmek száma lényegében visszaállt a 2018-as szintre. A 2019. évi emelkedést követő 11%-os csökkenés az elővezetések számának visszaesésével hozható összefüggésbe, ugyanis az ügyész nagyrészt az elővezetésekkel kapcsolatos feladatai ellátása során szerez tudomást a perújítás szükségességéről.

Az ügyek többségében a perújítási kérelmek változatlanul a szabálysértési pénzbírságot, közérdekű munkát vagy helyszíni bírságot elzárásra átváltató bírósági végzés ellen irányultak. A jogszabálysértést megalapozó körülmények jelentős része valamely elzárást kizáró ok (pl. fogyatékoság) későbbi megállapításával vagy eljárási hibával, tévedéssel (pl. részbeni teljesítés beszámításának elmaradása), illetve kisebb részben a törvénysértő felelősségre vonással (pl. elévült a büntethetőség) volt összefüggésben. A bíróság felelőséget megállapító érdemi végzése elleni perújítás jellemzően a cselekmény bűncselekményi minősülése miatt vált szükségessé, zömmel a tulajdon elleni szabálysértésként elbírált ügyekben az üzletszerűség mint minősítő körülmény megvalósulása okán.

A szabálysértési hatóságok hivatalból kezdeményezik az ügyészi törvényességi ellenőrzési jogkör gyakorlását, ha eljárásuk során azt észlelik, hogy a hatósági döntés bármely okból jogszabályt sért. A 2020-ban közel 11%-kal nagyobb számban érkezett kezdeményezés döntő többsége megalapozottnak bizonyult, és 440 felhívás, valamint 25 perújítási kérelem bejelentését eredményezte.

A megbízhatósági vizsgálatokkal kapcsolatos ügyészi tevékenység

A megbízhatósági vizsgálat célja annak megállapítása, hogy a törvény által meghatározott körbe tartozó védett személy eleget tesz-e a jogszabályban előírt hivatali kötelességeinek. A tervezett megbízhatósági vizsgálat lefolytatására ügyészi jóváhagyással kerülhet sor, majd a vizsgálat befejezését követően az ügyész a végrehajtás törvényességét és a jóváhagyott végrehajtási tervnek való megfelelést is ellenőrzi.

A feladat ellátására kijelölt főügyészségek 986 megbízhatósági vizsgálatot elrendelő határozatot hagytak jóvá az elmúlt évben. Az elvégzett vizsgálatok alapján 9 büntetőeljárás indult, amelyek közül 5 a rendőrség, 2 az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság, 1 a Miniszterelnökség, 1 pedig a büntetés-végrehajtás állományát érintette.

Az ügyész részvétele a bírósági eljárásokban

Az ügyész polgári bírósági eljárásokban való közreműködését a perrendi szabályok az eljáráshoz kapcsolódó jogaival és kötelezettségeivel együtt rögzítik. A polgári eljárásokban való ügyészi részvétel célja egyrészt a köz érdekének érvényesítése, másrészt a közérdekben okozott érdeksérelem megszüntetése. Törvény hatalmazza fel az ügyészt emellett arra is, hogy – a jogszabályi feltételek megléte esetén – a jogai védelmére képtelen felek alanyi jogait érvényesítse.

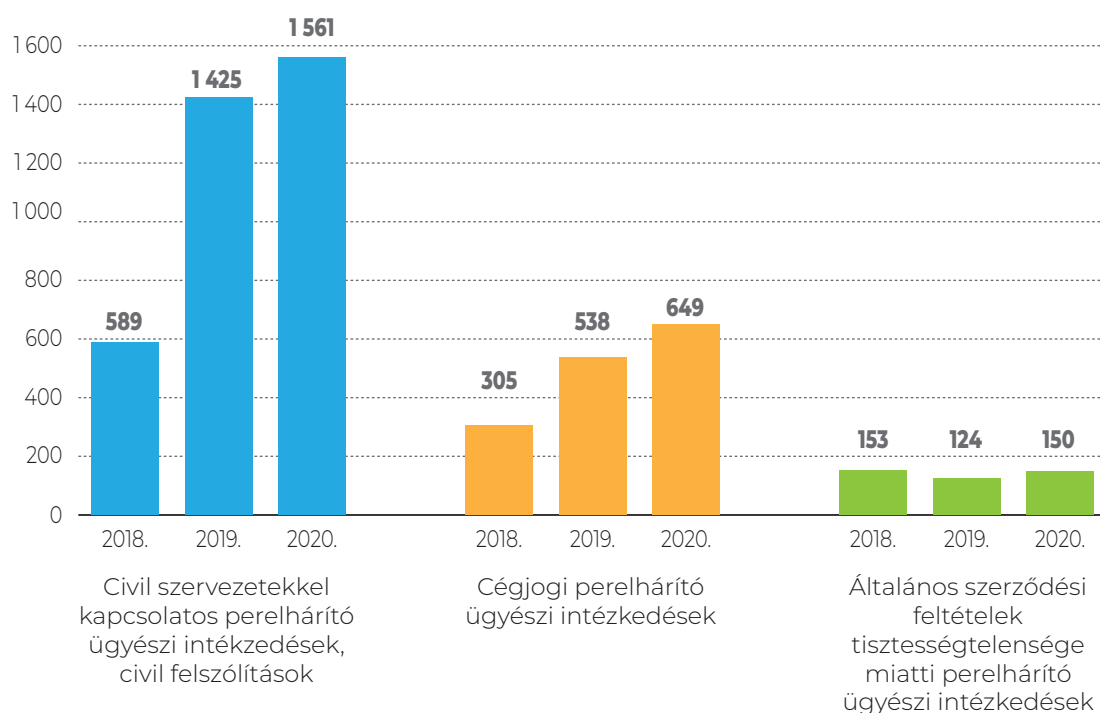
2020-ban több jogszabályi változás – így például a polgári perrendtartásról szóló törvénynek a járványügyi veszélyhelyzet ideje alatti eltérő rendelkezései, továbbá a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény módosításai – érintette a polgári eljárásokban való ügyészi részvételt, amelyek alkalmazására az ügyészi szervezet megfelelően felkészült.

A magánjogi szakterületen iktatott ügyek jelentős hányadát 2020-ban is a jogi személyekkel kapcsolatos ügyészi tevékenység adta, ugyanakkor – a saját kezdeményezésű ügyek számának növelése révén – folytatódott a súlypont-eltolódás a cégjogi és a fogyasztókat védő tevékenység irányába.

A közérdekvédelmi szakterületen eljáró ügyészek 2020-ban is törekedtek arra, hogy a bírósági eljárást megelőzően – amennyiben a jogszabálysértés jellege megengedi, hogy a törvénysértő helyzetet vagy állapotot az ellenérdekű fél saját hatáskörében eljárva önként megszüntesse – költséghatékony módon perelhárító intézkedéssel, felhívással éljenek. A jogi személyeket érintő intézkedések megválasztásánál ugyanakkor figyelemmel kellett lenni a működésüket érintően a veszélyhelyzet ideje alatt elrendelt – például a beszámoló készítés határidejének meghosszabbítására, illetve a testületi ülések megtartására vonatkozó – eltérő átmeneti szabályokra is. A 2018–2020. években benyújtott perelhárító ügyészi intézkedések számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

37. ábra

A perelhárító ügyészi intézkedések és civil felszólítások száma a 2018–2020. években

A civil szervezet törvényes működésének helyreállítása érdekében, a bírósági eljárás kezdeményezése előtt alkalmazott perelhárító intézkedések nyomán a szervezet önként kiküszöbölheti a jogszabálysértő helyzetet vagy állapotot. 2020-ban a civil felszólítások száma a 2018. évhez képest közel megháromszorozódott, 2019-hez viszonyítottan pedig 9,5%-kal növekedett. A civil szervezetek esetében a járványügyi veszélyhelyzetre tekintettel általában olyan hiányosságok miatt került sor perelhárító intézkedésre, amelyek megszüntetéséhez nem volt szükség közgyűlés összehívására. A 2019. évi beszámoló letétbe helyezésének és közzétételének – a járvány gazdasági hatásainak mérséklése érdekében – 2020. szeptember 30-ig meghosszabbított határideje leteltét követően a kötelezettségmulasztó civil szervezetekkel kapcsolatos törvényi hatáskör következetes gyakorlása jelentős ügyszámemelkedést eredményezett.

A civil szervezetek mellett a cégek is motiváltak az önkéntes jogkövetésben, ezért az ügyészség a bírósághoz fordulást megelőzően e körben is gyakran él a költségkímélőbb perelhárító felhívással, ha a jogszabálysértés súlya és a kiküszöbölhetőség módja azt lehetővé teszi. A cégjogi perelhárító ügyészi intézkedések száma is évek óta emelkedik. Az ügyész a kisebb súlyú, rövid idő alatt kiküszöbölhető jogszabálysértés esetén a megelőző évhez képest közel 21%-kal több esetben hívta fel a cégeket a jogszabálysértés megszüntetésére. Változatlanul jellemző intézkedési ok volt, hogy a cégek nem biztosították a 2018. január 1-jétől kötelező elektronikus kapcsolattartás feltételeit, a jogszabályban meghatározott adataikat nem jelenítették meg a honlapjukon, elmulasztották a tevékenységi kör változása miatti cégjogi kötelezettségek teljesítését, illetve a köztulajdonban álló gazdasági társaság a közérdekű adatok teljes körű és időszerű közzétételi kötelezettségének nem tett eleget, a javadalmazási szabályzatot nem helyezte cégbírósági letétbe. Az intézkedések döntő hányadának eredményessége révén elkerülhetővé vált, hogy az ügyész a bírósághoz forduljon.

A fogyasztóvédelemmel kapcsolatos jogkörében az ügyész közérdekű pert indíthat az általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítására, illetve a fogyasztók széles körét érintő vagy jelentős hátrányt okozó jogszabálysértő tevékenység észlelése esetén fogyasztóvédelmi keresetet terjeszthet elő. A bíróság döntése – megkönnyítve az esetleges további igényérvényesítés lehetőségét – minden fogyasztóra kiterjed. Az ügyész az összes körülmény gondos mérlegelésével a peres eljárás elkerülése érdekében e jogkörében is gyakran hívja fel a vállalkozásokat a jogszabálysértés megszüntetésére. Az általános szerződési feltételek tisztességtelenségével kapcsolatos perelhárító ügyészi intézkedések száma 2020-ban a megelőző évhez képest 21%-kal növekedett. A járvány miatt is egyre szélesebb körűvé vált internetes vásárlások veszélyeire figyelemmel a perelhárító felhívások döntő többsége webáruházat működtető vállalkozásokkal szemben került benyújtásra, de az ügyész intézkedett utazásszervező, -közvetítő és ingatlanirodával, mélygarázs

üzemeltetővel, illetve fogászattal szemben is. A felhívásoknak a vállalkozások túlnyomórészt eleget tettek.

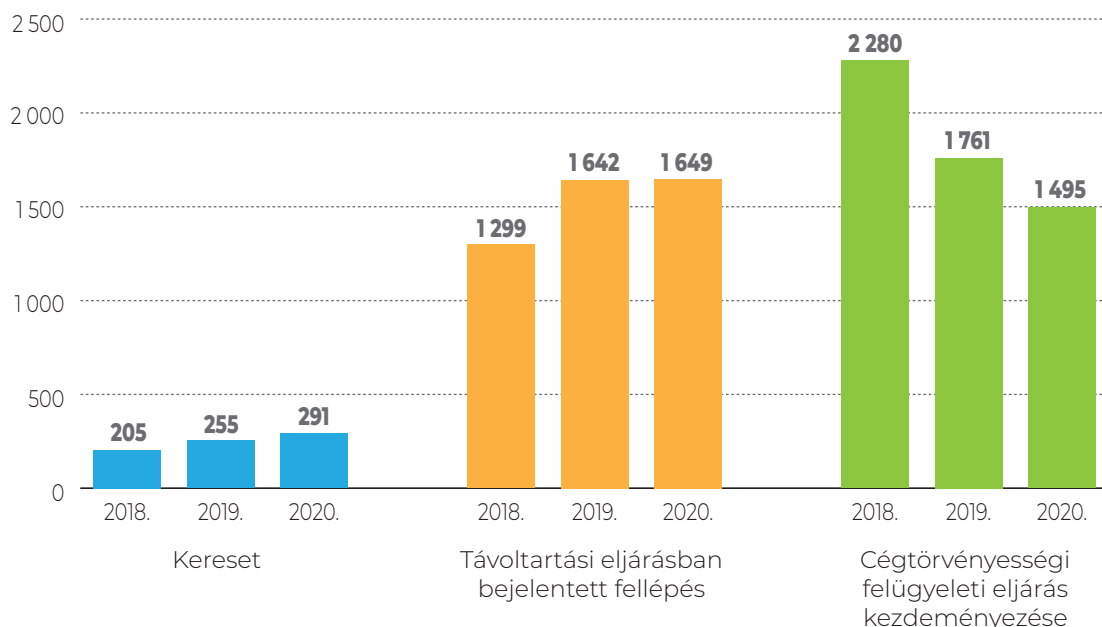
A perelhárító felhívások mellett a vizsgált időszakban sor került – vendéglátóipari egységben vásárlók hamis méréssel megvalósult megkárosítása okán – szabálysértési, rossz minőségű termék forgalomba hozatala előkészületeinek vétsége miatt büntetőjogi felelősségre vonás kezdeményezésére is.

Környezetveszélyeztető, -károsító tevékenység észlelése nyomán az ügyész 2 esetben nyújtott be felhívást abból a célból, hogy a környezetet veszélyeztető tevékenységet a használók szüntessék meg, az ehhez szükséges beruházások megkezdését igazolják. A felhívásokra az adott okot, hogy egy faipari vállalkozás határérték felett bocsátott szennyezőanyagot a levegőbe, illetve egy építőipari és kereskedelmi tevékenységet végző gazdasági társaság jelentős mennyiségű veszélyes hulladéknak minősülő anyagot tárolt szabálytalanul. A felhívások eredményesek voltak.

Az ügyész által kezdeményezett egyes peres és nemperes eljárásokat a következő ábra szemlélteti:

38. ábra

Egyes bíróság előtti peres és nemperes eljárások száma a 2018–2020. években

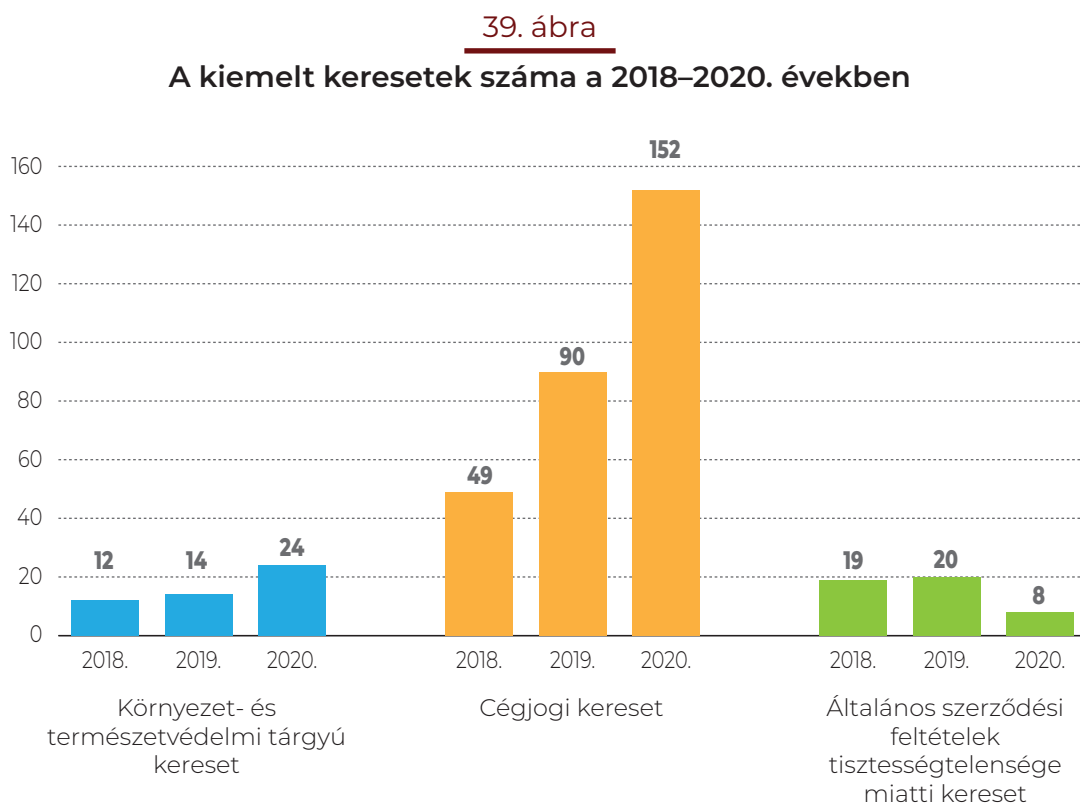

Az ügyész által indított peres eljárások számának a megelőző évhez képest több mint 14%-os emelkedése alapvetően a cégek, illetve a cégjegyzéki adatok változásának bejegyzéséről rendelkező jogszabálysértő végzések hatályaon kívül helyezése iránti, továbbá a környezet- és természetvédelmi tárgyú perindítások számának emelkedésére vezethető vissza.

A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény feljogosító rendelkezésére figyelemmel 2020-ban is jelentős, az előző évhez viszonyítva enyhén emelkedő számú bírósági nemperes eljárásban jelentette be az ügyész a fellépését. A kiskorú érintett esetében az ügyész minden ügyben kiemelten vizsgálta azt is, hogy indokolt-e a családvédelmi koordinációért felelős szerv értesítése, továbbá a bántalmazói magatartás nem válsít-e meg közzádra üldözendő bűncselekményt.

Az ügyészség kívülálló szervként cégbírósági törvényességi felügyeleti eljárást kezdeményezhet, ha a cég nem tartja be a működésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket. A cégtörvényességi felügyeleti eljárás lefolytatására irányuló ügyészi kezdeményezések száma a 2019. évihez képest ugyan 15%-kal csökkent, azonban az ügyész 21%-kal több esetben alkalmazott a bírósági eljárást megelőző eredményes perelhárító felhívást. Több esetben megalapozta a cégtörvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezését, hogy a cég a székhelyén nem volt elérhető, a cégbejegyzési kötelezettség elmulasztása miatt a cégformára előírt cégjegyzéki adatok hiányosak voltak, megszűnt a vezető tisztségviselő, a könyvvizsgáló, a felügyelő bizottsági tag megbízatása, illetve a cég a 2014. március 15-étől hatályos polgári jogi kódex rendelkezéseire való igazodási kötelezettségnek nem tett eleget.

Az ügyészi keresetindítások közül a kiemelt keresetek számának alakulását a következő ábra mutatja:

A környezet- és természetvédelmi törvények alapján az ügyész jogosult keresetet benyújtani a környezeti elemeket sértő, veszélyeztető, továbbá az állatvédelmi szabályokat megszegő magatartástól eltiltás és az okozott kár megtérítése iránt. 2020-ban az ügyész a megelőző évinél több mint 70%-kal nagyobb számban – többségében az állattartástól határozott idejű vagy végleges eltiltás, kisebb részben a természetben okozott kár megtérítése és a jogsértő tevékenységtől eltiltás iránt – nyújtott be keresetet. A már befejeződött eljárásokban a bíróság a keresetnek helyt adott.

A cégjogi perekben az ügyészi keresetindítás a cégbíróság bejegyzési, változásbejegyzési eljárásaiban elkövetett törvénysértések kiküszöbölésére irányul. Az ügyész 2020-ban a megelőző évhez képest közel 69%-kal több esetben nyújtott be keresetet a cégek, illetve a cégjegyzéki adatok változásának bejegyzéséről rendelkező jogszabálysértő végzések hatályon kívül helyezése érdekében. Jellemző keresetindítási ok volt, hogy a bejegyzési kérelemhez nem csatolták a kötelező mellékleteket, vagy azok tartalmukban, formájukban nem feleltek meg a jogszabályi rendelkezéseknek, illetve külföldi jogi személyek esetén hiányoztak a megfelelő hivatalos okiratok a külföldi alapító hazai joga szerinti jogalanyiságáról.

2020-ban az ügyész a fogyasztói érdekek védelmében – szoros összefüggésben a perelhárító ügyészi intézkedések számának a megelőző évhez képest végbement 21%-os növekedésével – csökkenő számban nyújtott be keresetlevelet az általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítására. Az ügyész perindítással legnagyobb számban ingatlanközvetítéssel, -hirdetéssel foglalkozó vállalkozásokkal szemben élt, de pert indított webáruházat működtető, társkeresési szolgáltatást nyújtó vállalkozással és biztosítóval szemben is.

A keresetek és a pert megelőző felhívások együttes számbavételével az általános szerződési feltételek tisztességtelensége miatti intézkedések volumene összességében ugyanakkor mintegy 10%-kal nőtt. A növekedés szoros összefüggésben áll azzal, hogy a fogyasztók a pandémia miatt nagyobb számban vették igénybe az általános szerződési feltételeket alkalmazó internetes kereskedelmi felületeket. A per megelőzésére irányuló és egyben fogyasztóbarát magatartás tanúsítására ösztönző felhívás alkalmazásával hatékonyan elérhető volt az a cél, hogy a vállalkozás a fogyasztókra sérelmes helyzetet minél gyorsabban megszüntesse.

Az ügyész feladatai közé tartozik a mező- és erdőgazdasági hasznosítású föld megszerzését vagy használatát korlátozó jogszabályi rendelkezések kijátszására irányuló – zsebszerződésként ismert, tipikusan a hatósági kontroll érvényesülését kizáró jogi helyzetek mesterséges megteremtését célzó – jogügyletek miatti fellépés. Az ügyész adásvételt helyettesítő csereszerző-

déses láncolat miatt 2020-ban 1 pert indított, illetve perindításra került sor 1 olyan ügyben is, amelyben a gazdasági racionalitást nélkülöző, de kedvező elővásárlási ranghelyet biztosító csereszerződést az alperesek kifejezetten a mások között létrejött adásvételi szerződés vevője kizorítása érdekében kötötték meg. A 2017-től indult 8 peres eljárásból 4 fejeződött be jogerősen az ügyész pernyertességével, 4 eljárás 2020-ban is folyamatban volt. Az ügyészi pernyertességgel befejezett ügyekben a bíróság törölte a jogellenesen szerző tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartásból, és helyreállította a megelőző ingatlan-nyilvántartási állapotot.

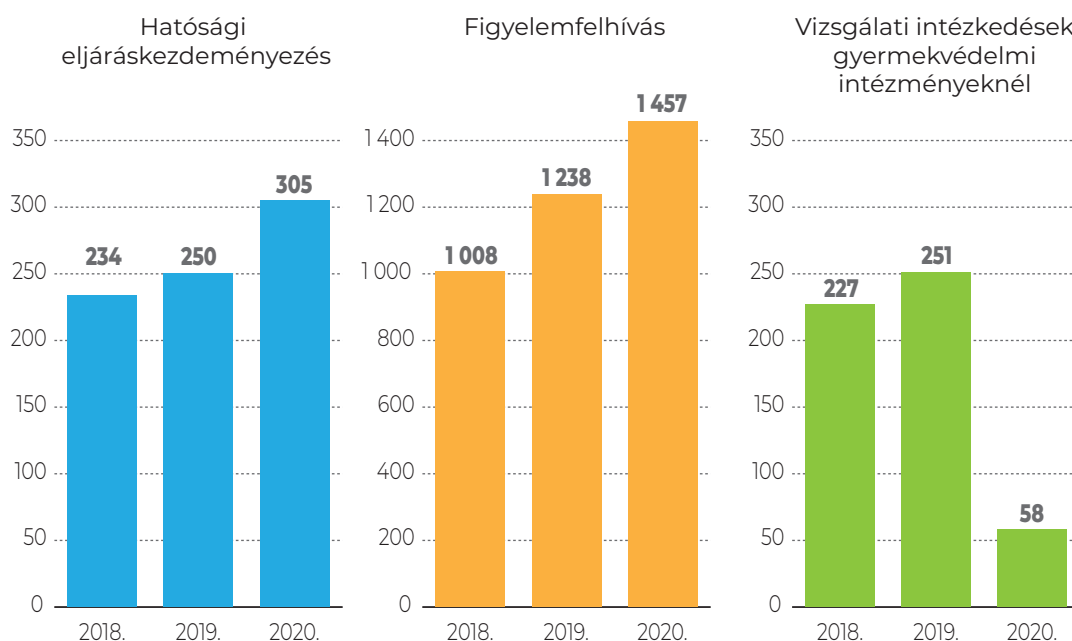
Az érvénytelen ingatlan-nyilvántartási bejegyzések törlésére irányuló perindítási jogával az ügyész akkor él, ha az ingatlanügyi hatósági eljárásra is kiterjedő törvényességi ellenőrzési jogkörben az előállt jogsértés nem orvosolható. 2020-ban az ügyész 2 ügyben nemzeti vagyon körébe tartozó önkormányzati vagyon hasznosítására, értékesítésére kötött szerződés érvénytelensége miatt indított pert a támadott jogügyeletek kapcsán bejegyzett jogok törlésére.

A gyermek- és ifjúságvédelmi közérdekvédelmi tevékenység

A kiskorúak veszélyeztetettségének megelőzésére tett ügyészi intézkedések alakulását a következő ábra szemlélteti:

40. ábra

A veszélyeztetettség megelőzése iránti intézkedések száma a 2018–2020. években

Az ügyész mind a gyermek veszélyeztetettsége, mind a hozzátartozók közötti erőszak veszélye miatt fennálló jelzési kötelezettségének 2020-ban is maradéktalanul eleget tett. A gyámhivatalokhoz benyújtott védelembé vétel iránti hatósági eljáráskezdeményezések száma az előző évihez képest jelentősen, 22%-kal, a távoltartás iránti ügyek kapcsán tett figyelemfelhívások száma 17,7%-kal emelkedett.

Az ügyész a hatóságok fiatakorúakat érintő döntéseiben észlelt érdemi törvénysértés miatt 133 felhívást, csekélyebb jelentőségű jogszabálysértés miatt 454 jelzést nyújtott be. Fiatakorúak ügyeiben 271 esetben került sor büntetőjogi felelősségre vonás kezdeményezésére.

Az Ütv. 29. §-ának (7) bekezdésében biztosított, a gyermekvédelmi intézmények működése törvényességi ellenőrzésére irányuló jogkörben 2020-ban a speciális ellátást nyújtó gyermekvédelmi intézményekben folytatott az ügyész vizsgálatot. A járványügyi veszélyhelyzettel nem érintett rövid időszakban törvényességi ellenőrzésre 20 speciális gyermekvédelmi intézményben került sor. Az ellenőrzés a személyes szabadságot korlátozó intézkedések, valamint a befogadás és az ellátás megszüntetésének jogszerűségére terjedt ki. Ezen túlmenően soron kívüli vizsgálatot folytatott az ügyész gyermekvédelmi intézményekben, amennyiben kiskorú jogainak sérelmével járó súlyos jogsértés jutott a tudomására. Az ellenőrzések jogszabálysértést eseti jelleggel tártak fel.

A jogszabálysértések kiküszöbölésére tett intézkedések arra irányultak, hogy a biztonsági elkülönítőben való elhelyezéssel egyidejűleg a gyermek orvosi vizsgálata megtörténjen, az írásban elrendelt biztonsági elkülönítést a jogosult vezető írja alá, a személyes szabadság korlátozásának elrendelésénél annak időtartamát határozzák meg, valamint a biztonsági elkülönítésnél, a befogadásnál és az ellátás megszüntetésénél fennálló tájékoztatói, értesítési kötelezettséget szabályszerűen teljesítsék.

3.2. A büntetés-végrehajtás törvényességi felügyelete

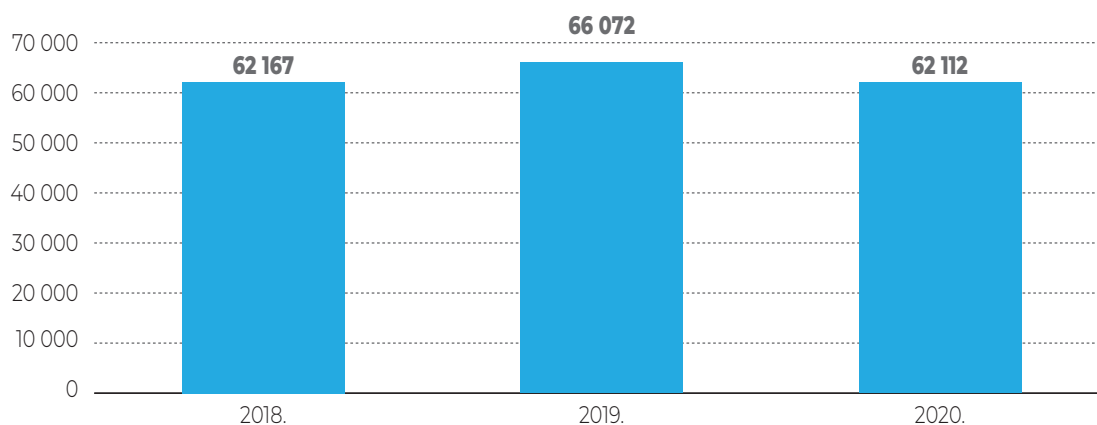
Az ügyész alapfeladatai közé tartozik, hogy törvényességi felügyeletet lát el a büntetések, a mellékbüntetések, az intézkedések, a személyi szabadságot elvonó és azt korlátozó eljárási kényszerintézkedések, az utógondozás végrehajtásáról, továbbá a bűnügyi, a szabálysértési, a körözési nyilvántartás és a központi elektronikus hozzáférhetetlenné tételi határozatok adatbázisának kezeléséről szóló jogszabályi előírások megtartása felett, valamint közreműködik a büntetés-végrehajtási bíró (bv. bíró) eljárásában.

A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi (bv. felügyeleti) szakterületen felmerülő feladatok mennyiségének változá-

sát megfelelően szemlélteti az iktatott ügyek számának az alakulása. A következő ábrán jól látható, hogy a tavaly iktatott ügyek száma megközelítőleg megegyezik a 2018-ban regisztrált ügyszámmal. A 2020-ban az azt megelőző évhez képest tapasztalt visszaesés egyértelműen a koronavírus-járvány következménye.

41. ábra

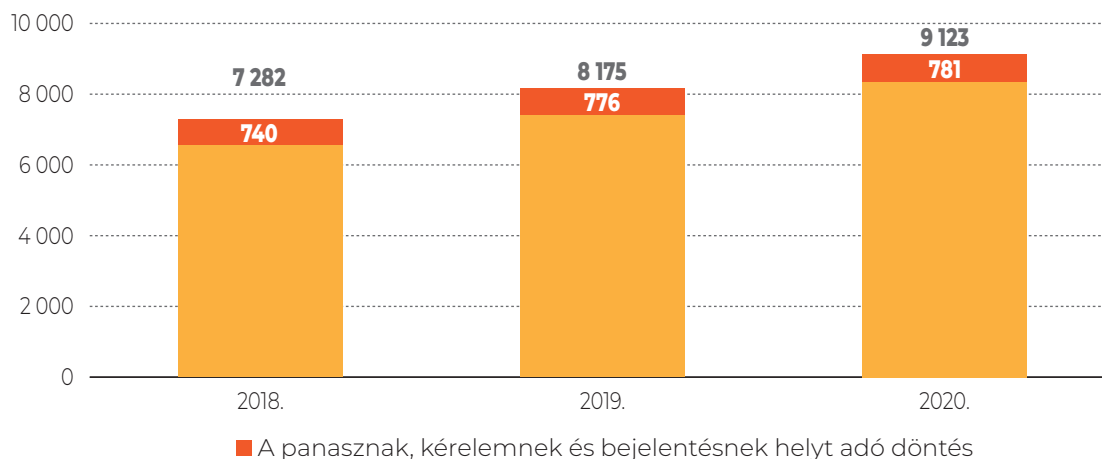
A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi szakterületen iktatott ügyek számának alakulása a 2018–2020. években

Az iktatott ügyek számától eltérően továbbra is növekvő tendencia figyelhető meg az ügyészekhez érkezett panaszok, kérelmek és bejelentések számának alakulásában. Az ezeknek helyt adó ügyészi döntések aránya (2020: 8,6%, 2019: 9,5%, 2018: 10,2%) tekintetében ezzel szemben enyhe csökkenés tapasztalható, amely mérsékelt, de kedvező tendenciát jelez. Az említettek a következő ábrán láthatók:

42. ábra

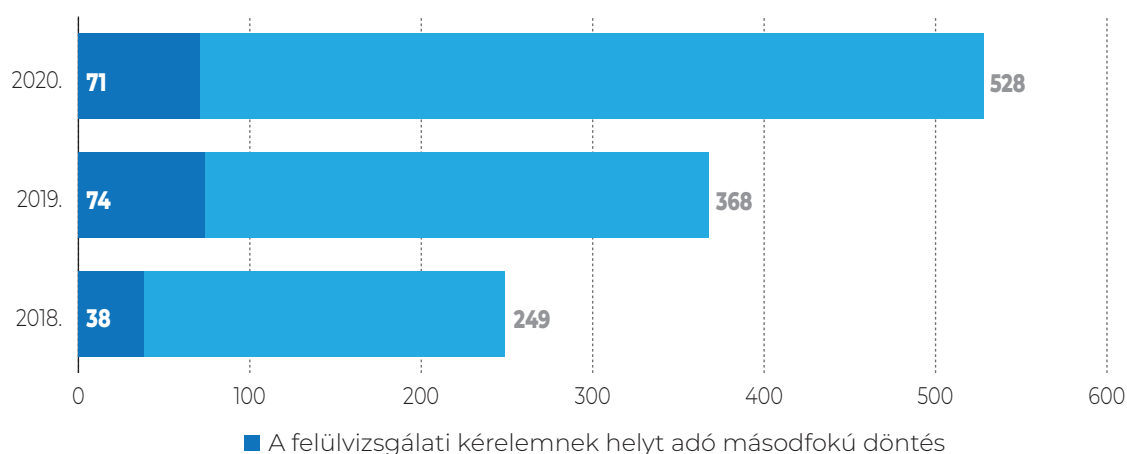
A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi ügyészekhez érkezett panaszok, kérelmek és bejelentések számának alakulása a 2018–2020. években

A főügyészségek büntetés-végrehajtási tárgyú panaszt, kérelmet, illetve bejelentést elutasító állásfoglalásai ellen az elmúlt három évben a Legfőbb Ügyészségre érkezett felülvizsgálati kérelmek számának az alakulása a következő ábrán figyelhető meg:

43. ábra

A főügyészségek büntetés-végrehajtási tárgyú panaszt, kérelmet, illetve bejelentést elutasító állásfoglalásai ellen érkezett felülvizsgálati kérelmek száma a 2018–2020. években

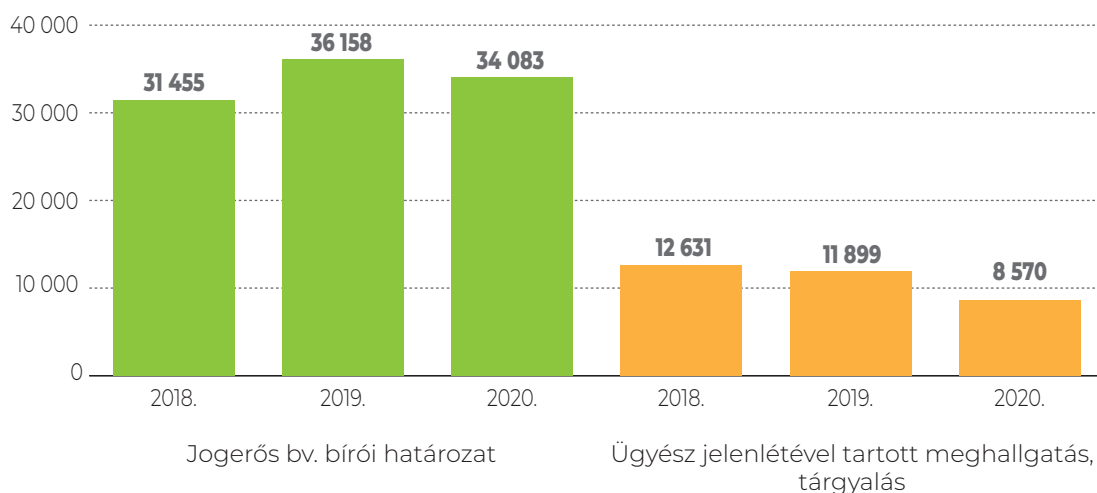
Az ábrán jól látható, hogy a felülvizsgálati kérelmek száma tavaly 2019-hez képest nagy mértékben (43,5%-kal) emelkedett. Ez különösen annak tükrében jelentős növekedés, hogy már 2019-ben 2018-hoz képest 47,8%-kal emelkedett ezeknek a jogorvoslati kérelmeknek a száma.

A felülvizsgálati kérelmeknek helyt adó döntések arányának (2020: 13,4%, 2019: 20,1%, 2018: 15,3%) 2020-ban tapasztalt csökkenéséből arra lehet következtetni, hogy az e vonatkozásban végzett elsőfokú bv. felügyeleti ügyészi munka színvonalának javítására tett intézkedések eredményre vezettek.

A bv. bíró eljárásban történő közreműködés a szakterületi ügyészek munkájának jelentős hányadát teszi ki. A bv. bírák eljárásaiban született határozatok, illetve az ügyészi részvétellel tartott meghallgatások, valamint tárgyalások számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

44. ábra

A jogerős (véglegessé vált) büntetés-végrehajtási bírói határozatok és az ügyész jelenlétével tartott meghallgatások, tárgyalások száma a 2018–2020. években

A bv. bírói eljárásokban született jogerős (véglegessé vált) végzések számának a 2020. évet megelőző növekedését alapvetően a bv. bíró hatáskörének bővülése (alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás, kényszergyógykezelés felülvizsgálata stb.) eredményezte. A tavaly bekövetkezett csökkenés a koronavírus-járvány hatásaként értékelhető, miután az a bv. bírák működését is negatívan (pl. kényszerű ítélkezési szünet formájában) érintette.

Az ügyészi részvétellel tartott tárgyalások, illetve meghallgatások számában 2020-ban bekövetkezett csökkenés oka egyrészt a bv. bírói végzések számának csökkenésében, másrészt abban keresendő, hogy a járvány továbbterjedésének megakadályozása érdekében a meghallgatáson, illetve tárgyaláson való határozathozatallal szemben az iratok alapján történő döntéshozatal került előtérbe.

A szabadságvesztés végrehajtásához kapcsolódó legjellemzőbb bv. bírói határozatokra vonatkozó számadatokat a következő táblázat tartalmazza:

4. táblázat

A szabadságvesztés végrehajtásához kapcsolódó fontosabb büntetés-végrehajtási bírói döntések adatai a 2018–2020. években

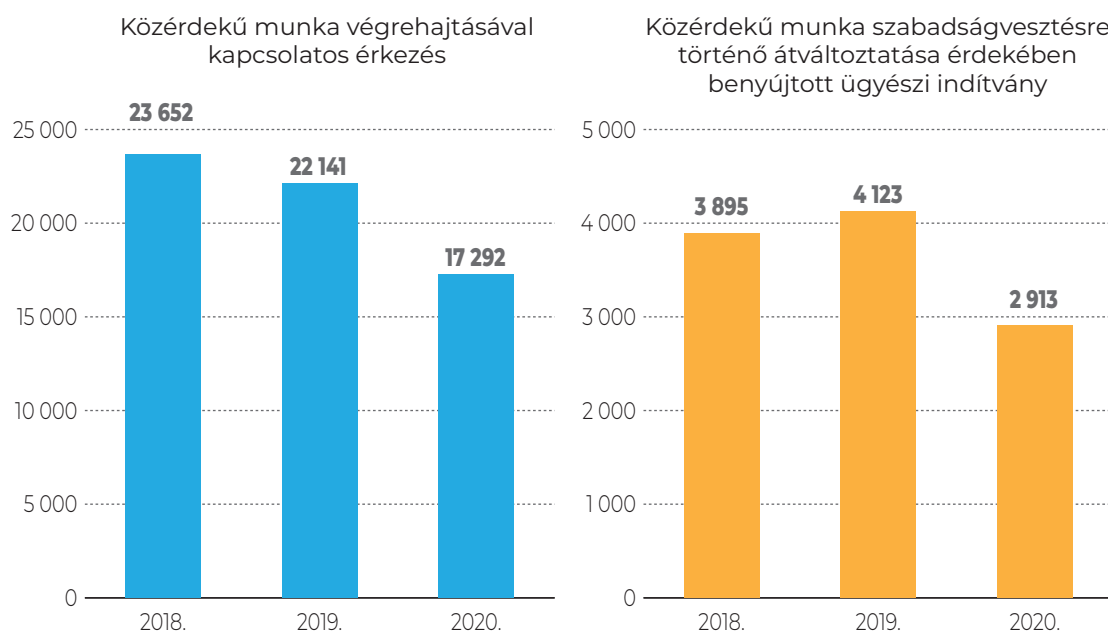
Év	Feltételes szabadságra bocsátás	Feltételes szabadságra bocsátás mellőzése	Enyhébb fokozatba helyezés	Szigorúbb fokozatba helyezés	Enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazását elrendelő döntés	Enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazását megszüntető döntés
2018.	3 915	1 277	619	78	216	12
2019.	3 464	1 345	481	73	196	10
2020.	2 672	1 983	331	44	92	3

A táblázatból az elítéltek jogi helyzetét leginkább befolyásoló feltételes szabadságra bocsátással kapcsolatos bv. bírói döntések statisztikai adatainak a kiemelése indokolt. Az adatokból jól látszik, hogy az ebbe a kategóriába tartozó döntéstípusok vonatkozásában – a jogalkotói szándéknak megfelelően – a bírósági gyakorlat egyértelmű szigorodása következett be (a feltételes szabadságra bocsátások száma csökkent, a feltételes szabadságra bocsátások mellőzésének száma nőtt) az elmúlt esztendőben. Az enyhébb végrehajtási fokozatba helyezéssel rendelkező döntések száma évek óta szignifikánsan csökken, és ugyancsak trendszerű csökkenés figyelhető meg a szigorúbb végrehajtási fokozatba helyezés esetében. A 2020. évben az azt megelőző évhez képest mind az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásának elrendeléséről, mind az azok alkalmazásának megszüntetéséről rendelkező bv. bírói határozatok száma mérséklődött. Ez utóbbi adatok egyrészt a járványnak a bv. bírói tevékenységre 2020-ban gyakorolt általános hatását jelzik, másrészt azt mutatják, hogy az említett jogintézmények (enyhébb végrehajtási szabályok, fokozatváltás) alkalmazása némileg háttérbe szorult a bv. bírói gyakorlatban.

A közérdekű munka végrehajtásával kapcsolatos érkezők és a közérdekű munka szabadságvesztésre történő átváltoztatására irányuló ügyészi indítványok számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

45. ábra

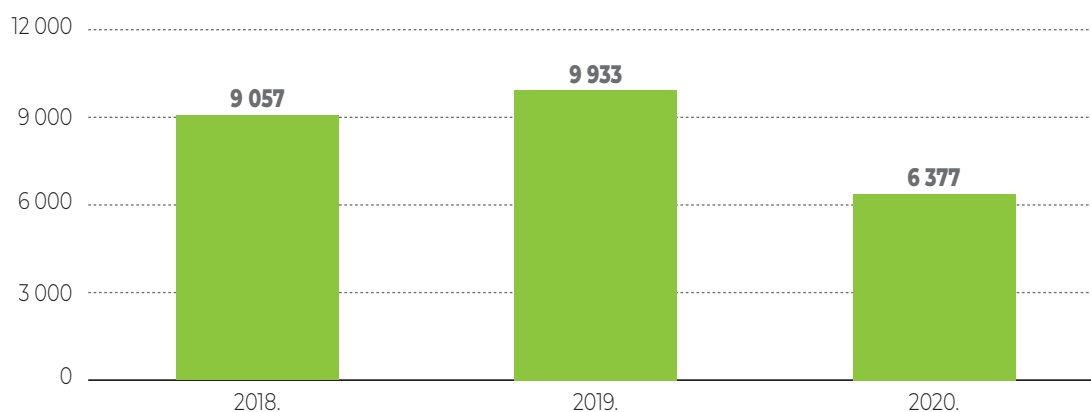
A közérdekű munka végrehajtásával kapcsolatos érkezők és a szabadságvesztésre történő átváltoztatása érdekében benyújtott ügyészi indítványok száma a 2018–2020. években

E körben kiemelést érdemel, hogy a közérdekű munka végrehajtásával kapcsolatos érkezők száma 2017 óta évről évre csökken, a közérdekű munka szabadságvesztésre történő átváltoztatására irányuló ügyészi indítványok száma a 2019-ben tapasztalt 5,9%-os emelkedés után 29,3%-kal mérséklődött. Az érkezők számának trendszerű csökkenését tovább erősítette a járvány hatása, míg az ügyészi indítványok számának látványos csökkenése alapvetően a járványnak tudható be, amely a közérdekű munka büntetés végrehajtását jelentősen hátráltatta.

A személyes szabadsággal összefüggő törvénysértések megszüntetése egy jogállamban azonnali intézkedést igényel. Ezt biztosítja a bv. felügyeleti ügyészek vizsgálati és intézkedési jogköre, amivel az elmúlt évben is kitartó következetességgel éltek. A vizsgálatok számának alakulása a következő ábrán látható:

46. ábra
A büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészi vizsgálatok száma a 2018–2020. években

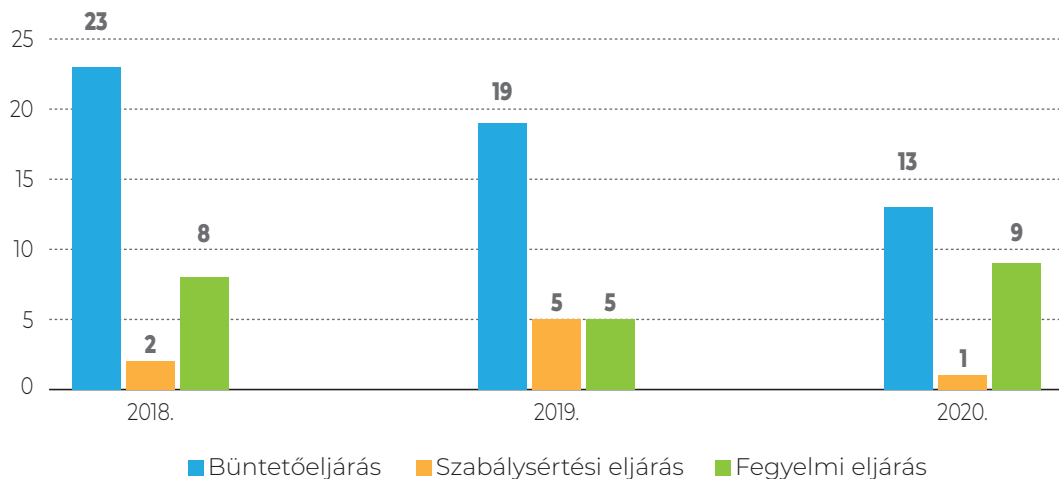
A vizsgálatok számának 2020-ban bekövetkezett jelentős csökkenése és a koronavírus-járvány alatt a bv. felügyeleti szakterületen bevezetett egészségvédelmi intézkedések között szoros összefüggés áll fenn.

A bv. felügyeleti ügyészek által végzett vizsgálatok túlnyomó többsége helyszíni ellenőrzést feltételez, ezért a pandémia alatt a járvány továbbterjedésének megakadályozása érdekében egyes fogvatartási helyeken (előállító helyiség, őrzött szállás) szünetelt az ellenőrzési tevékenység, más fogvatartási helyeken (büntetés-végrehajtási intézet, rendőrségi fogda) pedig bizonyos időszakokban az egyébként előírtnál ritkábban (havi kettő helyett egy alkalommal) végeztek a bv. felügyeleti ügyészek helyszíni ellenőrzéseket, illetve ellenőrzéseiket kizárólag a vizsgált szervtől bekért iratok alapján fogatosították.

Az ügyészi vizsgálatok alapján kezdeményezett eljárások számának változása a következő ábrán figyelhető meg:

47. ábra

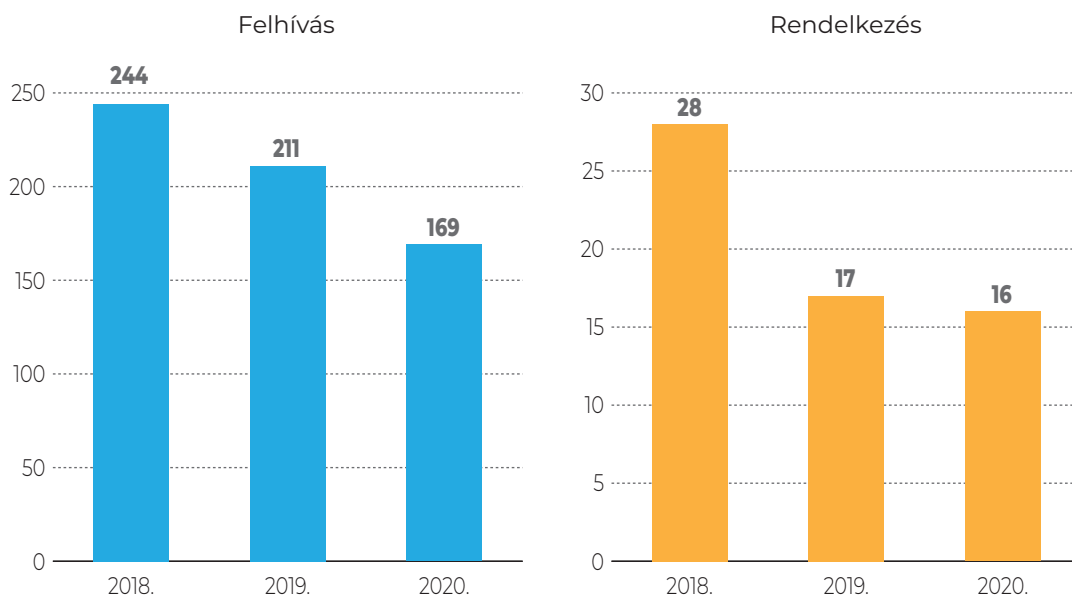
A büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészi vizsgálatok alapján kezdeményezett eljárások száma a 2018–2020. években

A szakterület ügyészei ellenőrzéseik segítségével az elmúlt évben is feltárták a büntetés-végrehajtás területén előforduló jogszabálysértéseket, és azok megszüntetése, valamint megelőzése érdekében határozottan felléptek. A bv. felügyeleti ügyészek által benyújtott felhívások és rendelkezések számának alakulását a következő ábra mutatja:

48. ábra

Az ügyészi felhívások és rendelkezések száma a 2018–2020. években

A felhívások számában tavaly bekövetkezett csökkenés (19,9%) oka a bv. felügyeleti ügyészek járvány idején végzett vizsgálati tevékenységének kényszerű korlátozottságában keresendő.

A bv. felügyeleti ügyészek által lefolytatott vizsgálatok tárgyát többek között az alábbiak képezték:

- a fogvatartottakkal szemben alkalmazott kényszerítő eszközök jogszerűsége,
- a fogvatartottak befogadása és szabadítása,
- a reintegrációs őrizet végrehajtása,
- az elkobzás végrehajtása,
- a vagyonekobzás végrehajtása,
- a fiatalkorú fogvatartottakkal kapcsolatos speciális szabályok érvényesülése,
- az utógondozás végrehajtása,
- a foglalkozástól eltiltás végrehajtása,
- a pártfogó felügyelet végrehajtása,
- a sportrendezvények látogatásától való eltiltás végrehajtása,
- a közérdekű munka végrehajtása.

A szakterület ügyészeinek hosszú idő óta kiemelt feladatát képezi a fogvatartottakkal való bánásmód törvényességének folyamatos ellenőrzése. A 2020-ban végzett országos vizsgálat szerint – a korábbi évekhez hasonlóan – megállapítható volt, hogy a fogvatartottakkal való bánásmód törvényességét biztosító jogszabályi előírásokat a fogva tartó szervek általában végrehajtották, és a végrehajtás módja jellemzően megfelelt a nemzetközi jogi normákban, valamint az ajánlásokban megfogalmazott elvárásoknak. Ez viszont továbbra sem jelentette azt, hogy eseti jelleggel ne fordultak volna elő hibák, hiányosságok, illetve helytelen jogalkalmazási gyakorlat.

A fogva tartó intézetekben tartott vizsgálatok során feltárt jellemző jogszabálysértések a következők voltak:

- a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló zárkákban a jogszabályban előírt életteret nem biztosították,
- elektronikus megfigyelési eszközzel felszerelt zárkákban fogvatartottakat jogsértően helyeztek el,
- a jogszabályban előírt elkülönítési szabályokat nem tartották be,
- a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló zárkákból egyes előírt felszerelési és berendezési tárgyak hiányoztak,
- a fogvatartottakkal szemben alkalmazott hangnem nem volt elfogadható.

Az ügyészi szervek az esetenként feltárt hiányosságok megszüntetése érdekében a szükséges intézkedéseket megtették, és a rendelkezésükre álló törvényes eszközökkel közreműködtek a feltárt hibák kiküszöbölésének, valamint azok jövőbeli megakadályozásának érdekében.

A büntetés-végrehajtási szervezetnek (bv. szervezet) 2020 őszéig komoly problémát okozott a fogvatartottak jogszerű elhelyezése és ezzel összefüggésben az elkülönítési szabályok betartása, mivel a túlszűfolttság megszüntetése érdekében tett intézkedések ellenére az átlagos telítettséget korábban nem sikerült a jogalkotó által elvárt szintre mérsékelni. A probléma megoldását a bv. szervezet által végrehajtott férőhelybővítési program jelentette, amelynek eredményeként a bv. intézetek telítettsége országosan 100% alá csökkent.

A férőhelybővítés megvalósulását követően a Legfőbb Ügyészség a bv. intézetek befogadókapacitásának növekedésével érintett főügyészségeket arra hívta fel, hogy az új bv. intézeti részlegekben végezzék el a fogvatartottakkal való bánásmód törvényességének vizsgálatát. A főügyészségek jelentései alapján megállapítható volt, hogy az új objektumokba átszállított fogvatartottak elhelyezési körülményei javultak a férőhelybővítést megelőző állapothoz képest. A törvényességi vizsgálatok az ellenőrzött bv. szerveknél csupán kisebb műszaki hiányosságokat tártak fel, amelyek elhárítása iránt a bv. intézetek intézkedtek. Megállapítást nyert ugyanakkor az is, hogy az ellenőrzött bv. intézetek jelentős részében a dohányzó és nemdohányzó, valamint a különböző végrehajtási fokozatú elítéltek elkülönítésére szolgáló jogszabályi előírások végrehajtása nem történt meg maradéktalanul. Erre figyelemmel a Legfőbb Ügyészség a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának (BVOP) intézkedését kezdeményezte. A BVOP a kezdeményezés alapján intézkedett az érintett bv. intézetek parancsnokainál a vonatkozó jogszabályi előírások teljes körű betartása érdekében.

A bűnügyi nyilvántartásokat kezelő Belügyminisztérium Nyilvántartások Vezetéséért Felelős Helyettes Államtitkársága Bűnügyi Nyilvántartó Hatóságának (BNYH) működése felett ellátott ügyészi törvényességi felügyeleti tevékenységet a Legfőbb Ügyészség 2020-ban is a korábban kialakított vizsgálati módszertan alapján végezte. Ez lehetővé tette az egyes ítéletek kapcsán rögzített adatok helytállóságának és teljeskörűségének ellenőrzése mellett a tipikusnak minősülő adatrögzítési hibák, illetve hiányosságok feltárását is elsősorban a köztársasági elnök által hozott kegyelmi határozatok, a bírósági mentesítésről rendelkező, valamint a büntetés vagy intézkedés végrehajthatóságának elévülését megállapító bírósági döntések vonatkozásában. A megállapított hiányosságok pótlása és a hibák kijavítása, valamint az adatközlések alapjául szolgáló törvénysértő bírósági határozatok hatályon kívül helyezése és a törvénynek megfelelő új határozatok meghozatala érdekében az eljáró ügyészek a szükséges intézkedéseket minden esetben megtették.

A főügyészségek 2020-ban is jelentős számban észleltek helytelen, illetve hiányzó adatot a bűnügyi nyilvántartásokban. Jelentéseik, valamint az ahhoz csatolt dokumentumok alapján a Legfőbb Ügyészség kezdeményezte a BNYH-nál a nyilvántartási adatok javítását, ezzel is hozzájárulva a bűnügyi nyilvántartások törvényességének és közhitelességének biztosításához.

2020-ban a koronavírus-járvány az ügyészség bv. felügyeleti szakterületi tevékenységére is jelentős hatást gyakorolt. A fogva tartó intézetekben végzett felügyeleti tevékenység során kötelezővé vált bizonyos védelmi eszközök (egészségügyi maszk, gumikesztyű) viselése. A szakterületen bevezetett egészségvédelmi intézkedések közül a törvényességi vizsgálatokkal kapcsolatos, már említett korlátozásokon felül fontos kiemelni a fogvatartottak hivatalból történő meghallgatásának mellőzését, valamint a fogvatartottak meghallgatása során a telekommunikációs eszközök, illetve az ún. „plexis beszélő helyiség” használatának az előírását. Kiemelést érdemel, hogy a szakterületi tevékenységgel összefüggő korlátozások mindig az aktuális járványügyi helyzethez igazodva, és csak a járványügyi szempontból feltétlenül indokolt mértékben kerültek bevezetésre úgy, hogy azok az ügyészség jogszabályban rögzített kötelezettségeit nem érintették.

2020. április 6. napján hatályba lépett a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Bv. rendelet), amelynek megalkotását a Legfőbb Ügyészség jól hasznosítható észrevételeivel segítette. A Bv. rendelet előírásainak megfelelő értelmezése és alkalmazása elengedhetetlenül fontos volt nemcsak a bv. felügyeleti ügyészek, de minden, a magyar büntetés-végrehajtási jogot alkalmazó szerv törvényes és szakszerű működése szempontjából. A Bv. rendelet jogalkotói szándéknak megfelelő, egységes értelmezését a Legfőbb Ügyészség állásfoglalások kiadásával mozdította elő. Ezek tárgyát – többek között – a közérdekű munka végrehajtására a veszélyhelyzet alatt alkalmazandó, valamint az elítéltek bv. intézetbe befogadásának egészségügyi okból történő megtagadására vonatkozó jogszabályi rendelkezések értelmezése képezte. A Legfőbb Ügyészség a BVOP megkeresésére állást foglalt abban a kérdésben is, hogy a kijárási korlátozásról szóló 71/2020. (III. 27.) Korm. rendelettel elrendelt kijárási korlátozás időtartama alatt a bv. szervezetnek miként szükséges eljárnia a szabadságvesztés letöltésére vonatkozó felhívásokkal összefüggésben.

4. A legfőbb ügyész tevékenysége

4.1. Az Országgyűléshez kapcsolódó tevékenység

Az Alaptörvény 7. cikkének (1) bekezdése alapján az országgyűlési képviselő kérdést intézhet a legfőbb ügyészhez a feladatköréhez tartozó bármely ügyben.

Az országgyűlési képviselők 2020-ban 128 írásbeli választ igénylő kérdést intéztek a legfőbb ügyészhez. A kérdéseket a 2. melléklet tartalmazza.

Az ügyészség 2019. évi tevékenységéről szóló országgyűlési beszámolót a legfőbb ügyész 2020. október 7. napján benyújtotta (B/12207). Az Igazságügyi bizottság 2020. november 24. napján a beszámolót megvitatta, és annak elfogadásáról határozati javaslatot nyújtott be (H/13930), amelyet az Országgyűlés plenáris ülése 2021. február 22. napján elfogadott.

4.2. A legfőbb ügyészt megillető egyes jogosítványok gyakorlása

A büntetőeljárás törvény szerint a legfőbb ügyész kizárólagos joga, hogy a Kúriánál a törvényesség érdekében jogorvoslatot jelentsen be a bíróság jogerős üggyöntő, illetve végleges nem üggyöntő, más rendkívüli jogorvoslattal nem támadható, törvénysértő határozata ellen. Erre 2020-ban 7 esetben került sor. E rendkívüli jogorvoslat igénybevételére több ízben került sor az előkészítő ülésen a bűnösség beismerése esetén az ügyész által indítványozottnál hátrányosabb joghátrány kiszabása tilalmának megsértése miatt. Jogorvoslati indítványt nyújtott be továbbá a legfőbb ügyész a kóros elmeállapotú terhelt beismerő nyilatkozatának téves elfogadása, a specialitás szabályának megsértése, illetve a büntetőeljárás megszüntetésére irányuló indítvány törvénysértő elutasítása miatt.

A Kúria valamennyi esetben osztotta a jogorvoslati indítványban kifejtett érveinket.

Az 1956. évi forradalom és szabadságharc utáni leszámolóással összefüggő elítélések semmisségének megállapításáról szóló 2000. évi CXXX. törvény 2. §-a (2) bekezdésének a) pontja felhatalmazta a legfőbb ügyészt, hogy hivatalból indítványt tegyen a Kúriánál a törvénnyel érintettek számára a semmisségi igazolás kiadása iránt. A 2020. évben 11 büntetőügyben 49 személy esetében került erre sor. A Kúria az indítványoknak megfelelően igazolta az eljárások semmisségét.

A bírósági gyakorlat egységesítésének legfontosabb eszköze a Kúria al-sóbb bíróságokra kötelező jogegységi határozata. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 33. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján a legfőbb ügyész is élhet jogegységi eljárás kezdeményezésével.

A büntetőjogi szakágban az elmúlt évben 3 jogegységi eljárás indult, mindhárom a legfőbb ügyész kezdeményezésére. Jogegységi határozat meghozatalát indítványozta a legfőbb ügyész – többek között – a közúti közlekedési nyilvántartásból telefonos megkeresésre adatokat kiadó hivatali ügyintéző cselekményének büntetőjogi megítélésével összefüggésben. Az indítvány kapcsán a Kúria jogegységi határozat meghozatalát mellőzte. A másik két indítvány közül az egyikben a Kúria az indítvánnyal egyező döntést hozott, míg a másikat a tárgyévben nem bírálta el. A 2020. évben a Kúria 4 olyan jogegységi indítvány tárgyában is döntést hozott, amelyeket a legfőbb ügyész a korábbi években terjesztett elő.

2020-ban a legfőbb ügyész a közérdekvédelmi szakterületen összesen 11 jogegységi eljárásban tett írásbeli nyilatkozatot a következő tárgykörökben:

- a mező- és erdőgazdasági hasznosítású föld eladása esetén az elővásárlási jog megsértéséből fakadó igény érvényesítése;
- a közjegyző mint hatóság által vezetett nyilvántartásba bejegyzett élet-társi nyilatkozatok idegenrendészeti eljárásban történő értékelése;
- termőföld kisajátítása esetén a haszonbérlónek járó kártalanítás;
- a közigazgatási bíróság illetékessége az országos illetékességgel eljáró közigazgatási szerv közigazgatási tevékenységének felülvizsgálata során;
- a gépjárműtörzskönyv atipikus biztosítéki jellegének értelmezése;
- a közszolgálati jogviszonyból származó perekben eljáró bíróságok meghatározása;
- ingatlan tulajdonjogának kötelmi igényen alapuló megszerzésére irányuló per esetén a perindítás tényének az ingatlan-nyilvántartásba való feljegyezhetősége;
- az építményadó tárgyának meghatározásakor alkalmazandó jogszabályi rendelkezések;
- a mezőgazdasági termelőszövetkezet földhasználati joga megszűnése időpontjának és törlésének ingatlan-nyilvántartási eljárással összefüggő kérdései, valamint az egykori mezőgazdasági termelőszövetkezet ügyféli jogállása és kereshetőségi joga;
- földforgalmi ügyben – ha más elővásárlásra jogosult nincs – a szerződés szerinti vevő elővásárlási jogra történő hivatkozása helyességének a mezőgazdasági igazgatási szerv általi vizsgálata;
- a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 23/C. §-a alkalmazásának egyes kérdései.

A legfőbb ügyész indítványozza az országgyűlési képviselőknek az Alaptörvény 4. cikkében biztosított mentelmi joga felfüggesztésére irányuló – az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvényben és a Házsabályban szabályozottak szerinti – eljárást. A legfőbb ügyész a mentelmi jog felfüggesztését büntetőügyben a vádirat benyújtásáig terjeszti elő a házelnökhöz. Szabálysértési ügyben pedig akkor indítványozza a mentelmi jog felfüggesztését, ha arról az országgyűlési képviselő önként nem mond le.

A 2020. évben a legfőbb ügyész büntetőeljárás lefolytatása céljából három országgyűlési képviselő mentelmi jogának felfüggesztésére három ügyben tett indítványt, amelyek nyomán az Országgyűlés a mentelmi jogot mindegyik esetben felfüggesztette.

Az országgyűlési képviselőkkel azonos mentelmi joguk miatt a legfőbb ügyész öt bíró mentelmi jogának felfüggesztését indítványozta, az indítványok négy esetben eredményesek voltak, az ötödik esetben az érintett bíró szolgálati jogviszonya – lemondására tekintettel – a mentelmi jogának felfüggesztését megelőzően megszűnt. A 2020. évben a legfőbb ügyész két ügyész mentelmi jogát függesztette fel. Diplomáciai mentesség miatt a legfőbb ügyész 2020-ban nem tett indítványt külföldi diplomata mentelmi jogának felfüggesztésére.

Az elmúlt évben 4 szabálysértési ügy indult mentelmi joggal rendelkező személy ellen. A mentelmi jog felfüggesztésének kezdeményezésére 1 bíró ügyében került sor, míg 3 országgyűlési képviselő önként lemondott a mentelmi jogáról. Esetükben a legfőbb ügyész az önkéntes lemondás tényéről és az eljárás jogerős befejezéséről adott törvényben előírt tájékoztatást az házelnök részére.

A legfőbb ügyész véleményt nyilváníthat egyes jogszabályok tervezeteiről. A rendkívüli jogrendre tekintettel a tárgyévben az azt megelőző évekhez képest csökkent a véleményezésre megküldött jogszabálytervezetek száma. A legfőbb ügyész, illetve átruházott jogkörben az ügyészség vezetői a közel félszáz megküldött tervezet mintegy felére tettek észrevételt.

A koronavírus-járvány a jogalkotási tevékenységet is új kihívások elé állította. Rendkívül gyorsan és a pandémia folyamatosan változó jellegéhez igazodva kellett előkészíteni, illetve megalkotni azokat az eljárási szabályokat, amelyek lehetővé tették a büntető igazságszolgáltatás hatékonyságának megőrzését az egészségvédelem elsődleges szempontjainak tiszteletben tartásával egyidejűleg. Ebben a különleges helyzetben is – a korábbi évekhez hasonlóan – részt vettek a jogszabályelőkészítési munkában az Igazságügyi Minisztériumhoz kirendelt ügyészek. A kirendelés alatt egyikük főosztályvezető-helyettesként, majd főosztályvezetőként meghatározó szerepet töltött be

a kodifikációs folyamat irányításában. E munkája elismeréseként 2020 szeptemberében helyettes államtitkári kinevezést kapott, amellyel egyidejűleg ügyészségi szolgálati viszonya megszűnt.

Részt vettünk a jogszabálytervezetek szakértői egyeztetésében is. Így javaslatunkat megfogalmazzuk a veszélyhelyzettel, valamint a járványügyi készültséggel összefüggő jogszabályok és azok módosításainak tervezetével kapcsolatban. Észrevételeinket, javaslatunkat döntő többségben elfogadták.

A 2020. év kiemelkedően jelentős fejlesztése volt a Központi Bűnjelnyilvántartó Rendszer létrehozása, amelyet a Nemzeti Adó- és Vámhivatal valósított meg, valamennyi érintett nyomozó hatóság, az ügyészség és a bíróság részvételével. A rendszer létrehozása szükségessé tette a lefoglalás és a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elkobzás végrehajtásáról szóló 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet átfogó módosítását, amelyet az Igazságügyi Minisztérium készített elő az érintett szervek – köztük a Legfőbb Ügyészség – észrevételeinek figyelembevételével.

A legfőbb ügyész törvényben biztosított joga, hogy normatív utasításban szabályozza a vezetése, irányítása, felügyelete alá tartozó szervek szervezetét és működését, továbbá tevékenységét, valamint körlevelet adjon ki az ügyészség működésének, szakmai tevékenységének, a szakágak együttműködésének segítésére. A 2020. évben 20 legfőbb ügyészi utasítás és 1 legfőbb ügyészi körlevél kiadására került sor.

4.3. A legfőbb ügyész nemzetközi tevékenysége

A legfőbb ügyész 2020. évi nemzetközi tevékenységét jelentősen meghatározta és befolyásolta a koronavírus által okozott nemzetközi járványügyi helyzet. A 2020. évre tervezett felsőszintű nemzetközi konferenciákat a meghívó fél elhalasztotta vagy törölte, míg az ügyészségi vezetők közötti bilaterális programok 2020. március hónap közepétől bizonytalan időre felfüggesztésre, illetve elhalasztásra kerültek.

Ezt megelőzően, a 2020. január és március közepe közötti időszakban a legfőbb ügyész a következő programokon vett részt.

A 2018-ban megtartott kubai-magyar legfőbb ügyészi találkozó viszontlátogatásaként február 2. és 6. között Magyarországon tett hivatalos látogatást a kubai legfőbb ügyész helyettese által vezetett küldöttség.

A találkozó során a felek aláírták a két ország ügyészségei közötti, 2 évre szóló Együttműködési Programot, amely félévente 1-1 szakmai tapasztalatcse-

rét tesz lehetővé az alábbi témák kölcsönös tanulmányozására: az ügyészségi képzés, az informatikai rendszerek, a bűnügyi együttműködés, a kiberbűnözés elleni küzdelem, a kiskorúak, az idősek és a fogyatékkal élők védelme, az emberi jogok, a migráció, valamint az emberkereskedelem elleni küzdelem.

Az elmúlt években rendszeressé váló magyar és osztrák felsőszintű találkozók újabb állomásaként március 9–10-én Magyarországra látogatott az osztrák legfőbb ügyész vezette küldöttség. A program során a legfelsőbb szintű tárgyalásokon túl a határ menti regionális kapcsolatok időszerű kérdéseinek áttekintése érdekében a határ menti főügyészekkel is megbeszélésekre került sor.

Dr. Polt Péter január végén fogadta az Igazságügyi Minisztérium meghívására Magyarországra látogató cseh igazságügyi minisztert, aki korábban Csehországban legfőbb ügyész volt. A találkozó folyamán egyeztették a cseh és magyar igazságügyi kapcsolatok aktuális kérdéseit.

Szintén a járványügyi intézkedések bevezetésének időszaka előtt, 2020. január 31-én a Legfőbb Ügyészségen tett látogatást az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) új főigazgatója, Ville Itälä. A legfőbb ügyésznél tett bemutatkozó célú látogatás és tárgyalás fókuszában a magyar ügyészség és az OLAF közötti eddigi együttműködés áttekintése állt, valamint megvitatásra került a két szervezet közötti munkakapcsolat további erősítésének lehetősége is.

Az Európa Tanács Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsa (CCPE) online tartotta meg éves plenáris ülését november hónapban, amelyen CCPE tagként – a korábbi évekhez hasonlóan – a magyar legfőbb ügyész is részt vett. A magyar ügyészség javaslatainak megvitatása után, a magyar álláspontokat is érvényesítve a plenáris ülés elfogadta a 15. számú Véleményt, amely „Az ügyészek szerepe veszélyhelyzetekben, különösen világjárvány idején” címet viseli. A magyar legfőbb ügyészt a plenáris ülés a 2021. évi Vélemény kidolgozására kijelölt munkacsoport póttagjává választotta.

Ugyancsak a 2020. év utolsó negyedében a legfőbb ügyész megbeszélést folytatott Laura Codruța Kövesi főügyésszel, az Európai Ügyészség vezetőjével. Az online találkozón a két intézmény vezetője az Európai Ügyészség és a magyar ügyészség közötti kétoldalú együttműködési megállapodás alapjairól és lehetőségéről tárgyalt. Megbeszélésüknek megfelelően a megállapodás kidolgozása és egyeztetése az év hátralévő részében szakértői szinten zajlott.

A Sanghaji Társadalomtudományi Akadémia Jogi Intézete Európai Büntetőjogi Kutatóközpont tiszteletbeli elnökeként a legfőbb ügyész „A digitalizáció hatása a büntetőjogra” címmel online tartott nyitó előadást az Akadémia

által szervezett, Sanghajban megrendezett 7. Sino-Európai Nemzetközi Fórumon november 28-án.

5. Az ügyészség nemzetközi tevékenysége

5.1. A nemzetközi kapcsolatok

Az ügyészség 2020. évi nemzetközi tevékenységét szintén jelentősen meghatározta és befolyásolta a koronavírus-járvány.

A legfőbb ügyész közjogi helyettese a járványügyi helyzet időszakos javulásakor, július hónapban a Legfőbb Ügyészségen fogadta a Kúria meghívására Magyarországra látogató Petr Angyalossy urat, a cseh Legfelsőbb Bíróság újonnan megválasztott elnökét. A látogatás célja elsősorban az új elnök bemutatkozása volt.

A beszámolási időszakban a határ menti együttműködések keretében, személyes részvétellel tervezett munkatalálkozók – a járványügyi zárlatokra is figyelemmel – nem valósultak meg, azok mindegyikét bizonytalan időre elhalasztották.

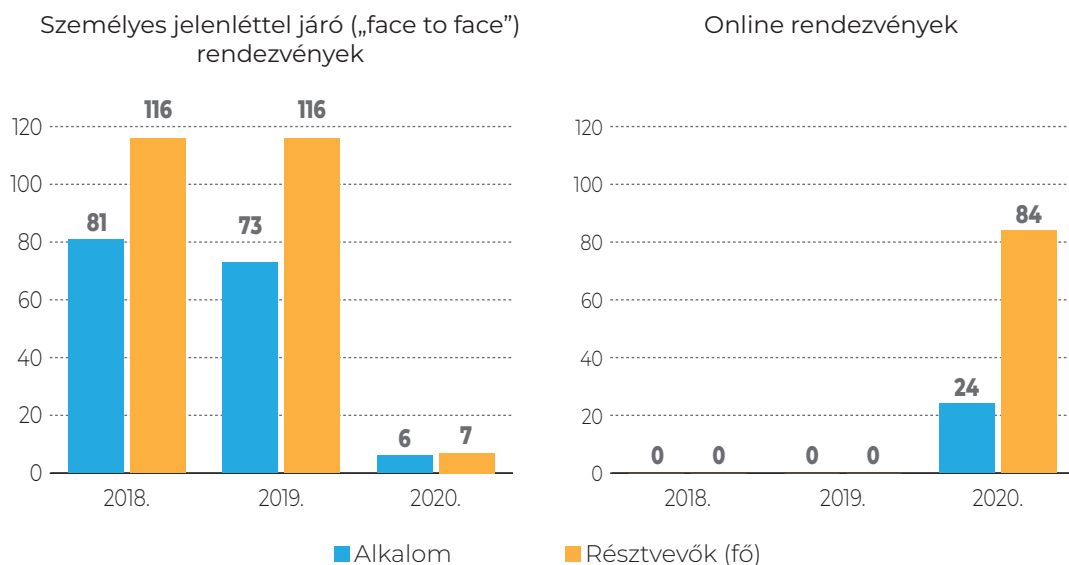
A pandémia következtében a küldöttségek fogadásának, illetve a protokolláris személyes találkozóknak a száma is jelentősen csökkent az előző évekhez képest.

A 2020. évben a nemzetközi továbbképzésre is jelentős hatást gyakorolt az új koronavírus okozta járványhelyzet, láthatóan csökkentve a képzések számát.

A járvány előtti és az azt követő időszakra megállapítható, hogy eltérő a képzések száma és formája. Amíg az előző években – és a 2020. év első három hónapjában – az ügyészség nemzetközi tevékenységében jelentős részt tett ki a személyes részvétellel zajló képzési jellegű, tapasztalatcsere célú nemzetközi rendezvényeken való ügyészi részvétel, szakértőként, előadóként való meghívás, valamint konkrét ügyekben, külföldi partnerekkel való szakmai egyeztetés érdekében teljesített külföldi kiküldetés, konferenciákon, szemináriumokon és tanulmányutakon való ügyészi, alügyészi és ügyészségi fogalmazói megjelenés, addig az áprilistól decemberig tartó időszakban az online képzés vált jellemzővé.

49. ábra

Képzési célú nemzetközi rendezvények száma a 2018–2020. években

5. táblázat

A személyes jelenléttel járó („face to face”) és az online képzési célú nemzetközi rendezvények száma a 2020. évben

2020. év	Személyes jelenléttel járó („face to face”)	Online
	rendezvények	
Január	2	0
Február	1	0
Március	3	0
Április	0	0
Május	0	3
Június	0	5
Július	0	2
Augusztus	0	0
Szeptember	0	0
Október	0	5
November	0	8
December	0	1
Összesen	6	24

E programok szervezője és finanszírozója 2020-ban is jelentős részben az Európai Igazságügyi Képzési Hálózat (EJTN) volt, amelynek a Legfőbb Ügyészség 2004 óta tagja.

Az EJTN keretében az egyhetes külföldi ügyészi csereprogramok sem folytatódhattak a korábbi években megszokott személyes részvétellel, így a két kijelölt ügyész utazása ebben az évben elmaradt, és külföldi ügyészek sem tettek cserelátogatást Magyarországon.

Az EJTN ügyészségi fogalmazóknak, alügyészeknek szóló, egy-egy hetes, európai uniós tagállami igazságügyi képzési központok által szervezett látogatásai az AIAKOS csereprogramja keretében ugyancsak elmaradtak, és a külföldi ügyészségi fogalmazók Magyarországon történő fogadására sem került sor.

Az ugyancsak fogalmazóknak szervezett THEMIS versenyen „Az Európai Unió és az európai büntetőeljárás” témában a három ügyészségi fogalmazóból és egy instruktör ügyészből álló magyar csapat a kategóriában rendezett elődöntőt megnyerte, így az európai büntetőjogban induló csapatok közül Európa legjobbjaként jutott tovább a döntőbe, ahol eredményesen szerepelt.

Az EJTN hosszú távú csereprogramja keretében egy ügyész töltött négy hónapot az Eurojustnál Hágában.

Ugyancsak az EJTN évente szervez tanulmányutakat az Európai Unió Bíróságához Luxemburgba, az Emberi Jogok Európai Bíróságához Strasbourgba, az európai uniós intézményekhez Brüsszelbe, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségéhez Bécsbe, illetve a Hágai Nemzetközi Magánjogi Értekezlet székhelyére Hágába. 2020-ban ezen tanulmányutak közül csak a strasbourgi valóult meg (online).

Az EJTN által, a bűnügyi együttműködés keretében szervezett online szemináriumokon nyílt lehetőség az ügyészek részvételére a következő témakörökben: a büntetőeljárás garanciákról a tagállamokban (2 fő), a terrorista cselekményekről (1 fő), a gazdasági bűncselekményekről (1 fő), az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelméről (2 fő), az emberi jogokról (32 fő), a vagyonvisszaszerzésről és vagyonelkobzásról az Európai Unióban (1 fő), valamint az igazságügyi együttműködésről a büntetőügyekben (1 fő).

Az EJTN által szervezett online angol és francia szaknyelvi szemináriumokon két ügyész vett részt.

Az Európai Unió Bűnüldözési Képzési Ügynöksége (CEPOL) kiberbűnözéssel foglalkozó angol nyelvű online programján az ügyészség ugyancsak két résztvevővel képviseltette magát.

Az Európai Unió Bizottsága környezetvédelmi online szemináriumán két ügyész, az Európai Nyomozási Határozattal kapcsolatos online szemináriumon pedig négy ügyész vett részt.

Az Európai Unió Bizottsága által 1996-ban létrehozott Technikai Segítségnyújtási Információcsere (TAIEX) által a szellemi tulajdon témakörében szervezett konferencián egy ügyész személyes részvételére nyílt lehetőség.

Az Európai Környezetvédelmi Ügyszálózat (ENPE) által a légszennyező tevékenységekkel kapcsolatos jogi megoldásokról tartott online szemináriumon, valamint a környezeti károk megelőzése és felszámolása tekintetében a környezeti felelősségről szóló EU irányelvekről tartott online szemináriumon egy-egy ügyész vett részt.

Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) Bécsben rendezett konferenciát „A nemi alapú erőszak elleni fellépés érdekében Kelet-Európában” címmel, amelyen egy ügyész képviselte a magyar ügyészi szervezetet.

Az Európai Jogi Akadémia (ERA) a környezetvédelemről, valamint a gyermekek szexuális kizsákmányolása elleni küzdelemről szervezett online szemináriumot, amelyen egy-egy ügyész vett részt.

Az Amerikai Egyesült Államok Nagykövetsége a budapesti Nemzetközi Rendészeti Akadémián (ILEA) szervezett rendészeti vezetőképzést, valamint nemzetközi képzést a gyermekek online kizsákmányolásának és zaklatásának felderítési módszereiről, az emberkereskedelemtől, a hivatali korrupció elleni küzdelemről és a nemzetközi szervezett bűnözés elleni küzdelemről. Ezek a képzések öt ügyész személyes részvételére nyílt lehetőség.

Az Európa Tanács emberi jogi képzési online programján (HELP) öt fő vett részt.

Az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) nemzetközi bűnügyi együttműködéssel kapcsolatos rendezvényén egy ügyész képviselte a magyar ügyészi szervezetet.

Az Eurojust által finanszírozott, konkrét büntetőügyeket érintő, négy koordinációs értekezleten személyesen öt ügyész vett részt, ezen felül tizenhat online formában megrendezett koordinációs értekezleten vettek részt ügyészek.

Az ügyészség hatáskörébe tartoznak az OLAF által lefolytatott vizsgálatokkal összefüggő ügyek is.

Az OLAF-fal történő együttműködés specialitását az adja, hogy az OLAF az Európai Bizottság ellenőrző szerve – a közvéleményben kialakult képpel ellentétben nem nyomozó hatóság –, amely belső (szervezeten belüli) és külső vizsgálatokat folytat le az Európai Unió költségvetéséből származó pénzeszközök szabályszerű felhasználásának ellenőrzése érdekében. Ebből következően az OLAF vizsgálatainak nem célja, hogy bűncselekmények elkövetőit felelősségre vonja vagy büntetőeljárásban felhasználható bizonyítékokat szerezzen be. Amennyiben az OLAF a vizsgálata során bűncselekmény gyanúját észleli, annak kivizsgálása érdekében ajánlással fordulhat az érintett tagállam igazságügyi hatóságaihoz.

A 2020. évben az OLAF összesen két igazságügyi ajánlást tett az ügyészi szervezetnek, mindkét esetben az ajánlás és a vizsgálati eredményeket tartalmazó zárójelentés már folyamatban lévő nyomozásban került értékelésre.

Az OLAF ajánlásai és jelzései alapján indult ügyek közül a 2020. évben öt esetben került sor vádemelésre, míg büntetőeljárás megszüntetésére a tárgyévben nem került sor. A korábban vádemeléssel zárult ügyek közül 2020-ban két büntetőeljárás fejeződött be jogerős ítélettel.

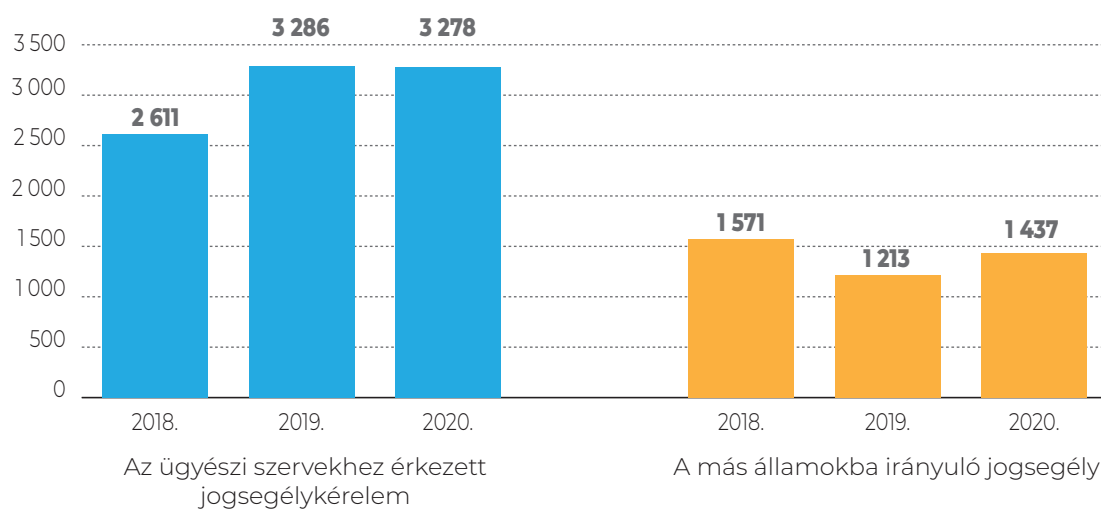
5.2. A jogsegélyügyek

A bűnügyi jogsegély

Az államhatárokon átnyúló szervezett bűnözés és egyéb kedvezőtlen globális jelenségek elleni küzdelem miatt az igazságügyi hatóságok, így az ügyészségek nemzetközi együttműködése az elmúlt évekhez hasonlóan változatlanul intenzív volt. Ezt szemlélteti a következő ábra:

50. ábra

Az ügyészi szervekhez érkezett bűnügyi jogsegélykérelmek és a más államokba irányuló bűnügyi jogsegélyek száma a 2018–2020. években

A járványhelyzet ellenére az ügyészi szervekhez érkezett jogsegélykérelmek száma stagnált, a más államokba irányuló jogsegélyek száma emelkedést mutatott.

Eljárási jogsegélyforgalom jellemzően vagyon elleni bűncselekmények, adó-, illetve költségvetési csalás bűntette, pénzmosás bűntette, embercsempészés és emberkereskedelem bűntette miatt indított büntetőeljárásokban fordult elő.

A jogsegélyügyek intézése körében az Európai Unió tagállamaival folytatott együttműködés a legjellemzőbb, amelynek alapja az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 2000. május 29-én kelt egyezmény és az egyezmény 2001. október 16-án kelt kiegészítő jegyzőkönyve kihirdetéséről szóló 2005. évi CXVI. törvény.

A gyakorlatban ugyanakkor a határozatok kölcsönös elismerésének elvén nyugvó európai uniós bűnügyi együttműködési eszközök bírnak a legnagyobb jelentőséggel. Ilyen együttműködési eszközök mindenekelőtt az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény (Eube.) által implementált európai elfogatóparancs és európai nyomozási határozat.

A határozatok kölcsönös elismerésének elvén nyugvó európai uniós bűnügyi együttműködés jelentős fejleménye, hogy a 2020. évben hatályba lépett a befagyasztást és az elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismeréséről szóló, 2018. november 14-i 2018/1805/EU parlamenti és tanácsi rendelet. A rendelet a korábbi, mára elavult együttműködési eszközöket váltotta fel azon tagállamok között, amelyekre nézve kötelező (Dánia és Írország kivételével az összes tagállam ilyen). A rendelet hatálybalépése kapcsán módosultak az Eube. VI. és IX/D. fejezetei.

A bűnügyi együttműködés terén a 2020. évben az ügyészi szervek számára új feladatot jelentett az Egyesült Királyságnak az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépése folyamatába beillesztett egyéves, úgynevezett átmeneti időszak szabályainak alkalmazása, illetve a folyamatban lévő ügyeknek a 2020. december 31. napja utáni akadálytalan továbbvitelére történő felkészülés.

Az uniós együttműködési eszközökön kívül az Európa Tanács égisze alatt létrejött, a Strasbourgban, 1959. április 20-án kelt, a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló európai egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyvének kihirdetéséről szóló 1994. évi XIX. törvény, illetve a második kiegészítő jegyzőkönyvet kihirdető 2017. évi CLXXIII. törvény meghatározó jelentőségű a jogsegélyforgalomban.

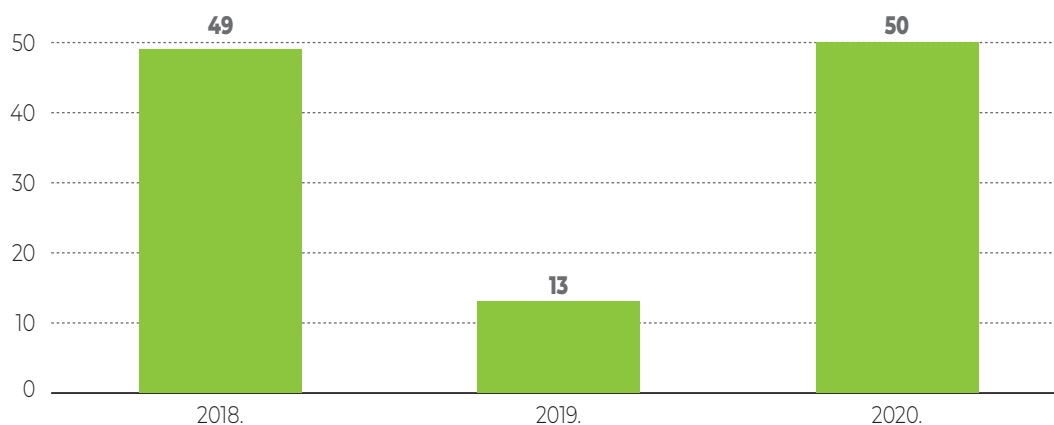
A nem európai uniós és nem Európa tanácsi tagállamokkal két- vagy többoldalú nemzetközi egyezmények keretében, illetve viszonzosság alapján folyik a büntetőügyekben való együttműködés.

Az elmúlt évek tapasztalatai továbbra is azt mutatják, hogy az Európai Unió és az Európa Tanács tagállamaival folytatott közvetlen igazságügyi együttműködés bevált, magyar részről minden esetben zökkenőmentesen folyik. A más államokkal fennálló jogsegélykapcsolatok szintén kiegyensúlyozottak.

A Legfőbb Ügyészség a jogsegélyforgalomban központi igazságügyi hatóságként jár el, amely során dönt a nem európai uniós és a strasbourgi egyezmény második kiegészítő jegyzőkönyvét sem alkalmazó országokba történő jogsegélykérelmek továbbításáról, valamint fogadja a külföldi hatóságoktól hozzá címzett jogsegélykérelmeket. A Legfőbb Ügyészség bűnügyi jogsegélyforgalomban végzett tevékenységét a következő két ábra illusztrálja:

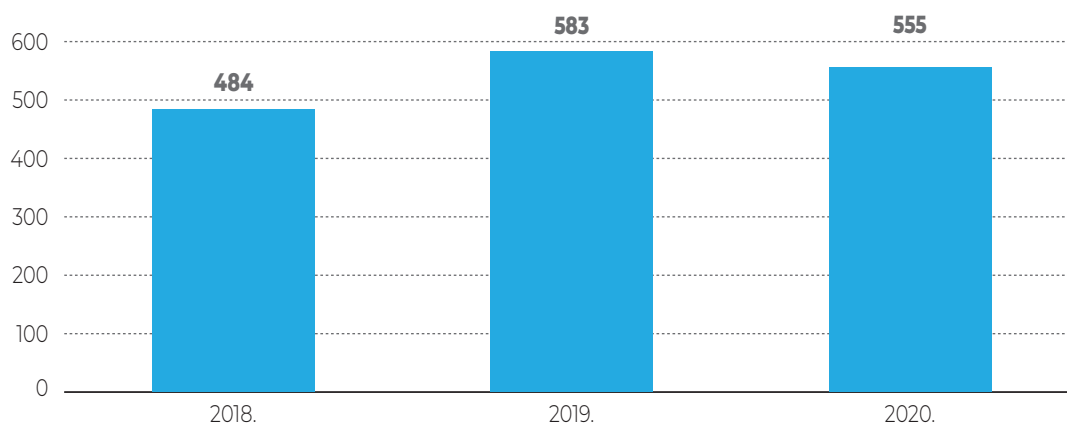
51. ábra

A Legfőbb Ügyészség által nem európai uniós államokba továbbított bűnügyi jogsegélykérelmek száma a 2018–2020. években

52. ábra

A Legfőbb Ügyészség által fogadott bűnügyi jogsegélykérelmek száma a 2018–2020. években

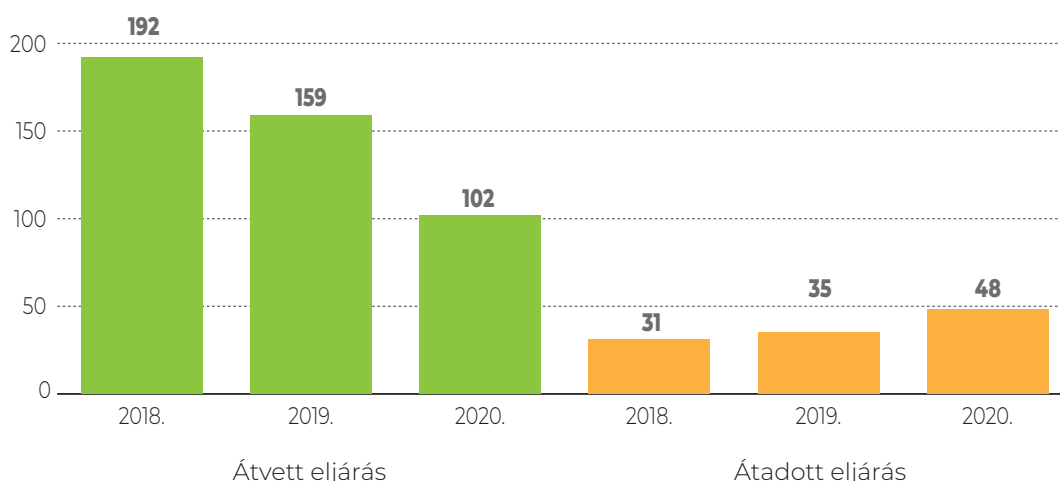

A Legfőbb Ügyészség által nem európai uniós államokba továbbított bűnügyi jogsegélykérelmek száma lényegében visszaállt a 2018. évi szintre. A Legfőbb Ügyészség által fogadott bűnügyi jogsegélykérelmek száma a továbbított jogsegélykérelmekéhez képest egyenletesen magas. Ezt az magyarázza, hogy 2018. május 1. napjától ugyan lehetővé vált az igazságügyi hatóságok közötti közvetlen együttműködés Magyarország és az Európa Tanács tagállamai többségének viszonylatában is, de tapasztalataink szerint néhány érintett tagállam még mindig nem tért át a közvetlen együttműködésre.

Az igazságügyi hatóságok nemzetközi együttműködésének a legfőbb ügyész hatáskörébe utalt területe a külföldi államban folyamatban lévő büntetőeljárás átvétele, illetve a hazai büntetőeljárás külföldi államnak történő átadása. Az átvett és átadott eljárások számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

53. ábra

A külföldi hatóságoktól átvett és a külföldi hatóságoknak átadott büntetőeljárások száma a 2018–2020. években

Az átvett büntetőeljárások számának csökkenése mögött a pandémia eljárást lassító hatása mellett a Legfőbb Ügyészség azon törekvése húzódik meg, hogy a vonatkozó törvényi rendelkezéssel összhangban csak azok a külföldi államban folyamatban lévő büntetőeljárások kerüljenek átvételre, amelyek esetében – különösen az elkövetés helyére, a terhelt tényleges tartózkodási helyére vagy a sértett érdekeire figyelemmel – célszerű, hogy azokat Magyarországon folytassák le. Ugyanezen törvényi célszerűségi szempontok alapján kerül sor a magyar büntetőeljárások más államok hatóságai részére történő felajánlására.

A legfőbb ügyész a 2020. évben 2 ügyben (2019: 2, 2018: 4) tett feljelentést külföldi államnál olyan külföldi állampolgár által külföldön elkövetett bűncselekmény miatt, amelynek gyanúját hazai büntetőeljárásban beszerzett adatok támasztották alá.

Nem magyar állampolgár által külföldön – többségében magyar állampolgár, illetve a magyar jog alapján létrejött jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező egyéb jogalany sérelmére – elkövetett bűncselekmény tárgyában Magyarországon tett feljelentés alapján 321 esetben (2019: 550, 2018: 775) döntött a legfőbb ügyész a büntetőeljárás megindításának kérdésében. Ebből 5 esetben (2019: 14, 2018: 24) rendelte el a hazai büntetőeljárás megindítását. A feljelentések és az elrendelések számának csökkenése is a

járványhelyzettel magyarázható, hiszen a korlátozások miatt a 2020. évben kevesebben utaztak külföldre, mint a korábbi években. A hazai büntetőeljárás megindításának hiányában – a vonatkozó európai uniós szabályozásnak megfelelően – az ügyészség továbbította a sértett feljelentését a joghatósággal rendelkező tagállamba, amennyiben ilyen tagállam megállapítható volt.

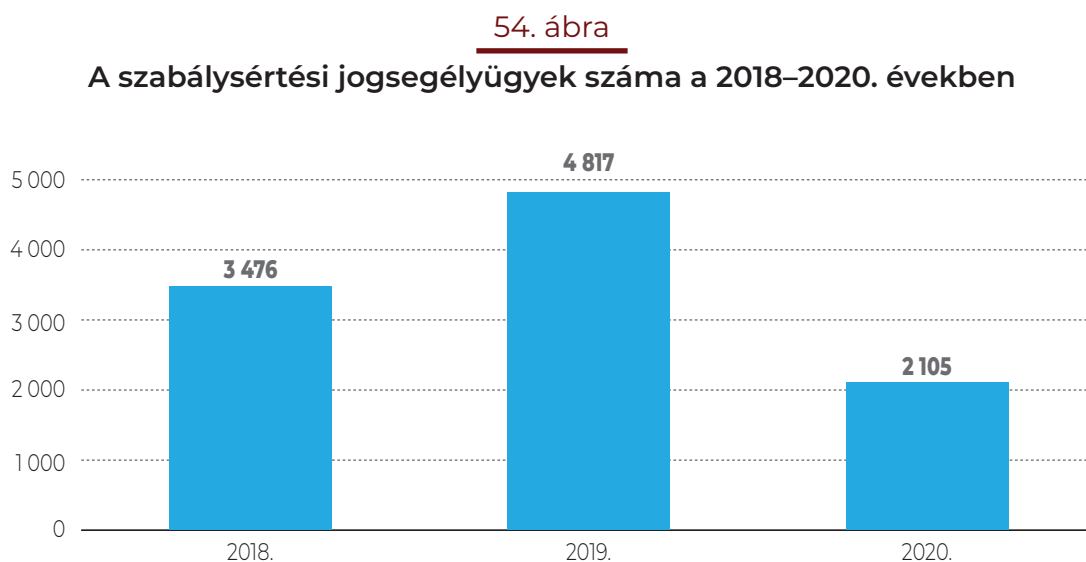
A bűncselekmények külföldi állampolgár elkövetőinek száma 2020-ban 8081 volt. Közülük a legtöbben bolgár (3364), román (1354), ukrán (697), szerb (384), szlovák (342) és német (128) állampolgársággal rendelkeztek.

A bíróság a 2020. évben 457 külföldi állampolgár (2019: 314, 2018: 230) letartóztatását rendelte el. A letartóztatott személyek között előfordult például román (112), ukrán (59), szerb (53), szír (37), valamint szlovák és török (16-16) állampolgárságú terhelt.

A 2020. évben a bűncselekmények külföldi állampolgárságú sértettjeinek száma 2733 volt. Külföldiek sérelmére továbbra is zömmel vagyoni elleni bűncselekményeket követtek el Magyarországon.

A szabálysértési jogsegélyügyek

A szabálysértési jogsegélyügyekhez kapcsolódó ügyészi tevékenység alakulását a következő ábra szemlélteti:

A 2019. évi erőteljes emelkedéshez képest a szabálysértési jogsegélyügyek érkezésében – nagyrészt a járványügyi helyzetre tekintettel elrendelt utazási korlátozások miatt – 2020-ban igen jelentős, 56%-os csökkenés következett be. Az ügyek 97%-a külföldi hatóságoktól érkezett, míg a magyar hatóságok 68 ügyben fordultak jogsegély iránti kérelemmel a külföldi szervekhez.

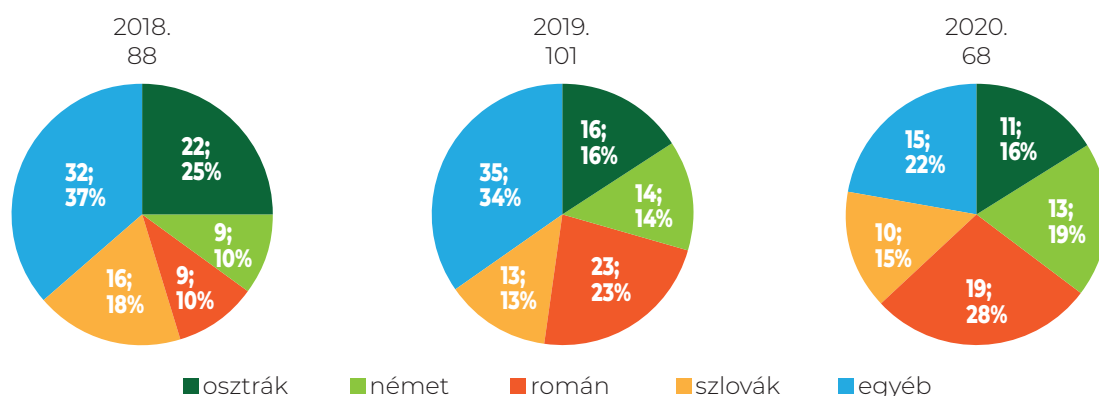
A külföldi hatóságok 1389 esetben adatok közlését, 622 esetben iratok kézbesítését kérték, 24 ügyben a megkeresések eljárási cselekmény fogantatosítására irányultak. Az adatközlési kérelmek számának csökkenésében a járványügyi helyzet mellett kisebb részben az is szerepet játszott, hogy – a közvetlen adatszert lehetővé tevő elektronikus rendszereket használó uniós igazságügyi bűnügyi együttműködés mellett – megkezdte működését a tagállamok rendőri szerveinek közvetlen kapcsolattartásán alapuló Salzburg Fórum, amelyben nem a Legfőbb Ügyészség a központi hatóság.

A külföldről érkező megkeresések 91%-át teljesítették a magyar hatóságok, míg a külföldi hatóságok 88%-ban tettek eleget a magyar jogsegélykérelmeknek.

A magyar szabálysértési hatóságok által külföldi hatóságokhoz intézett megkeresések címzettjei megoszlásának évenkénti alakulását a következő ábra mutatja:

55. ábra

A magyar hatóságok jogsegély iránti előterjesztései a 2018–2020. években

A magyar hatóságok 9 ország hatóságaitól kértek szabálysértési jogsegélyt. A kérelmek 78%-a Ausztriába, Németországba, Romániába és Szlovákiába irányult. A többi ügyben lengyel, szlovén, litván, belga és cseh hatóságokhoz továbbítottunk eljárási jogsegélykérelmeket. A jellemzően közlekedési szabályszegések miatt folytatott eljárásokban adatok közlése, illetve tanú vagy eljárás alá vont személy meghallgatásának fogantatosítása volt a jogsegély tárgya.

5.3. Az Eurojust magyar nemzeti tag tevékenysége

Az Eurojust az Európai Unió Tanácsa által 2002-ben létrehozott, a tagállamok közötti büntető igazságügyi együttműködés Hágában működő szerve, amely a 2019. december 12-én hatályba lépett, az Európai Unió Büntető Igazságügyi Együttműködési Ügynökségéről (Eurojust) és a 2002/187/IB tanácsi határozat

felváltásáról és hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. november 14-i 2018/1727/EU parlamenti és tanácsi rendelet (Eurojust rendelet) szerint az Európai Unió Büntető Igazságügyi Együttműködési Ügynöksége. Feladata, hogy előmozdítsa a határokon átívelő súlyos, szervezeten elkövetett bűncselekmények elleni küzdelmet, a büntetőeljárások összehangolását, az igazságügyi együttműködésre irányuló megkeresések teljesítését. Döntéshozó szerve a tagállamok által kinevezett nemzeti tagokból álló Kollégium, amely tagjai sorából elnököt és al-elnököket, továbbá az igazgatótanácsba tagokat választ. A nemzeti tagok és a testületek munkáját EU alkalmazottakból álló adminisztráció támogatja.

Magyarország 2004 óta tagja az Eurojustnak. Az Ütv. felhatalmazása alapján a részvétellel kapcsolatos feladatokat az ügyészség teljesíti. Magyarországot nemzeti tagként főosztályvezető-helyettes ügyész képviseli a szervezet székhelyén. A magyar nemzeti tag kiküldetése alatt kizárólag a magyar ügyészséggel áll szolgálati viszonyban. A nemzeti tag helyettese és asszisztense is ügyészek, akik hazai munkavégzési helyen teljesítik a hágai nemzeti szekcióhoz és a hazai Eurojust nemzeti koordinációs rendszerhez kapcsolódó feladataikat. A magyar nemzeti tag tevékenységét Hágában nemzeti szakértőként 6 havi váltásban egy kiküldött ügyész támogatja. Az Eurojusttal és az Európai Igazságügyi Hálózattal (EJN) kapcsolatos ügyészi tevékenységet legfőbb ügyészi utasítás rögzíti.

Az Eurojust 2020-ban a megelőző évhez képest 11,6%-kal több, összesen 8711 (2019: 7804) folyamatban lévő ügyben járt el, támogatva a tagállamok és egyes harmadik államok, így az USA, Norvégia, Svájc, Ukrajna, Észak-Macedónia, Grúzia, Szerbia és Montenegró összekötő ügyészei által betervezett igazságügyi megkereséseket. Ezen belül a Kollégium által regisztrált új igazságügyi megkeresések száma 4200 volt, amely egy év alatt 8%-os növekedést (2019: 3892) jelentett. A regisztrált ügyeken belül a konkrét büntetőeljáráshoz kapcsolódó ügyek tárgyát – mennyiségi sorrendben – az alábbi főbb bűncselekménytípusok képezték: csalás (1264), pénzmosás (592), kábítószerral visszaélés (562), bűnszervezet (380), számítástechnikai bűncselekmények (174), emberkereskedelem (163), az EU pénzügyi érdekei ellen elkövetett egyéb bűncselekmények (128), illegális bevándorlás (99), vesztegetés (93), terrorizmus (69), környezetkárosítás (20) és nemzetközi bűncselekmény (2).

Az európai prioritások korlátai miatt a 313 fős, a nemzeti képviselőket és a 220 fős adminisztratív állományt magában foglaló Eurojust sikeresen folytatta tevékenységét, és bővítette ügyforgalmát, alkalmazkodva a koronavírus-járvány miatt bevezetett nemzeti utazási korlátozásokhoz.

Az Eurojust magyar nemzeti szekciója a 2020. évben a tagállami arányokat meghaladóan, összesen 755 új és a megelőző évekből áthúzódó ügyben – a 8711 Eurojust ügy 8,7%-ában – járt el. Ezek közül 424 (292 új) hazai és 331 (159 új) külföldi kezdeményezésű ügy volt. Az Eurojusthoz küldött 292 hazai

megkeresésből 53 átmeneti intézkedések érdekében vagy véglegesen az EJN ügyészségi, bírósági, valamint az Igazságügyi Minisztériumhoz delegált kontaktpontjaihoz került, akik ezen ügyekben hatékonyan intézkedtek.

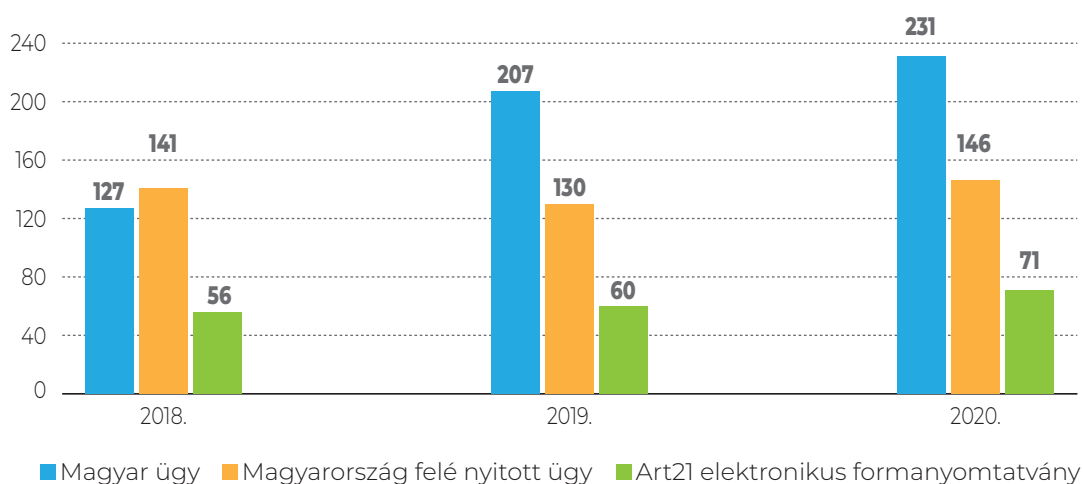
Az Eurojust magyar nemzeti szekciója a magas számban érkező hazai megkeresésekből 231 hazai ügyet nyitott meg hivatalosan a Kollégium előtt, 11,6%-kal többet, mint az előző évben (2019: 207). A magyar kezdeményezésű ügyek ezzel a 4200 új Eurojust ügy 5,5%-át tették ki, amely alapján Magyarország az 5. legtöbb ügyet nyitó tagállam volt, és csak Németország (522), Olaszország (344), Franciaország (266), valamint – csupán 2 üggyel – Románia (233) előzte meg ebben az aktivitási sorrendben. A jelentős növekedés mögött az Eurojustra és más igazságügyi hálózatokra vonatkozó kedvező gyakorlati tapasztalatok országos elterjedése áll. Az egyes országos jelentőségű, nagyobb nyilvánosságot kapott büntetőügyek nemzetközi vonatkozásai továbbra is jelen vannak az Eurojust gyakorlatában.

A Magyarország közreműködését igénylő 159 külföldi megkeresésből a hivatalosan is regisztrált ügyek száma 146 (2019: 130), amely 12,3%-kal volt több, mint az előző évben. Ezzel Magyarország a 11. helyet foglalja el a legtöbbet megkeresett tagállamok sorában.

A több tagállamot érintő súlyos és szervezeten elkövetett bűncselekmények, különösen a joghatósági összeütközések miatt koordinációt igénylő ügyekben az ügyészségtől – egy esetben a bíróságtól – összesen 71 ún. Art21 jelentés érkezett az Eurojusthoz, ezekből 42 ügyet nyitott meg Magyarország. Magyarország ezzel továbbra is vezeti az Eurojust rendelet 21. cikke szerinti uniós előírásból fakadó jelentési kötelezettség teljesítését.

56. ábra

A magyar nemzeti szekció által intézett ügyek és az elektronikus formanyomtatványon (Art21HU) érkezett jelentések száma a 2018–2020. években

A tárgyévben az Eurojust 371 két- vagy többoldalú koordinációs értekezletet szervezett, 242-re az utazási korlátozások miatt videokonferencia keretében került sor. Ezek közül 20 értekezleten hazai ügyészek és nyomozók is részt vettek, ezen felül 3 alkalommal az eltervezett közös akciónapokat irányító Eurojust koordinációs központokban is közreműködtünk.

Az Eurojust egyik alapvető feladata, hogy támogassa a közös nyomozócsoportokra (JIT) vonatkozó megállapodásokat, elősegítse harmadik államok bevonását, pályázatok alapján finanszírozza az együttműködést és az egyes bünyügyi költségeket. Az Eurojust magyar nemzeti szekciója 2020-ban 4 magyar részvételű közös nyomozócsoport létrehozására irányuló megállapodás megkötésében és a megalakult közös nyomozócsoport működésében vett részt, amely az Eurojust által támogatott 74 új közös nyomozócsoport 5%-a. A 2020. évben magyar részvétellel folyamatosan működő 15 közös nyomozócsoport közül a pályázatok alapján 9 részére, 11 alkalommal az Eurojust költségvetéséből összesen 191.610 euró támogatást ítéltek meg.

Az Eurojust feladatai ellátása során közvetlenül együttműködik más uniós ügynökségekkel. A magyar nemzeti tag a hamisításokkal kapcsolatos ügyekben képviseli az Eurojustot az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO), az ezzel foglalkozó európai ügyészi hálózat (EIPPN) és az Europol elemzőcsoportjai (AP COPY, illetve FIREARMS) előtt, részt vesz továbbá az Eurojust több kollégiumi állandó munkacsoportjának tevékenységében. A műveleti tevékenységhez kapcsolódó tapasztalatok megosztása érdekében a magyar nemzeti tag az Eurojust képviseletében több külföldi szakmai értekezleten tartott előadást.

6. Az ügyészség személyügyi helyzete

6.1. A személyügyi helyzet

Az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény 2020. január 1. napjával módosította az Üjt.-nek az ügyészeket megillető vezetői, beosztási és címpótléokra vonatkozó rendelkezéseit, emelkedtek továbbá az ügyészek esetében meghatározott fizetési fokozatokhoz tartozó szorzószámok is. A törvénymódosítás értelmében a legfőbb ügyész a Kúria elnökével, a legfőbb ügyész helyettes a Kúria elnökhelyettesével azonos illetményre és más javadalmazásra jogosult. Változtak továbbá – többek között – az ügyészek besorolás szerinti szolgálati idejének számítására vonatkozó szabályok, valamint a kötelező részmunkaidő biztosításának életkori határa a gyermek hároméves (ötéves) koráról a gyermek négyéves (hatéves) korára emelkedett, és megszűnt a nagyobb főügyészség elnevezés.

Magyarország 2021. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2020. évi LXXVI. törvény 2020. július 15. napjával bevezette a negyvenöt év ügyészségi szolgálati viszony után járó jubileumi jutalmat.

Az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XCII. törvény 2020. július 16. napjával egyértelművé tette, hogy az ügyészségi alkalmazottnak indokolnia kell rendkívüli lemondását, továbbá új fegyelmi büntetést vezetett be, valamint növelte a fegyelmi eljárás lefolytatásának határidejét. Módosult a nem ügyész ügyészségi alkalmazottak szolgálati idejének beszámítására vonatkozó szabály és bővült a személyi nyilvántartás adatköre is.

Az egyes törvényeknek az örökbefogadások elősegítésével összefüggő módosításáról szóló 2020. évi LXV. törvény 2020. szeptember 1. napjával lehetővé tette, hogy az ügyészségi alkalmazottnak évente legfeljebb tíz munkanapra illetmény jár az örökbe fogadható gyermekkel való személyes találkozás céljából történő távolléte esetén.

A 2020. évben a koronavírus-járványra figyelemmel az Eljárásjogi rendelet, majd a veszélyhelyzet ideje alatt a bírósági és ügyészségi szervezeti és jogállási törvények egyes rendelkezéseinek eltérő alkalmazásáról szóló 531/2020. (XI. 28.) Korm. rendelet alapján az Üjt. egyes szabályait a kormányrendeletekben írt eltérésekkel kellett alkalmazni.

Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető új koronavírus által okozott humán járvány elleni hatékony és tervszerű védekezés érdekében az ügyészség a járványhelyzet súlyosságához igazodó, egymásra épülő védelmi szinteket határozott meg, és védelmi intézkedéseket léptetett életbe. Az ügyészségi alkalmazottak egészségének védelme és az ügyészség működőképességének fenntartása érdekében az ügyészségi alkalmazottak jogállásával kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 4/2012. (I. 6.) LÜ utasítás módosításával széles körben lehetővé vált a szolgálati helyen kívüli munkavégzés. Bevezettük a vezetői rotációt a magasabb vezető állású ügyészek és tisztviselők esetében. Kötelezővé tettük a száját és az orrot eltakaró maszk viselését az ügyészségi épületek közös használatú helyiségeiben, illetve a hivatali gépkocsik használata során is. A napi munkavégzés során fokozott figyelmet fordítottunk az alapvető higiéniai szabályok betartására, a személyes kontaktusok csökkentésére és az egymás közötti védőtávolság megtartására. Felfüggesztettük a személyes ügyfélfogadást, és iratkarantént alkalmaztunk. Az ügyészségi alkalmazottak ügyészségen kívüli hivatalos szakmai programokon csak külön engedély alapján vehettek részt, a csoportos megjelenéssel járó rendezvényeket, munkaértekezleteket mellőztük.

A személyügyi területet érintően az elmúlt évben négy legfőbb ügyészi utasítás kiadására került sor, amelyek – az előbb említetten túl, többek között

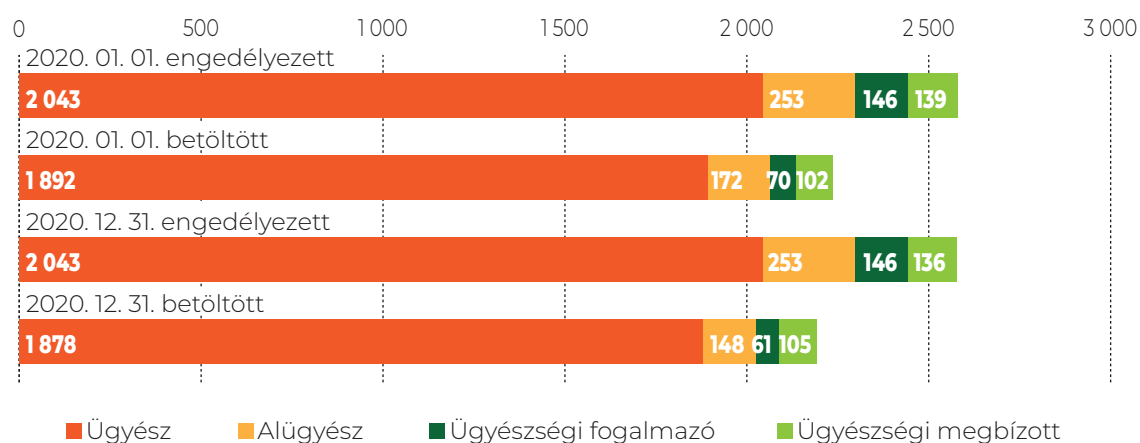
– a kirendelés, az iratvizsgálat, a legfőbb ügyészi jogkörbe tartozó irodavezetői alapilletmény megállapításának szabályait, továbbá a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személyek körét érintették.

Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről szóló 2019. évi LXXI. törvény 62. §-ának (2) bekezdése értelmében az ügyészi illetményalap a 2020. évben 453.330 forint volt.

Az ügyészi szervezet legfőbb ügyész által megállapított (engedélyezett) álláshelyeinek száma a tavalyi év végén 4764 volt. Ezen belül az ügyészi, alügyészi, ügyészségi fogalmazói és ügyészségi megbízotti álláshelyek száma az elmúlt évben a következők szerint változott:

57. ábra

Az engedélyezett és betöltött ügyészi, alügyészi, ügyészségi fogalmazói és ügyészségi megbízotti létszám alakulása a 2020. évben

Az engedélyezett ügyészi álláshelyekből a szervezeti egységek között felosztott ügyészi álláshelyek száma a 2020. január 1-jei állapothoz képest az év végéig minimálisan nőtt, 2008-ról 2013-ra. A központi tartalékban lévő, fel nem osztott ügyészi álláshelyek száma a 2020. év végén 30 volt.

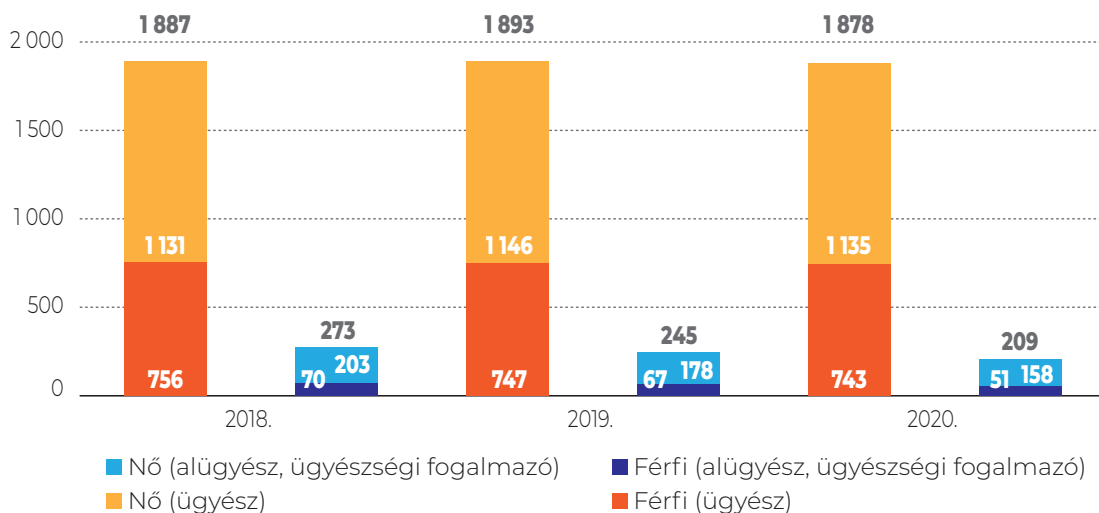
A 2020. év végén a szervezeti egységek között felosztott ügyészi álláshelyek közül a betöltetlenek száma 135 volt. 2020. december 31-én 1 ügyész rendelkezési állományban volt.

A 2020. év során az engedélyezett alügyészi és ügyészségi fogalmazói álláshelyek száma nem változott.

Az ügyészek, alügyészek, ügyészségi fogalmazók számát és a nemek arányát a következő ábra mutatja:

58. ábra

Az ügyészek, alügyészek, ügyészségi fogalmazók számának és nemek szerinti arányának alakulása a 2018–2020. években

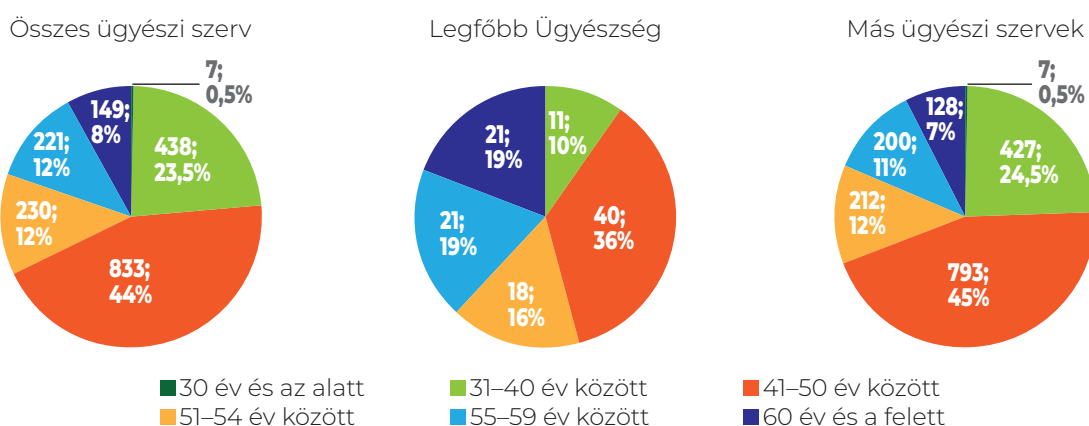

Az ügyészi szervezetben a nemek aránya – az előbbi ábrából láthatóan – továbbra sem kiegyenlített. Az ügyészi utánpótlást jelentő ügyészségi fogalmazók és alügyészek között a leginkább szembeűnő a nők többsége (76%). Az ügyészeknél a nők aránya 60% volt.

Az életkori megoszlást a következő ábra mutatja:

59. ábra

Az ügyészek életkor szerinti megoszlása a 2020. évben

Az ügyészi állomány legjelentősebb része a 31 és 40, valamint a 41 és 50 év közötti korosztályból került ki. Az ügyészek közel 70%-a e két korcsoportba tartozott, azon belül is a rendszerint már komoly szakmai tapasztalattal rendelkező 41 és 50 év közötti korosztály tagjai voltak nagyobb számban jelen.

A 60 év feletti korosztályba 149 fő tartozott, a következő 5 évben az ő nyugdíjazásuk várható.

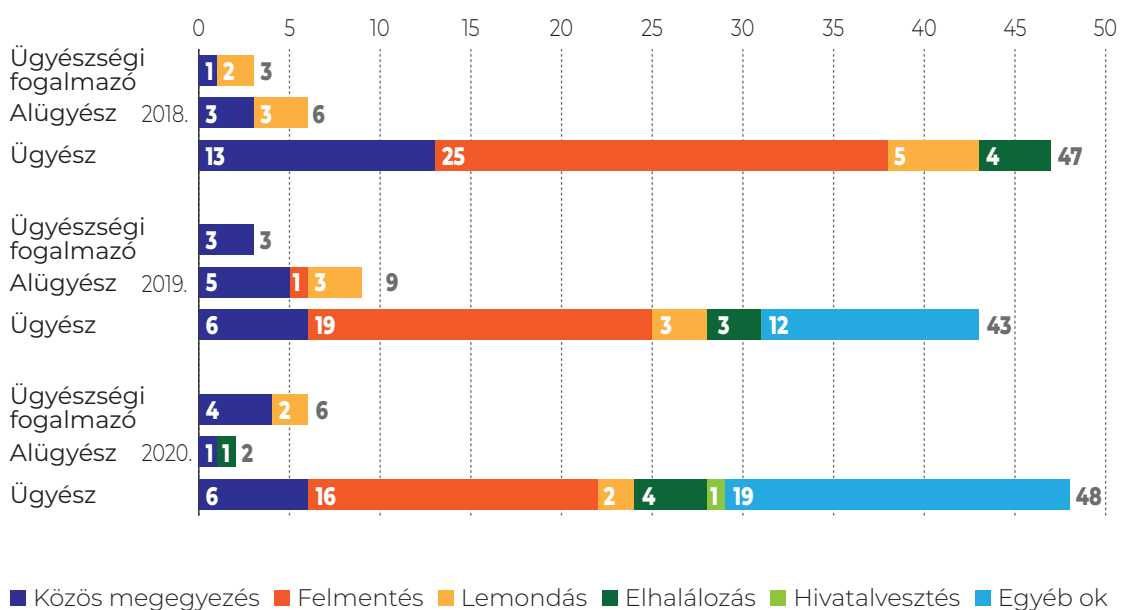
2020-ban 51 ügyészi, 23 vezető állású ügyészi és 5 magasabb vezető állású ügyészi (összesen 79), továbbá 25 alügyészi álláshelyre írtunk ki pályázatot. 2020-ban ügyészségi fogalmazói pályázat kiírására nem került sor.

A 2020. évben 31 ügyészi, 7 alügyészi és 1 ügyészségi fogalmazói kinevezés volt. (A 2019. évben 42 ügyészi, 15 alügyészi és 23 ügyészségi fogalmazói kinevezés történt.)

A szolgálati viszony megszűnések a következők szerint alakultak:

60. ábra

A szolgálati viszony megszűnések okai a 2018–2020. években

Az ügyészek körében a tavalyi évben kis mértékben növekedett a szolgálati viszony megszűnések száma. Az ügyészi szolgálati viszony megszűnések több mint felét az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése miatti felmentés, valamint a fenti ábrában egyéb okként megjelölt, a hivatásgyakorlás felső korhatárának betöltése miatti szolgálati viszony megszűnés (18 eset) jelentette. A tavalyi évben – a megelőző évekhez képest – lényegesen kevesebb alügyész hagyta el az ügyészi szervezetet. A 2020. évben kétszer annyi ügyészségi fogalmazó szolgálati viszonya szűnt meg, mint a korábbi években.

A 2020. évben 14 esetben indult fegyelmi eljárás, ami az ügyészi szervezet közel 4300 fős létszámához viszonyítva nem tekinthető számottevőnek (a 2019. évben 13, a 2018. évben 12 eljárás indult).

6.2. Az ügyészségi alkalmazottak képzése, továbbképzése

A Magyar Ügyészképző Központban a tárgyév januárjában és februárjában az ügyészségi fogalmazókat 2 ötnapos, az alügyészeket 1 négynapos, előadótanfolyamon képeztük. Az ügyészségi fogalmazók és alügyészek felkészítéséhez továbbra is hozzájárultak azok a tanfolyamok, szakmai rendezvények és pályázatok (Kozma Sándor Tudományos Pályázat), amelyekre lehetőségük nyílt a részvételre.

A koronavírus-járványra tekintettel a védelmi szabályok teljes körű betartását tartottuk elsődlegesnek. Az egészségvédelmi döntéseknek megfelelően 2020. március 10. napjától 2020. június 30. napjáig elhalasztottuk a továbbképzéseket, valamint felmértük a távoktatási módszereket és lehetőségeket. A második félévtől online zajlottak a tanfolyamok zárt videokonferencia-rendszerben. A kizárólag jelenléti oktatással megtartható tréningek, képzések maradtak el.

Az ügyészek 15, a tisztviselők és írnokok 40 oktatási napot érintő, 6 központi tanfolyamon vehettek részt. A résztvevők száma több mint 2250 fő volt, közülük 515 fő vett részt a 2020 márciusa előtt tartott jelenléti oktatásokon. A résztvevők száma meghaladta a korábbi képzések létszámát, míg a költségek mintegy tizedét tették ki a személyes részvétellel szervezett képzések költségének.

A magasabb vezető állású ügyészek továbbképzése szintén online valósult meg a büntetőjogi és a közjogi szakágat irányító főügyész helyettesek tanácskozásán. Egy- és kétnapos központi tanfolyamokon és gyakorlati képzéseken vettek részt többek közt a nyomozó ügyészek, a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi szakterület ügyészei, a büntetőbírói csoportvezető és beosztott ügyészek, az elsőfokú vádképviselői tevékenységet folytató ügyészek, a fiatalok ügyészei, a közérdekvédelmi szakterület ügyészei, a közlekedési ügyészek, valamint a sajtószóvivők.

Az emberkereskedelem elleni küzdelem, a megbízhatósági vizsgálatokkal kapcsolatos ügyészi feladatok, valamint a nemzetközi jogsegély-ügyintézés támogatására tematikus továbbképzéseket tartottunk.

A számítógépes bűnözéssel foglalkozó ügyészi hálózatban a főügyészségenként kijelölt ügyész és informatikus tagok egynapos képzést kaptak.

Az ügyészségi Integrált Irat- és Dokumentumkezelő Rendszer büntetőjogi moduljának bevezetése előtt megkezdtük a járási vezető ügyészek és az irodavezetők továbbképzését „oktatók oktatása” rendszerben.

Az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztikai rendszerben történő adatrögzítés és feldolgozás eredményességének támogatását folytattuk a statisztikai tevékenységet végző ügyészek és tisztviselők oktatásával.

A nem ügyészi állományon belül egynapos tanfolyamot tartottunk a területi informatikusoknak, a statisztikusoknak, továbbá a gazdasági vezetőknek. Képeztük továbbá a munka- és tűzvédelmi megbízottakat és a munkavédelmi képviselőket.

A szervezet anyagi lehetőségeihez mérten továbbra is támogattuk a posztgraduális tanulmányokat és a szakmai idegen nyelvi képzést. Új tanulmányi szerződésben 19 ügyészségi alkalmazott, köztük 11 ügyész, 5 tisztviselő és 3 írnok vállalt kötelezettséget tanulmányok folytatására.

Hazai és nemzetközi szervezetek megkeresésére 7 esetben szolgáltatunk adatot az ügyészség továbbképzési tevékenységét érintően. 26 alkalommal kértek fel ügyészt online előadás tartására, és 7 alkalommal hívtak meg ügyészségi alkalmazottat társszervek és külső szervek rendezvényein való részvételre. A társszervek felkért előadói a videokonferencia-rendszerhez csatlakozva tartották meg előadásaikat.

7. Az ügyészség kommunikációs tevékenysége

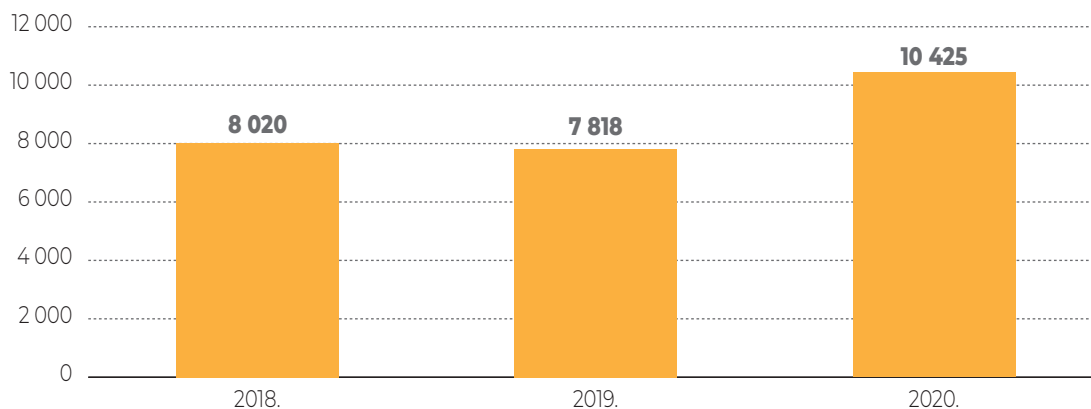
2020-ban az ügyészségi kommunikáció teljeskörűen megújult, és ezzel egyidejűleg kiemelkedően teljesített.

A szervezeti egységek részéről tavaly összesen 10.425 nyilatkozat, interjú, közlemény, illetve proaktív tájékoztatás született, ami 33%-os növekedés az előző évhez képest. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a múlt évben – az új koronavírus okozta nehézségek ellenére – az ügyészség kommunikációs tevékenysége kimagasló eredményt ért el, mivel ez az adat a valaha mért legjobb szóvivői aktivitást tükrözi.

A 2019. évhez képest huszonkét szervezeti egység tovább növelte a sajtóaktivitását. A legnagyobb mértékű sajtómunkát – immár évek óta, így 2020-ban is – a Fővárosi Főügyészség végezte.

61. ábra

A szervezeti egységek sajtóközleményeinek és nyilatkozatainak száma a 2018–2020. években

Az ügyészségi kommunikáció megújulása több szakaszban zajlott. Ennek keretében bevezettük az új kommunikációs stratégiát, a kríziskommunikációs kézikönyvet és az ügyészség új szlogenjét „Törvény és igazság!” elnevezéssel, továbbá az ügyészség új arculattal és logóval jelent meg.

Szintén újdonság, hogy tavaly az ügyészség megjelent a közösségi médiában is, október 26-án elindult Magyarország Ügyészsége Facebook oldala és YouTube csatornája. A Facebook oldalon különböző rovatokban (Jogi egypercesek, Ügyészség 2019) az ügyészséget, az ügyészségi feladatokat közérthetőbben mutattuk be, segítve ezáltal a munkánk megismertetését, továbbá az ügyési szerepkör újrapozícionálását.

A YouTube csatornán a közleményekhez kapcsolódó, illetve más ügyészségi eseményről készült videókat tettünk közzé, így elértük azt, hogy a korábbiakhoz képest lényegesen nagyobb megjelenést generáljunk.

November 19-én az ügyészség teljesen megújult honlappal jelentkezett. A weboldal korszerű, áttekinthető, közérthető és tetszetős formájával a jogi szakemberek mellett az átlagpolgár számára is informatív tartalmakkal rendelkezik.

A Legfőbb Ügyészség a sajtómunkát immár súlyozottan is értékelte a valós munkateher kimutatása végett. A szervezeti egységek előzetes heti riportálást küldtek az összehangolt kommunikáció irányítása érdekében. A heti összesített sajtójelentések, valamint a riportok elemzésével és visszacsatolásával, súlyozásos táblázat készítésével, körlevelekkel, eseti állásfoglalásokkal koordináltuk a sajtómunkát.

A járványhelyzet miatt a szóvivők támpontokat kaptak a médiával való kapcsolattartás során követendő eljárásokra, illetve elvárás volt, hogy a járványügyi helyzettel összefüggő bűncselekmények kapcsán minden esetben, sőt azon kívül tájékoztassák a közvéleményt az ügyészi intézkedésekről.

Bár a koronavírussal kapcsolatos hírek uralták a sajtót, ennek ellenére az ügyészségi közlések folyamatosan megjelentek a médiában, illetve a szóvivők a híradások állandó szereplői voltak. Többször előfordult, hogy a bűnügyi magazinok valamennyi riportjában találkoztunk ügyészségi megszólalással.

A színvonalas írásbeli és szóbeli kommunikáció mellett a szóvivők nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy megfeleljenek a közérthetőség követelményeinek.

Továbbra is stabil, jól működő munkakapcsolatot ápoltak az ügyészségi kommunikátorok a társszervek sajtómunkatársaival, valamint a helyi médiával.

A főügyészségek az előző évekhez képest kiugróan sok fotó- és videóanyagot publikáltak, hozzájárulva ahhoz, hogy a közlemények az átlagosnál jobban hasznosuljanak.

Tavaly is kiemelten kezeltük a sértettek érdekeinek hatékony képviselését, illetve a kiskorúak védelmét, ezért az ilyen témákról az ügyészség rendszeresen tájékoztatta a nyilvánosságot. E körben számos közlemény született a családon belüli erőszakról és a kiskorúak sérelmére elkövetett bűncselekményekről.

8. Az ügyészségi informatikai és statisztikai tevékenység

8.1. Az ügyészségi informatika

A 2020. évi járványhelyzetben felértékelődött a folyamatos, gyors és megbízható információcsere, az informatikai támogatás meghatározó jelentőségű volt az ügyészségi munkafolyamatokban. A végrehajtott informatikai fejlesztéseknek köszönhetően valamennyi ügyész számára biztosítottá vált az online távoli munkavégzés. Munkaállomásként olyan eszközöket biztosítunk, amelyek az irodai munkavégzést a meglévő monitorok és egyéb perifériák használatával, míg az irodán kívüli tevékenységet – megfelelő biztonsági intézkedések mellett – mobilitásukkal támogatják. Az ügyészek mindegyike hordozható számítógéppel rendelkezik, így a tárgyalóteremben, külső helyszíneken vagy akár otthon is elérhetik az ügyészségi informatikai hálózatot

és annak szolgáltatásait. Létrehoztuk az Ügyészségi Videokonferencia Rendszert (ÜVKR), amelynek alkalmazásával csatlakozik az ügyészség a belső és társszervi egyeztetésekhez, illetve a rendszer megfelelő támogatást nyújt telekommunikációs eszközök útján végrehajtott eljárási cselekmények és az online ügyészségi képzések lebonyolításához. Bővítettük az ügyészségi belső információs rendszert (Intranet), modernizáltuk annak kommunikációs felületeit és csatornáit.

Az Elektronikus Ügyintézési Rendszer (eÜR) használatával az ügyészségen folyamatosan biztosított az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (E-ügyintézési tv.), az eljárási törvények és más vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek megfelelő elektronikus ügyintézés és az együttműködő szervekkel való elektronikus kapcsolattartás.

Az Elektronikus Ügyintézési Felügyelet (EÜF) 2020-ban vizsgálta az ügyészségnek az E-ügyintézési tv.-ben és annak végrehajtási rendeletében előírt informatikai együttműködéssel kapcsolatos 2019. évi tevékenységét. Az EÜF megállapította, hogy az ügyészség együttműködése a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő.

A 2020. évben az ügyészség – az eÜR útján – az előző évhez képest 6%-kal több érdemi küldeményt (iratcsomagot) fogadott (2020: 1.630.885, 2019: 1.538.415, 2018: 1.361.100), illetve iratcsomagot küldött (2020: 1.058.493, 2019: 998.413, 2018: 878.760) a társhatóságokhoz.

Az ügyészségi szervezeti stratégia kiemelten kezeli az ügyészségnek a jogszabályok által előírt, számítástechnikán alapuló adatáramlásba történő teljes körű bekapcsolását, az adminisztrációs munkateher csökkentését, az ügyészség munkáját támogató nyilvántartások minél szélesebb körű elérhetőségének biztosítását.

Az ügyészség országos, minden telephelyet érintő távadatátviteli hálózatot működtet. Az ehhez szükséges integrált adat- és központi internet szolgáltatásokat a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. biztosítja, az adatvédelmi és biztonsági szempontból lényeges hálózati eszközök tulajdon- és üzemeltetési jogával az ügyészség rendelkezik. Az elektronikus ügyintézés és a belső informatikai szolgáltatások megfelelő színvonala érdekében folyamatosan fejlesztjük e hálózatot. A társszervekkel történő zavartalan elektronikus kommunikáció érdekében 2020-ban tovább bővítettük a központi kiszolgáló rendszereink kapacitását.

Az ügyészségi informatikai szolgáltatások kiterjednek az internet elérésére, a gyors információátadást biztosító elektronikus levelezésre, az ügyészségi

munkát támogató – ügyészségi, illetve külső fejlesztésű – adatbázisok, nyilvántartások lekérdezésére. Az ügyészségi alkalmazottak jogosultságaiknak megfelelően érik el az e-hálózatot, amely folyamatosan biztosítja a munkájukhoz szükséges alkalmazások, adatok online elérését.

Minden ügyészségi szervezeti egységnél lehetőség van a Belügyminisztérium, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, az Igazságügyi Minisztérium, az Országos Rendőr-főkapitányság, valamint az IdomSoft Informatikai Zrt. által üzemeltetett nyilvántartási rendszerekből történő lekérdezésre, a büntetőeljárás során készült, a Központi Médiatárban tárolt felvételek kezelésére, illetve a Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) elérésére.

Az ügyészség folyamatosan bővíti a biztonságos aláíró eszközeinek a számát, amelyekre telepített tanúsítványok biztosítják a minősített elektronikus aláírás létrehozásán túl a cég-, valamint az ingatlan-nyilvántartáshoz, illetve a Magyar Telekom Zrt. Hatósági Adatszolgáltató Rendszeréhez való elektronikus hozzáférést is. A beszámolási időszak végére 2062 ügyészségi alkalmazott rendelkezett ilyen eszközzel.

2020-ban folytattuk a külső kapcsolatok, a társszervekkel való együttműködés területeinek szélesítését.

Az Országos Rendőr-főkapitánysággal kötött együttműködési megállapodás biztosítja a rendőrségi távmeghallgató eszközök – szükség szerinti – ügyészségi használatát. 2020-tól az ügyészség a Magyar Posta Zrt. által fejlesztett ePostakönyv alkalmazást használja az elektronikus postai feladójegyzékek létrehozására. A Legfőbb Ügyészség aktívan közreműködött a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok nyilvántartására szolgáló Központi Bűnjelnyilvántartó Rendszer (KBR) létrehozását célzó projektben. A Legfőbb Ügyészség az Igazságügyi Minisztériummal konzorciumban nyújtott be pályázatot a Belső Biztonsági Alap keretében elérhető források biztosítása érdekében. A projekt célja az európai e-CODEX informatikai alapjaira épülő, az európai nyomozási határozatok és a kölcsönös bűnügyi jogsegélykérelmek küldésére és fogadására alkalmas e-Evidence Rendszer hazai kiépítése.

A Legfőbb Ügyészség 2020-ban is állandó kapcsolatot tartott a Nemzeti Szakértői és Kutató Központtal az Állóképes Arckép Azonosító Rendszert érintően, a Bűnügyi Nyilvántartó Hatósággal az elektronikus adatszolgáltatás továbbfejlesztése érdekében, valamint szintén a Belügyminisztériummal az EES-ETIAS szakértői munkacsoport keretein belül.

A Legfőbb Ügyészség és az Országos Bírósági Hivatal által az ügyészség és a bíróság informatikai fejlesztéseinek összehangolása érdekében létrehozott közös informatikai munkacsoport – a két szervezet közös, illetve egymásra tekintettel ellátandó feladataira figyelemmel – a 2020. évben is folyamatos egyeztető fórumként működött. Ez jelentősen megkönnyítette a járványügyi helyzet okozta kihívások közös kezelését. A két szerv vezetője együttműködési megállapodást kötött az elektronikus ügyintézéshez kifejlesztett bírósági rendszerhez való hozzáférés biztosítására, az ügyészség megteremtette a bíróság Ügyfél Irathozzáférési Rendszeréhez történő csatlakozás informatikai feltételeit.

Az ügyészség a büntetőeljárással érintett terheltek adatait tartalmazó – az ügyészségi ügyviteli adatokat feldolgozva létrehozott – adatbázis analízisére és az összefüggések felderítésére alkalmas rendszert működtet. Ennek kiemelkedő fontosságát mutatja, hogy felhasználásával a Legfőbb Ügyészség a 2020. évben összesen 243.826 adatkérés nyomán szolgáltatott adatot, amelyek 65%-a törvényi felhatalmazással rendelkező katonai és polgári nemzetbiztonsági szolgálatoktól érkezett. Az ügyészség elektronikus lekérdezési lehetőséget is biztosít e rendszerhez, így a jogosultak mind gyorsabban érhetik el az adatokat.

Az ügyészség elektronikus úton tájékoztatja a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központot a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvényben meghatározott adatokról, együttműködik a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat eSzolgálati Jegy Rendszer informatikai projektjével.

Az ügyészség 2020-ban is kiemelt résztvevője volt a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár elektronikus levéltár projektjének, a büntetőjogi szakág ügyviteli adatait feldolgozó rendszerből folyamatosan adatcsomagokat adtunk át.

Az ügyészség 2020-ra elvégezte az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvényben meghatározott, a 4. biztonsági szint eléréséhez szükséges feladatokat. Ennek keretében – többek között – georedundáns másodlagos biztonsági tárolási és tartalékfeldolgozási helyszínként létrehoztuk az Alternatív Szerverközpontot, a felhasználói munkaállomások védelme érdekében biztosítottuk a többfaktoros azonosítás lehetőségét. Az ezzel kapcsolatos rendelkezéseket az ügyészség Informatikai Biztonsági Szabályzatáról szóló 1/2013. (I. 14.) LÜ utasítás módosítása vezette be.

A Legfőbb Ügyészség folyamatos kapcsolatot tart a Kormányzati Eseménykezelő Központtal (GovCERT). A Központ jelzéseit minden esetben kivizsgáltuk, az ügyészségi adatvagyon 2020-ban sem sérült.

Az ügyészség biztosítja az elektronikus ügyintézésessel összefüggő adatok biztonságát szolgáló Kormányzati Adattrezzorról szóló 466/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet előírásainak végrehajtását.

A jogszabályi és szervezeti változásokat követve naprakészen tartottuk a saját fejlesztésű ügyviteli, nyilvántartó és statisztikai rendszereinket. Folytattuk az ügyészi szervezet teljes irat- és ügykezelési tevékenységét kiszolgáló integrált irat- és dokumentumkezelő rendszer fejlesztését.

Nemzetközi együttműködésünkkel összefüggésben kiemelendő az Eurojust határozat végrehajtásával kapcsolatos informatikai részvétel. Az ügyészség által kialakított rendszer 2020-ban is biztosította a nemzeti kapcsolatot az Eurojust belső ügyviteli rendszeréhez.

Az ügyészség 2020-ban is teljesítette a közérdekű adatok elektronikus szolgáltatásának törvényes kötelezettségét. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény alapján az ügyészségi honlapon (www.ugyeszseg.hu) történő közzétételhez használt informatikai rendszert megújítottuk. Az információszabadság témakörében előírtakon túl megjelentettük a tapasztalatok szerint leginkább közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásokat, statisztikai adatokat, illetve a hirdetményi kézbesítéseket.

Az informatikai fejlesztések, az ügyészségi informatikai infrastruktúra korszerűsítése és bővítése mellett a vonatkozó belső közjogi szervezetszabályozó eszközöket is felülvizsgáltuk. Kiadásra került az ePostakönyv alkalmazásáról szóló 13/2020. (VI. 26.) LÜ utasítás és az Ügyészségi Közérdekű Adatkezelő Rendszerről szóló 18/2020. (XI. 26.) LÜ utasítás. Módosult a szervezeti tanúsítványok és az időbélyegző szolgáltatás alkalmazásáról szóló 9/2016. (VI. 24.) LÜ utasítás, az elektronikus dokumentumoknak az ügyészségi feladatok ellátása során történő kezeléséről szóló 28/2017. (XII. 22.) LÜ utasítás, valamint az ügyészi szervezet iratkezelési szabályzatáról szóló 26/2018. (XII. 28.) LÜ utasítás.

8.2. Az ügyészségi statisztika

Az ügyészségi statisztikai tevékenységet nem érintette érdemben a koronavírus-járvány által előidézett helyzet. Az adatrögzítést, az adatgyűjtések szervezési és tervezési feladatait gyorsan és hatékonyan igazítottuk az új körülményekhez. Az egyeztetésekre és a képzésekre online környezetben került sor, a társszervekkel a szakmai együttműködés e területen is tovább erősödött. A járványügyi helyzetre figyelemmel a statisztikai adatszolgáltatás zavartalan biztosítása érdekében felmértük a rendelkezésre álló humán és egyéb erőforrásokat, ezek elegendőnek bizonyultak a feladatok ellátásához. 2020-ban

is több alkalommal végeztünk szervezett, ütemezett adatellenőrzéseket és adatjavításokat a statisztikai adatállományok minőségének javítása céljából.

Az ügyészség a hivatalos statisztikai tevékenységét a Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagjaként, a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény rendelkezései alapján látja el. Az adatfelvételek működtetésével, az azokból származó adatok közzétételével az ügyészség a bűnözésről, a büntetőbíróság előtti ügyészségi tevékenységről, illetve az ügyészségi tevékenységgel összefüggő büntetőjogi és közjogi szakágat érintő ügyviteli adatokról ad valóság-hű, tárgyilagos képet. Az ügyészség statisztikai adatgyűjtése része a Kormány országos statisztikai adatfelvételi programjának (OSAP). Ezek felsorolását az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program kötelező adatszolgáltatásairól szóló 388/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet 9. melléklete tartalmazza.

Az ügyészség a hivatalos statisztika előállításában és fejlesztésében is tevékeny szerepet vállal. A Legfőbb Ügyészség képviselője a Nemzeti Statisztikai Koordinációs Testület tagja, az ügyészség delegáltjai részt vesznek a testület tematikus munkabizottságainak munkájában.

A Legfőbb Ügyészség és a Belügyminisztérium közös adatgyűjtése az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika (ENyÜBS), amelyben az ügyészség adatgazdaként és adatszolgáltatóként is részt vesz. Az ENyÜBS adatgazdái és adatszolgáltatói által delegált tagok részvételével működik a Bűnügyi Statisztikai Munkacsoport, amelynek feladata az ENyÜBS működtetése érdekében szükséges koordináció, valamint az adatgazdák szükséges döntéseinek előkészítése. A munkacsoport munkáját az Előkészítő Munkacsoport segíti, amelynek vezetését a tárgyévben a Legfőbb Ügyészség alkalmazottja látta el. A munkacsoportok működését az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika koordinációját végző Bűnügyi Statisztikai Munkacsoport és az Előkészítő Munkacsoport működéséről szóló 5/2019. (III. 8.) BM-PM-LÜ együttes utasítás szabályozza.

Az ügyészség által kezelt vagy előállított statisztikai adatokhoz való hozzáférés történhet egyrészt a Legfőbb Ügyészség által szerkesztett és közzétett – döntően elektronikus – kiadványokban található adatok felhasználásával. Az ügyészségi statisztikai kiadványok a bűnözés, a vádképviselet, illetve az ügyészségi tevékenység tematikus adatait jelenítik meg magyar és angol nyelven. Másrészt a Legfőbb Ügyészség 2020-ban 104 esetben szolgáltatott adatot, illetve válaszolt szervezeten kívülről érkező eseti megkeresésekre, statisztikai adatkérésekre (2019: 116, 2018: 107). Ezek zöme minisztériumok, társ-szervek részére történt, továbbá jelentős volt a tudományos kutatásokhoz,

a nemzetközi szervezetek, valamint a sajtó, a média részére történt adatközlések aránya is.

A Bűnözés és Büntető Igazságszolgáltatás Európai Adattára 6. kiadásának projektjében az adatok összeállítását Magyarország részéről 2020-ban is a Legfőbb Ügyészség koordinálta. Ennek részeként a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, valamint a büntetés-végrehajtás tevékenységére vonatkozóan továbbított tagállami adatokat.

A Legfőbb Ügyészség közreműködött az International Classification of Crime for Statistical Purposes (ICCS) nómenklátúra magyar nyelvű átültetésének, a bűncselekmények nemzetközi statisztikai célú osztályozási rendszere (BNSOR) aktuális felülvizsgálatában.

A statisztikai tevékenységet is érintette a közérdekű adatok és a közérdekből nyilvános adatok elektronikus közzétételének, valamint a megismerésükre irányuló igények teljesítésének rendjéről szóló 14/2020. (VII. 24.) LÜ utasítás.

9. Az ügyészség működésének gazdasági feltételei

A fejezetnél a működéshez szükséges források a 2020. évben is rendelkezésre álltak. Jelentős hangsúlyt kapott a gazdálkodásban a napi működés biztosítása, kiemelt figyelmet fordítva az informatikai eszközellátottság bővítésére, a birtokba vett új épületek területi növekedésével, modern infrastruktúrájával együtt járó emelkedő üzemeltetési költségek maradéktalan biztosítására.

A főbb gazdasági mutatószámaink a következők szerint alakultak:

6. táblázat

A 2020. évi előirányzatok (ei.) bemutatása

Jogcím	2020. évi eredeti ei.	2020. évi módosított ei.	2020. évi teljesítés	Módosított ei. teljesítés %-a
Támogatás	49 454,3	52 284,6	52 284,6	100,0
Saját bevétel	102,0	116,8	116,8	100,0
Maradvány igénybevétel	0	2 383,0	2 427,2	101,9
Bevételek összesen	49 556,3	54 784,4	54 828,6	100,1
Kiadások összesen	49 556,3	54 784,4	51 800,7	94,6

adatok millió forintban

7. táblázat**A 2020. évi előirányzat-változások bemutatása**

Előirányzat-módosítások levezetése, többletforrások	
Kormány hatáskörében	
az ügyészségi alkalmazottak 2020. évi illetménytöbbletének, illetve a központi költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2020. évi kompenzációjának fedezetére	2 941,5
Fejezeti hatáskörben	
többletbevétel teljesítése	14,8
fejezetek közötti előirányzat-módosítás (átadások: OBH, ORFK)	111,2
2019. évi maradvány felhasználása	2 383,0

adatok millió forintban

8. táblázat**Egyes előirányzatok bemutatása**

Működéshez szükséges kiadások	2020. évi eredeti előirányzat	2020. évi módosított előirányzat	2020. évi teljesítés	2020. évi maradvány (3 028)
Személyi juttatások	36 038,4	38 377,6	38 377,6	0,0
Munkaadót terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	6 378,3	6 927,0	6 927,0	0,0
Dologi kiadások	4 303,2	4 240,2	4 240,2	0,0
Egyéb működési célú kiadások	6,8	7,0	7,0	0,0
Beruházások	2 699,6	4 847,5	1 906,8	2 985,0
Felújítások	30,0	66,7	63,8	2,9
Egyéb felhalmozási célú kiadások	70,0	63,1	52,1	11,0
Fejezeti kezelésű előirányzatok	30,0	255,3	226,2	29,1

adatok millió forintban

Az ügyészi szervezet szakmai feladatainak ellátására az elmúlt évben fejezeti szinten rendelkezésre álló előirányzat (6. táblázat) a 2019. évi eredeti előirányzathoz képest 599,1 millió forinttal csökkent. A tárgyév folyamán a különböző jogcímeneken végrehajtott előirányzat-módosítások következtében a módosított kiadási előirányzat 11%-kal emelkedett (7. táblázat).

A 2020. évben rendelkezésre álló forrás szerkezete az előző évekhez képest alig változott. A kiadások forrását mintegy 95,5%-ban a tárgyévi támogatás, kisebb mértékben, 4,3%-ban, az előző évi előirányzat-maradvány igénybevétele és mindössze 0,2%-ban saját bevétel biztosította (6. táblázat).

A felhasznált előirányzathoz 87%-ot a személyi jellegű kiadások és a kapcsolódó járulékok tették ki, a fejlesztésekre 4% jutott, 9% pedig az üzemeltetési kiadások fedezetét biztosította.

A személyi juttatásra felhasznált összeg (8. táblázat) fedezetet nyújtott az ügyészégi alkalmazottakat alanyi jogon megillető, az Üjt.-ben előírt kötelezettségekre, valamint a külső személyi juttatások körébe tartozó kifizetésekre.

Törvény szerinti illetményekre teljesített kiadás 32.165,1 millió forint volt, amely fedezetet biztosított az ügyészégi alkalmazottaknak járó illetmény és kötelező előre sorolás összegéhez.

A személyi juttatásokon belül a törvény szerinti illetmények mellett további 6.087,1 millió forint kifizetése teljesült, többek között pénzbeli elismerés, kézszenléti, ügyeleti, helyettesítési díj, túlóra, jubileumi jutalom, béren kívüli juttatások és különféle költségtérítések jogcímen. A külső személyi juttatásokra kifizetett összeg 125,4 millió forint volt, amely különösen a tanúk díjazását és a reprezentációs kiadásokat tartalmazta.

A dologi kiadásokra fordított összeg (8. táblázat) 867,9 millió forinttal kevesebb a megelőző évi felhasználásnál. Az üzemeltetési költségekre, az épületek, eszközök folyamatos karbantartására, kisjavítására, továbbá a fejlesztési kiadásokra az előző évihez képest hasonló nagyságrendű költségek merültek fel, de a folyamatban lévő fordított általános forgalmi adózás hatálya alá eső beruházásokra az előző évhez képest 43,1%-kal kevesebb áfabefizetést teljesítettünk.

A dologi kiadások 50,5%-át szolgáltatási kiadásokra (bérleti díjak, karbantartások stb.), 12,1%-át a szakmai és üzemeltetési anyagok beszerzésére, 17,7%-át az ügyészégi országos számítógépes hálózat üzemeltetésére, 0,1%-át kiküldetésre, 0,8%-át egyéb dologi kiadásokra, továbbá 18,8%-át az áfával kapcsolatos kiadásokra, befizetésekre fordítottuk.

A fejezetnél a 2020. évben felhalmozási kiadásokra 2.799,6 millió forint (8. táblázat: beruházások, felújítások, egyéb felhalmozási célú kiadások együttesen) állt rendelkezésre, amely az év közbeni előirányzat-változások – döntően az előző évi maradvány – hatására és a több éven át tartó beruházás pénzügyi ütemezése miatt 4.977,3 millió forintra módosult.

Az intézményi beruházásra fordítható eredeti előirányzat (7. táblázat) az év közbeni előirányzat-módosítások hatására 2.147,7 millió forinttal növekedett. A módosítás forrása elsősorban az előző évi előirányzat-maradvány volt.

A felújításra fordított előirányzat 36,7 millió forinttal változott, a megvalósított munkák tartalma alapján belső átcsoportosítás történt a beruházási kiadások növelésére.

Az ügyészségi alkalmazottak lakáshoz jutását a 2020. évben 52,1 millió forint kamatmentes munkáltatói kölcsön folyósításával támogattuk. Összesen 21 fő kapott átlagosan 2,5 millió forintot.

A kamatmentes munkáltatói kölcsönök folyósítása az egyéb intézményi felhalmozási kiadások terhére történik, amelynek 2020. évi többletbevétele 20,6 millió forinttal módosította a keretet. A növekedést elsősorban a hitel kifizetésekre érkezett előtörlesztések és végtörlesztések jóváírása okozta.

A felhalmozási előirányzatoknál keletkezett előirányzat-maradvány (8. táblázat) teljes egészében kötelezettségvállalással terhelt.

A fejezetnél a befektetett eszközök nettó értéke a beszámolási időszak végén 22.277,5 millió forint volt, amely 53,9 millió forinttal kevesebb az előző évi időszak záró értékénél.

A vagyonváltozáson belül az ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok nettó értéke 65,6 millió forinttal csökkent. Az immateriális javak mérleg szerinti értéke 178,7 millió forinttal, a gépek, berendezések, felszerelések, járművek nettó értéke 9,4 millió forinttal növekedett, a befejezetlen beruházások értéke 176,4 millió forinttal csökkent.

A 2020. évben a fejezetnél jelentősebb beruházások tárgyévi pénzforgalmi finanszírozása a következők szerint alakult:

9. táblázat

Jelentősebb beruházások, felújítások pénzforgalmi finanszírozása a 2020. évben

Teljesített kiadás	millió Ft
Szoftverlicenc-beszerzés	388,6
Munkaállomások beszerzése (625 db)	231,0
Mobil stick beszerzések (2521 db)	18,9
Tartalék Informatikai Központ	66,1
Személygépkocsi beszerzés (22 db)	260,0
Siklói Járási Ügyészség	59,9

A Legfőbb Ügyészség a 2020. évben is megtartotta és érvényesítette a takarékos gazdálkodáshoz szükséges intézkedéseket, a főügyészségek likviditási helyzetét folyamatosan ellenőrizte, elemezte. A fejezet a szakmai feladatellátás alapvető személyi és tárgyi feltételeinek biztosításán túl kiemelt figyelmet fordított a folyamatos működés és likviditás feltételeinek megteremtésére is.

10. Az ügyészségi alkalmazottak tudományos tevékenysége és az Országos Kriminológiai Intézet

Az ügyészek megbecsült résztvevői a hazai és nemzetközi jogi tudományos közéletnek, rendszeresen jelennek meg cikkeik, tanulmányaik, továbbá szerzői szakkönyveknek, egyetemi tankönyveknek és más felsőfokú oktatási kiadványoknak. Az ügyészség felső vezetésében mindenki rendelkezik tudományos fokozattal. 30 ügyész, alügyész és 17 más ügyészségi alkalmazott szerzett tudományos fokozatot, közülük 5 fő habilitált, a tárgyévben 2 fő a Magyar Tudományos Akadémia doktora volt. 45 ügyész, alügyész, ügyészségi fogalmazó és tisztviselő különböző doktori iskolák hallgatója. Az egyetemek állam- és jogtudományi karain, más felsőfokú oktatási intézményekben és posztgraduális szakokon közel 100 ügyész, tisztviselő és tudományos kutató oktat, illetve vizsgáztat. 84 ügyész folytat jogi szakvizsgáztatói tevékenységet.

Az OKRI az ügyészség tudományos és kutató intézményeként átfogóan foglalkozik a bűnözés okainak, a megelőzés lehetőségeinek, valamint a bűnözés és bűnüldözés aktuális elméleti és gyakorlati kérdéseinek kutatásával.

A tárgyévben az intézet kutatóinak közel 80%-a (16 fő) rendelkezett tudományos fokozattal: 3 főnek akadémiai doktori, 13 kutatónak kandidátusi, illetve PhD fokozata volt, 1 fő akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, 3 kutató pedig habilitált egyetemi oktató is volt.

Az intézeti kutatások eredményei az ügyészség kodifikációs és jogértelmezési tevékenységében hasznosulnak, gazdagítják a bűnügyi tudományok elméleti teljesítményét, és felhasználásra kerülnek a felsőoktatásban, valamint a posztgraduális képzésekben is.

A tárgyévben az intézet kutatói összesen 99 publikációt jelentettek meg, ebből 9-et idegen nyelven. A különböző konferenciákon és szakmai fórumokon összesen 50 előadást tartottak, amelyekből 6 hangzott el idegen nyelven.

2020-ban összesen 34 kutatási program zajlott a tudományos és a közvéleményt leginkább érdeklő időszakból, a hazai és nemzetközi szakmai és tudományos eredmények, tapasztalatok, valamint a gyakorlati hasznosíthatóság közigényének messzemenő figyelembevételével. Vizsgáltuk egyebek között a gyermekprostitúció kriminológiai, szociológiai jellemzőit, a rablások büntetőjogi és kriminológiai kérdéseit, a szakértői bizonyítást a jogalkalmazás tükrében, a büntetőeljárás megújításának hatásait az eljárás időszerűségére, a személyiségzavar, különösen a pszichopátia hatását a büntetőjogi felelőségre, az érzelmi függőség kialakulását és szerepét a kapcsolati erőszak elkövetésében, a digitális térben megjelenő devianciákat, a kábítószer-kereske-

delem elméleti és gyakorlati kérdéseit, valamint a büntetőjogilag értékelhető korrupciós cselekmények indikátorait is.

A kutatók jelentős része tagja vagy tisztségviselője tudományos vagy a tudományos munkával összefüggő nemzetközi szakmai szervezetnek (pl. International Society of Criminology, Scientific Commission, European Crime Prevention Network).

A tárgyévben is az OKRI látta el a Legfőbb Ügyészség – elsőként a 2016. év elején online megjelentetett – szakmai-tudományos folyóirata, az Ügyészségi Szemle (www.ugyeszsegiszemle.hu) kiadásával járó feladatokat.

Tisztelt Országgyűlés!

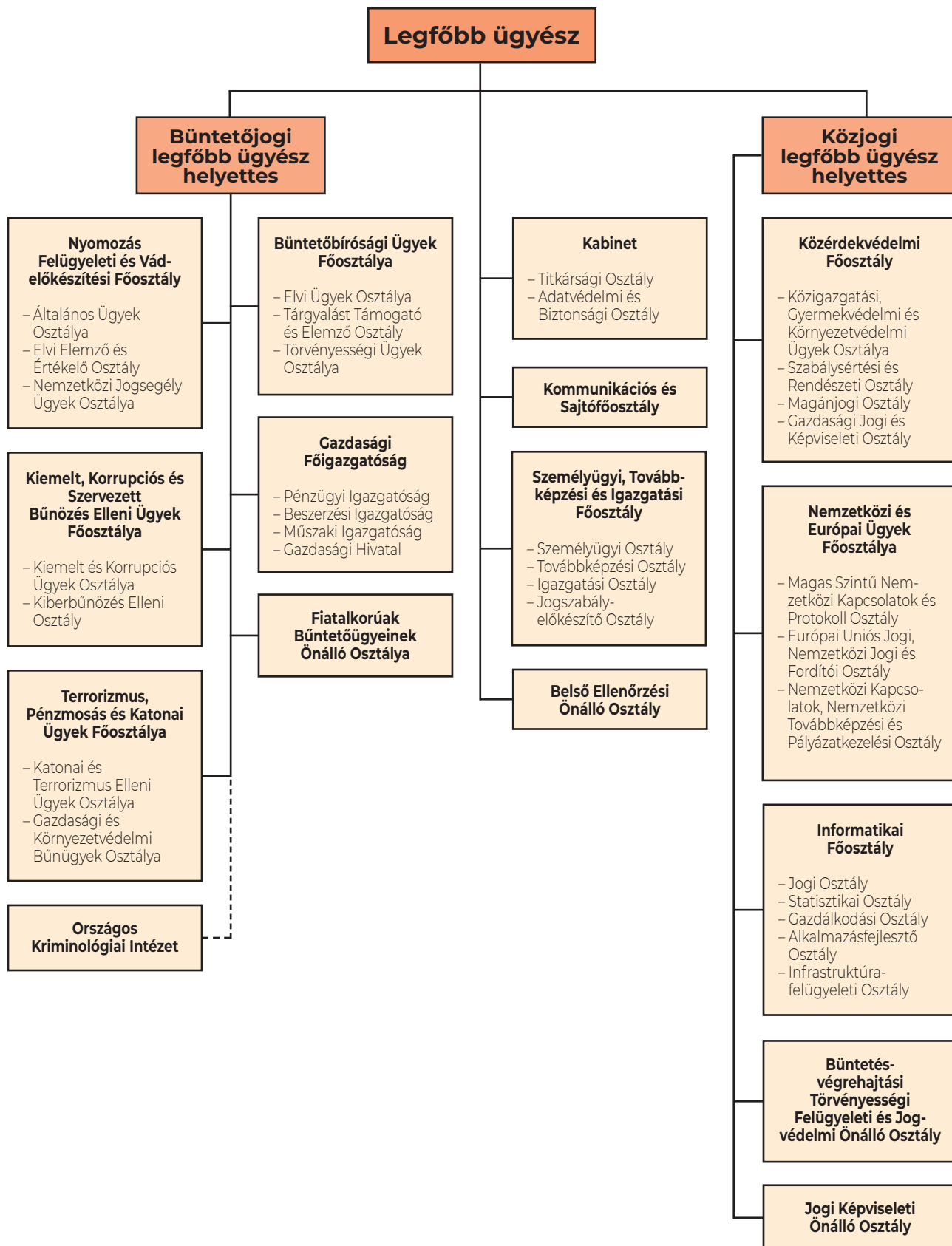
Az előzőekben részletesen bemutatott adatok alapján meggyőződésem szerint az ügyészség a 2020. évben teljesítette feladatait. Kérem, hogy a beszámolót szíveskedjenek elfogadni.

Budapest, 2021. szeptember 14.

(Dr. Polt Péter)

1. melléklet: A Legfőbb Ügyészség szervezete

2. melléklet: A legfőbb ügyészhez intézett kérdések

Írásbeli választ igénylő kérdések:

- „Van-e nyomozás az egészségügyi berendezések közbeszerzéseinek GVH-bírsággal is érintett cégei ügyében?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/8677,
- „Volt-e letartóztatási indítvány Simonka György országgyűlési képviselőt érintően?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/8679,
- „Indokolt-e a nyomozás megindítása az kartellezéssel érintett egészségügyi eszközbeszerzés ügyében?”, Bangóné Borbély Ildikó (MSZP), K/8685,
- „Van-e nyomozás Jász-Nagykun-Szolnok megye 2. sz. választókerületének választott képviselőit érintően”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/8754,
- „Hányan érintettek a terézvárosi és erzsébetvárosi hamis ajánlások ügyében?”, Dr. Oláh Lajos (DK), K/8755,
- „Hogy állnak a Borkai Zsolttal kapcsolatos folyamatban lévő nyomozások?”, Dr. Szakács László (MSZP), K/8801,
- „Lezárult-e a nyomozás a Microsoft-ügyben?”, Kocsis-Cake Olivio (Párbeszéd), K/8880,
- „Megkeresték-e Önt bármilyen formában Simonka György letartóztatását javasolva a büntetőügyben eljáró ügyészek?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/8895,
- „Mi indokolja az előzetes letartóztatás, a bűnügyi felügyelet és a nyomkövető alkalmazásának mellőzését a nők elleni erőszakos bűncselekmények kapcsán?”, Dr. Gurmai Zita (MSZP), K/8935,
- „Miért nem számolt be az ügyészség a pedofil bűncselekménybe keveredett nagykövet ügyéről?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/9141,
- „Indokolt-e büntetőeljárás megindítása Bese Ferenc vagyonynyilatkozatának valótlanásával összefüggésben?”, Bangóné Borbély Ildikó (MSZP), K/9172,
- „Hány bűncselekményt követtek el a magyar kórházakban?”, Bangóné Borbély Ildikó (MSZP), K/9177,
- „Hány hamis aláírás szerepelt a Budapesti 5. választókerületet érintő, 2018-as választási csalás ügyében lefoglalt aláírásgyűjtő íveken?”, Dr. Oláh Lajos (DK), K/9230,
- „A külügyes pedofilbotrány nyomában”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/9239,
- „Valóban »körbe van kerítve« a képviselő?”, Csányi Tamás (Jobbik), K/9320,
- „Foganatosítanak-e büntetőeljárásjogi cselekményt?”, Ungár Péter (LMP), K/9350,
- „Működik-e a járszági modell Szabolcsban?”, Csányi Tamás (Jobbik), K/9448,

- „Felmerülhet-e bűncselekmény gyanúja a sajtóhírek szerinti, közszolgálati média hírszerkesztését kontrolláló »külsős« személyek miatt?», Kunhalmi Ágnes (MSZP), K/9496,
- „Kettős mércét alkalmaz az ügyészség plakátügyben?», Dr. Tóth Bertalan (MSZP), K/9497,
- „Használ-e egy ügynek, ha leváltják a nyomozó ügyészt?», Csányi Tamás (Jobbik), K/9572,
- „Igaz-e, hogy a Fehér Petra ügyében nyomozó ügyészt leváltották?», Dr. Hadházy Ákos (független), K/9574,
- „Simon Miklós fideszes országgyűlési képviselő Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei 6-os számú választókerületében is hasonló szisztéma alapján dönthettek a pályázati pénzek nyerteseiről, mint a szintén kormánypárti Boldog István Jász-Nagykun-Szolnok megyei 4-es körzetében?», Dr. Vadai Ágnes (DK), K/9631,
- „Mit ér a plakát, ha Fideszes, és mit ér, ha ellenzéki?», Dr. Vadai Ágnes (DK), K/9637,
- „Leváltották-e az ügyészt?», Csányi Tamás (Jobbik), K/10023,
- „Hogyan lehet, hogy egy messziről bűzlő XXII. kerületi közbeszerzés esetén nem indul nyomozás?», Dr. Vadai Ágnes (DK), K/10029,
- „A feltárt jelek azt mutatják, hogy külső támadás okozta a forint gyengülését.” - megalapozott kijelentés vagy rémhírterjesztés?», Dr. Vadai Ágnes (DK), K/10048,
- „Hol tart az Öveges- és a Híd a munka világába programok nyomozása?», Dr. Hadházy Ákos (független), K/10085,
- „Történt-e már gyanúsított kihallgatása »Híd a munka világában« foglalkoztatási Szövetkezet projekt üggyel kapcsolatban?», Dr. Vadai Ágnes (DK), K/10350,
- „Ki mond igazat a »vérbizniszt« illetően?», Dr. Vadai Ágnes (DK), K/10352,
- „Hol tart a nyomozás Borkai Zsolt ügyében?», Ungár Péter (LMP), K/10435,
- „Mely jogszabályok-módosítások kieszközlése érdekében tett eredményes erőfeszítéseket Simonka György?», Dr. Hadházy Ákos (független), K/10447,
- „Hogy áll a gyermekpornográfiával vádolt korábbi limai nagykövet ügye?», Dr. Vadai Ágnes (DK), K/10465,
- „Volt-e olyan haláleset Békés megyében, amely a Simonka-ügy bármely gyanúsítottját vagy tanúját érintette?», Dr. Hadházy Ákos (független), K/10505,
- „Miért nem indultak büntetőeljárások a nemzeti vagyon ellopásakor?», Dr. Varga-Damm Andrea (Jobbik), K/10512,
- „Mi történt Kétpón?», Csányi Tamás (Jobbik), K/10544,
- „Volt-e házkutatás országgyűlési képviselőt érintően az elmúlt egy hónap során?», Dr. Hadházy Ákos (független), K/10551,
- „Miért nem került felfüggesztésre a Simonka-ügyben érintett további három országgyűlési képviselő mentelmi joga?», Dr. Hadházy Ákos (független), K/10649,

- „Felmerült-e a nyomozás során, hogy a gyanúsítottak a cselekményt bűnszervezetben követték el?”, Csányi Tamás (Jobbik), K/10685,
- „Folyik-e nyomozás a Mátrai Erőmű kapcsán környezetkárosítás bűncselekménye miatt?”, Korózs Lajos (MSZP), K/10729,
- „Az MTÜ által lezárt Kisfaludy Szálláshelyfejlesztési Konstrukció – nagy kapacitású meglévő szállodák fejlesztés és új szállodák létesítése dokumentáció kikerülhetett-e a megjelenés előtt a pályázókhoz?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/10775,
- „Történt-e szándékos mulasztás a hivatalok részéről a Hyperjet nevű vízi jármű üzemeltetésével kapcsolatban?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/10776
- „Mi történt 2018. júniusa óta a Szabó Zsolt országgyűlési képviselőt érintő büntetőügyben?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/10928,
- „Indokolt-e büntetőeljárás megindítása a Roma Holokauszt Emlékművének, személyemet is érintő megrongálása kapcsán?”, Bangóné Borbély Ildikó (MSZP), K/10963,
- „Meddig tűri az ügyészség a rasszista írásokat egy fideszestől?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/10968,
- „Elindult a vizsgálat a miskolci Fidesz-KDNP ellen tiltott pártfinanszírozás miatt?”, Ungár Péter (LMP), K/10969,
- „Dr. Tatár-Kis Péter aláírta az Országos Bírósági Hivatal (OBH) éléről leköszönő Handó Tündének zavarba ejtően hálálkodó levelet vagy aláírása másmilyen módon került oda?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/10981,
- „A Magyar Tenisz Szövetségnél kialakult milliárdos hiány oka lehet valamilyen gazdasági bűncselekmény, esetleg hűtlen kezelés?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/10983,
- „Meddig tűri az ügyészség a rasszista írásokat a vadhajtasok.hu portálon?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/11067,
- „Követett el valamilyen bűncselekményt a várbeli önkormányzati lakást Airbnb szállássá átalakító bérlő?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/11214,
- „Börtönbe lehet-e kerülni Magyarországon gyermekekről készült pornográf felvételek megszerzése vagy tartása miatt?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/11225,
- „A Kaleta Gábor ellen folytatott eljárással kapcsolatos kérdésekről”, Dr. Szél Bernadett (független), K/11259,
- „Az ügyészség saját hatáskörébe vonhatja-e az érzékeny ügyek nyomozati tevékenységét?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/11275,
- „Tarsoly Csaba befizette már a rá kiszabott összeget a Quaestor-ügyben?”, Ungár Péter (LMP), K/11292,
- „Miért ennyivel rosszhiszeműbb a szlovén ügyészség, mint a magyar?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/11300,
- „Kezdeményezi-e a Kaleta Gábor ügyében hozott ítélet felülvizsgálatát?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/11336,
- „Folytatnak-e vizsgálatot a lélegeztetőgépek beszerzésével kapcsolatban?”, Bangóné Borbély Ildikó (MSZP), K/11394,

- „Hogyan kereshetett igen jól a lélegeztetőgép-botrányba keveredett szlovén cég a magyar biznisszel?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/11429,
- „Hogyan lehet, hogy az állami kórházellátó feleannyiért vett közel 2500 lélegeztetőgépet, mint a külügy?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/11430,
- „Nincsen szokatlan összefonódás a Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) nevű kormányzati szerv, az állami Balatoni Hajózási Zrt. (BAHART) és a zalakárosi Szabadics Zoltán vállalkozó között?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/11434,
- „Hogyan áll a Microsoft-ügy nyomozása?“, Dr. Hadházy Ákos (független), K/11443,
- „Régészeti leletek elpusztítása felelősségre vonás nélkül lehetséges Magyarországon?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12022,
- „Miért nem vonja az ügyészség saját hatáskörébe a Magyar Tenisz Szövetséggel és a »Híd a munka világában« foglalkoztatási Szövetkezet projekttel kapcsolatos nyomozást?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12031,
- „A Magyar Tenisz Szövetségnél felhalmozott jelentős költségvetési hiánnyal kapcsolatban tett-e bárki büntető feljelentést az ügyben, indult-e bármilyen büntetőjogi eljárás?“, Tordai Bence (Párbeszéd), K/12043,
- „Mészáros Lőrincnek Tihanyban is mindent szabad?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12128,
- „Sértett törvényt Hartai Béla, Badacsonytomaj alpolgármestere azzal, hogy májusban fejlesztés nélkül egy építőcég tulajdonosának továbbértékesített egy értékes fejlesztési területet?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12130,
- „Sértett törvényt az ELMŰ Zrt. alvállalkozója, amikor a nagy teljesítményű transzformátorállomást kihelyezte?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12137,
- „Felmerül esetleges tiltott támogatás a Petőfi Irodalmi Múzeum és a Doudes Bt. között kötött stratégiai szerződés esetében?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12182,
- „Hogy áll a Fazekas Sándor volt miniszter által kinevezett, költségvetési csalásban érintett volt köztisztviselők büntetőügye? III.“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12183,
- „Sértett törvényt Budapest Főváros Kormányhivatala azzal, hogy szankció kiszabása nélkül engedte egymást követő években, hogy a »Hyperjet« nevű személyszállító kishajó a Balatonra vonatkozó üzemeltetési engedély nélkül működjön a Balatonon?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12201,
- „Sértett törvényt a »Hyperjet« nevű személyszállító kishajó üzemeltetője, azzal, hogy a Balatonra vonatkozó üzemeltetési engedély nélkül végzi a tevékenységét?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12202,
- „Szükséges kivizsgálni azt, hogy Szijjártó Péter magánszemély fizetett-e bérleti díjat, az állami közbeszerzésekben érdekelt Szíjj László tulajdonában lévő Lady MRD luxusjachtért?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12223,
- „Miért lehet tarra vágni a tiszauagi erdőt a hatóságok orra előtt?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12755,
- „Valóban valós tevékenység nélkül került 35 millió forintos állami támogatás egy része a Fidesz EP-képviselőjéhez és családjához, abból a pénzből,

- amit hátrányos helyzetű roma fiatalok felkarolására és futballoktatására kapott?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12761,
- „Indított vizsgálatot a rendőrség vagy az ügyészség az operettszínházi zaklatás miatt?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12766,
 - „Megfelel-e a valóságnak Simonka György azon állítása, hogy az ellene nyomozó ügyészek közül többeket is kirúgtak?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/12798,
 - „Hogyan áll jelenleg az Öveges-program visszaélései kapcsán indított nyomozás?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/12799,
 - „A vádirat az nullás?”, Stummer János (Jobbik), K/12805,
 - „Valóban üzemel az európai uniós támogatásból épült vendégház, filagória, turisztikai bemutatóház és »csónakszállás« Kovács Sándor nyírségi fideszes országgyűlési képviselő családi birtokán, vagy itt is a Mondok-féle családi(vendég)ház került kialakításra?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12818,
 - „Simonka György, Békés megyei fideszes országgyűlési képviselő valóban kirúgatta azokat az ügyészeket, akik összeállították a vádiratot ellene? Ez egy szokásos eljárás az ön vezetése alatt?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12819,
 - „Valóban nincsen köze a Magyar Tenisz Szövetség milliárdos hiányához Szűcs Lajos fideszes országgyűlési képviselőnek, mint volt elnöknek?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12820,
 - „Tiborczi Istvánnak Felsőörsön is mindent szabad?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12824,
 - „Fourcardinal Tanácsadó Kft. milyen szerepet játszott a lélegeztető gép beszerzésben?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12826,
 - „Matolcsy Ádám valóban megtévesztette a hatóságokat a balatonfüredi ingatlanával kapcsolatban?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12920,
 - „Valóban robot töltötte ki a konzultációs íveket?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12921,
 - „L. Simon Lászlóék valóban mesterségesen teremtették meg a Bikavölgyi Panzió Kft. pályázaton való indulási jogát?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12924,
 - „Az ELIOS ügyben milyen indokok alapján nem járt el megfelelően az ügyészség?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/12927,
 - „Milyen szervezeti átalakítás történt az ügyészségen?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/12994,
 - „Palkovics Pétert, az MVH volt elnökét meghallgatták a bűnszervezetben elkövetett költségvetési csalásról szóló eljárás során?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13002,
 - „Nyomoznak-e a Szuperkupa-döntő miatt?”, Bangóné Borbély Ildikó (MSZP), K/13009,
 - „Tát-Mogyorósbánya-Péliföldszentkereszt kerékpárút ügye – Mit tett az ügyészség az esetleges törvénysértések kivizsgálása érdekében?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13094,
 - „Mi történik ön szerint Badacsonytomaj településen?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13117,

- „Megfelel a Belvárosi önkormányzat vagyonnal való gazdálkodása a Bajcsy-Zsilinszky út 76. szám alatti, 126 négyzetméteres üzlethelyiség esetében?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13119,
- „Indult-e már nyomozás vagy vizsgálat a büntetőjogi felelősség megállapítására?”, Arató Gergely (DK), K/13136,
- „Nyomoznak-e a legújabb pedofil-ügyben?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13149,
- „A jogállami jelentésben foglaltakra figyelemmel kíván-e és ha igen, akkor hogyan érdemben és a gyakorlatban változtatni az ügyészség eddigi jogalkalmazási gyakorlatán?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13190,
- „Mely uniós projekteket érintik az OLAF igazságügyi ajánlásai?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/13195,
- „Indokolt-e közérdekben okozott sérelem miatt semmisségi per indítása a gárdonyi beruházás kapcsán?”, Kunhalmi Ágnes (MSZP), K/13201,
- „Sértett törvényt az államháztartásért felelős miniszter azzal, hogy a koronavírus elleni védekezéssel összefüggő beszerzések szabályszerűségét utólag nem ellenőrizte?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13210,
- „Hol tartanak a Magyar Postát, illetve az FHB-csoportot érintő nyomozások? IX.”, Dr. Tóth Bertalan (MSZP), K/13216,
- „Nyomoz-e a Legfőbb Ügyészség a fővárosi fideszes lakáspanama ügyében?”, Sebián-Petrovszki László (DK), K/13252,
- „Zajlik-e nyomozás a Jász-Nagykun-Szolnok megyei 1-es választókerületben?”, Csányi Tamás (Jobbik), K/13294,
- „Korrupció feltételezhető a balatonboglári kemping olcsó értékesítése mögött?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13348,
- „A Buda Gardens kérdés - Kíván-e végre a gyakorlatban konkrétan intézkedni a korrupciógyanús ügyekben?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13358,
- „Miért került percenként körülbelül egymillió forint közpénzbe egy minimalista angol műsor?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13359,
- „Drága az állami divat! - Hogyan lehet egy költségvetési támogatásból fenntartott bevételt nem produkáló állami cég esetében a személyi jellegű kiadás több mint ötszöröse a nettó árbevételnek?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13360,
- „Folyik-e nyomozás az Audi győri telephelyének 2014-es bővítése, illetve az ezt megelőző földterületek átminősítése és adásvétele kapcsán?”, Tordai Bence (Párbeszéd), K/13411,
- „Mi volt a lényege az OLAF ajánlásokkal érintett egyes nyomozásoknak?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/13470,
- „Kivizsgálja-e az ügyészség végre az ÉMI-telek értékesítését, azután, hogy Lázár János is korruptnak ítélte azt?”, Csárdi Antal (LMP), K/13485,
- „Hol tart a lélegeztetőgép-beszerzéssel kapcsolatos nyomozás?”, Bangóné Borbély Ildikó (MSZP), K/13582,
- „Feltételezhető, hogy a HIPA Versenyképesség Növelő Támogatási Program pályázat esetében a Külgazdasági és Külügyminisztérium és/vagy va-

- laki információkat szivárogtatott ki egyes pályázóknak?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13781,
- „Mikor lesz vádemelés a Boldog-ügyben?”, Csányi Tamás (Jobbik), K/13833,
 - „Mit szándékozik érdemben tenni a GRECO jelentés korrupcióval kapcsolatosan hivatkozott és az ügyészségre is vonatkozó ajánlásainak következetes és maradéktalan végrehajtása érdekében?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13840,
 - „Lehet színlelt szerződés a Digitális Akadémia munkacímen futó 250 millió forintos szerződés, melyet az Antenna Hungária kötött a Magno Studio Kft.-vel?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/13856,
 - „Hol marad a fellépés a vírustagadókkal és a járvány elleni védekezés ellen kampányt folytatókkal szemben?”, Kocsis-Cake Olivio (Párbeszéd), K/13913,
 - „Rasszista módon nyilvánult meg a Magyar Nemzet, amikor egy firkász cikkét akarta népszerűsíteni?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/14005,
 - „Elképzelhető az, hogy a Nádor utcai épületbe bejegyzett kulturális szervezeteknél jogsértés történt?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/14006,
 - „Véleménye szerint Demeter Szilárd írása kimeríti a BTK 333 §. -ban szereplő büntetést?”, Arató Gergely (DK), K/14026,
 - „Van-e fejlemény a Microsoft-ügy nyomozásában, mit csináltak eddig?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/14188,
 - „Szándékosan pazarló volt a Magyar Falu Orvosi szolgálati lakás felhívása vagy csak egyszerűen átgondolatlan?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/14206,
 - „Miért lehet még mindig szabadon a tolvaj?”, Stummer János (Jobbik), K/14238,
 - „Kívánják-e segíteni a belga hatóságok munkáját annak érdekében, hogy kiderüljön, miként kerülhetett kábítószer egy magyar európai parlamenti képviselő táskájába, továbbá Sz. Józsefen kívül van-e más érintettje az elsőként a külföldi sajtóhírekben megjelent bűnügynek?”, Szilágyi György (Jobbik), K/14245,
 - „Hogy áll az Agrárminisztérium volt földüggyekért felelős helyettes államtitkára ellen indított nyomozás?”, Dr. Varga László (MSZP), K/14269
 - „Hol tart a nyomozás az Arton Capital sérelmére elkövetett betörés ügyében?(2)”, Demeter Márta (LMP), K/14300,
 - „Indult-e büntetőeljárás a Járóka Livia Tehetségmentő Egyesület költségvetési támogatásainak a felhasználásával kapcsolatban?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/14363,
 - „Lehetséges az, hogy Belváros-Lipótváros fideszes vezetésű önkormányzata vagy az állami tulajdonú Mecsekérc Zrt. színlelt szerződést kötött az Agrárminisztérium korrupciós ügybe keveredett volt helyettes államtitkárának, Nagy Jánosnak a cégeivel?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/14370,
 - „Vizsgálják azt, hogy a Dolomit Kft. a termékeit - állami beruházások esetén - piaci áron értékesítette?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/14375,
 - „Vizsgálta valamilyen állami szerv, hogy a 2019 novembere óta - költségvetési csalás, majd pedig vesztegetés miatt - körözés alatt álló Balogh

- Sándornak és Mager Andreának volt-e fennálló üzleti kapcsolata?”,
Dr. Vadai Ágnes (DK), K/14377,
- „Ön szerint felvetik-e korrupciós bűncselekmények gyanúját a lélegeztetőgépek beüzemelésével kapcsolatos szerződések?”, Bangóné Borbély Ildikó (MSZP), K/14391.

3. melléklet:

Ábra- és táblázatjegyzék, a statisztikai adatok forrásai, valamint egyes statisztikai fogalmak

Az ábra sorszáma	Az ábra címe	Forrás(ai)	Oldalszám
(1)	Az ügyészség szervezete		10
(2)	Az ügyészségi ügyiratforgalom a 2011–2020. években	BÜR, MAKÖR, BV	11
(3)	A főügyészségek ügyiratforgalma a 2020. évben	BÜR, MAKÖR, BV	12
(4)	A regisztrált bűncselekmények száma a 2011–2020. években	ENyÜBS	13
(5)	A regisztrált elkövetők számának alakulása a 2018–2020. években	ENyÜBS	13
(6)	Az ügyészségi nyomozások adatai a 2018–2020. években	BÜR	24
(7)	A nyomozó hatóságoktól érkezett határozatok száma a 2018–2020. években	BÜR	26
(8)	A nyomozó hatóságok határozatai és gyanúsításai elleni panaszok száma a 2011–2020. években	BÜR	28
(9)	Az ügyészségi határozatok elleni panaszok száma a 2011–2020. években	BÜR	29
(10)	Az ügyészségen tett feljelentések és azok elintézésének módja a 2018–2020. években	BÜR	30
(11)	A feljelentés kiegészítése alapján hozott ügyészségi döntések a 2018–2020. években	BÜR	30
(12)	A letartóztatásra (előzetes letartóztatásra) vonatkozó adatok a 2018–2020. években	BÜR	32
(13)	A vádemelésre alkalmasság szempontjából megvizsgált ügyekkel kapcsolatos ügyészségi döntések a 2020. évben	BÜR	33
(14)	A vádemelések száma a 2011–2020. években	VIR	34
(15)	Az elsőfokú tárgyalással érintett ügyek száma a 2018–2020. években	VIR	39
(16)	A másodfokon tárgyaláson vagy nyilvános ülésen elbírált ügyek száma a 2018–2020. években	VIR	40
(17)	A harmadfokú nyilvános üléssel érintett ügyek száma a 2018–2020. években	VIR	41
(18)	A jogerős bírósági határozattal elbírált, valamint az eljárást gyorsító formákkal elbírált vádlottak száma a 2011–2020. években	VIR	41
(19)	A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárással (tárgyalás mellőzésével) hozott bírósági határozatok száma a 2011–2020. években	VIR	43
(20)	A büntetéssel sújtott, illetve intézkedéssel érintett vádlottak száma a 2018–2020. években	VIR	44
(21)	Az egyes büntetésekkel sújtott vádlottak száma a 2018–2020. években	VIR	45
(22)	A próbára bocsátások száma, valamint a jóvátételi munkát alkalmazó bírósági döntések száma a 2018–2020. években	VIR	46
(23)	Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen bejelentett fellebbezések a 2011–2020. években	VIR	47
(24)	A váderedményesség a 2011–2020. években	VIR	48

Az ábra sorszáma	Az ábra címe	Forrás(ai)	Oldalszám
(25)	A másodfellebbezéssel érintett vádlottak száma, és ezen belül az ügyészségi fellebbezéssel érintett vádlottak száma a 2018–2020. években	VIR	49
(26)	Az ügyészség által hivatalból kezdeményezett perújítások számának alakulása a 2018–2020. években	BÜR	50
(27)	A fiatalkorúakkal szembeni vádemelések adatai a 2018–2020. években	BÜR	54
(28)	A feltételes ügyészi felfüggesztéssel (vádemelés elhalasztásával) és a közvetítői eljárásra utalással érintett fiatalkorú terheltek száma a 2018–2020. években	BÜR	54
(29)	A jogerős bírósági határozattal elbírált ügyekre és fiatalkorúakra vonatkozó főbb adatok a 2018–2020. években	VIR	57
(30)	A fiatalkorúakkal szemben kiszabott büntetések és intézkedések főbb adatai a 2018–2020. években	VIR	58
(31)	A közérdekvédelmi szakterület ügyforgalmi adatai a 2018–2020. években	MAKÖR	64
(32)	A közérdekvédelmi szakterület egyes érkezéseinek száma a 2018–2020. években	MAKÖR	64
(33)	A közigazgatási hatósági döntés felülvizsgálata iránti egyes kérelmek száma a 2018–2020. években	MAKÖR	65
(34)	A szabálysértési és a közigazgatási elővezetések száma a 2018–2020. években	MAKÖR	67
(35)	A szabálysértési megszüntető határozatok és a tett intézkedések száma a 2018–2020. években	MAKÖR	68
(36)	A szabálysértési ügyekben benyújtott panaszok és perújítások száma a 2018–2020. években	MAKÖR	69
(37)	A perelhárító ügyészi intézkedések és civil felszólítások száma a 2018–2020. években	MAKÖR	71
(38)	Egyes bíróság előtti peres és nemperes eljárások száma a 2018–2020. években	MAKÖR	73
(39)	A kiemelt keresetek száma a 2018–2020. években	MAKÖR	74
(40)	A veszélyeztetettség megelőzése iránti intézkedések száma a 2018–2020. években	MAKÖR	76
(41)	A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi szakterületen iktatott ügyek számának alakulása a 2018–2020. években	BV	78
(42)	A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi ügyészekhez érkezett panaszok, kérelmek és bejelentések számának alakulása a 2018–2020. években	BV	78
(43)	A főügyészségek büntetés-végrehajtási tárgyú panaszt, kérelmet, illetve bejelentést elutasító állásfoglalásai ellen érkezett felülvizsgálati kérelmek száma a 2018–2020. években	BV	79
(44)	A jogerős (véglegessé vált) büntetés-végrehajtási bírói határozatok és az ügyész jelenlétével tartott meghallgatások, tárgyalások száma a 2018–2020. években	BV	80
(45)	A közérdekű munka végrehajtásával kapcsolatos érkezések és a szabadságvesztésre történő átváltoztatása érdekében benyújtott ügyészi indítványok száma a 2018–2020. években	BV	81
(46)	A büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészi vizsgálatok száma a 2018–2020. években	BV	82
(47)	A büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészi vizsgálatok alapján kezdeményezett eljárások száma a 2018–2020. években	BV	83

Az ábra sorszáma	Az ábra címe	Forrás(ai)	Oldalszám
(48)	Az ügyészi felhívások és rendelkezések száma a 2018–2020. években	BV	83
(49)	Képzési célú nemzetközi rendezvények száma a 2018–2020. években	Nemzetközi és Európai Ügyek Főosztálya	93
(50)	Az ügyészi szervekhez érkezett bűnügyi jogsegélykérelmek és a más államokba irányuló bűnügyi jogsegélyek száma a 2018–2020. években	BÜR	97
(51)	A Legfőbb Ügyészség által nem európai uniós államokba továbbított bűnügyi jogsegélykérelmek száma a 2018–2020. években	BÜR	99
(52)	A Legfőbb Ügyészség által fogadott bűnügyi jogsegélykérelmek száma a 2018–2020. években	BÜR	99
(53)	A külföldi hatóságoktól átvett és a külföldi hatóságoknak átadott büntetőeljárások száma a 2018–2020. években	BÜR	100
(54)	A szabálysértési jogsegélyügyek száma a 2018–2020. években	MAKÖR	101
(55)	A magyar hatóságok jogsegély iránti előterjesztései a 2018–2020. években	MAKÖR	102
(56)	A magyar nemzeti szekció által intézett ügyek és az elektronikus formanyomtatványon (Art21HU) érkezett jelentések száma a 2018–2020. években	Eurojust	104
(57)	Az engedélyezett és betöltött ügyészi, alügyészi, ügyészségi fogalmazói és ügyészségi megbízotti létszám alakulása a 2020. évben	személyi nyilvántartás	107
(58)	Az ügyészek, alügyészek, ügyészségi fogalmazók számának és nemek szerinti arányának alakulása a 2018–2020. években	személyi nyilvántartás	108
(59)	Az ügyészek életkor szerinti megoszlása a 2020. évben	személyi nyilvántartás	108
(60)	A szolgálati viszony megszűnések okai a 2018–2020. években	személyi nyilvántartás	109
(61)	A szervezeti egységek sajtóközleményeinek és nyilatkozatainak száma a 2018–2020. években	Kommunikációs és Sajtó-főosztály	112

A táblázat sorszáma	A táblázat címe	Forrás(ai)	Oldalszám
(1)	Egyes regisztrált bűncselekmények száma a 2018–2020. években	ENyÜBS	14
(2)	Korrupciós bűncselekmények miatt iktatott eljárások száma a 2018–2020. években	BÜR	19
(3)	Egyes bűncselekmények fiatalokú elkövetőinek száma a 2020. évben	ENyÜBS	51
(4)	A szabadságvesztés végrehajtásához kapcsolódó fontosabb büntetés-végrehajtási bírói döntések adatai a 2018–2020. években	BV	80
(5)	A személyes jelenléttel járó („face to face”) és az online képzési célú nemzetközi rendezvények száma a 2020. évben	Nemzetközi és Európai Ügyek Főosztálya	93
(6)	A 2020. évi előirányzatok (ei.) bemutatása	GF	119
(7)	A 2020. évi előirányzat-változások bemutatása	GF	120
(8)	Egyes előirányzatok bemutatása	GF	120
(9)	Jelentősebb beruházások, felújítások pénzforgalmi finanszírozása a 2020. évben	GF	122

A forrásmegjelöléseknél alkalmazott rövidítések:

- BÜR: büntetőjogi szakág számítástechnikai bázisú ügyviteli rendszere, Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program 1522 nyilvántartási számú adatgyűjtése.
- BV: a büntetés-végrehajtási szakterület számítógépes ügyviteli rendszeréből összeállított statisztikai adatok.
- ENyÜBS: egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika, Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program 2341 nyilvántartási számú adatgyűjtése.
- GF: a gazdasági szakterület által alkalmazott Forrás SQL könyvelési rendszerből készített VIII. Ügyészség fejezet 2020. évi éves költségvetési beszámolójából összeállított adatok.
- MAKÖR: magánjogi és közigazgatási jogi szakterület számítástechnikai bázisú ügyviteli rendszere, Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program 1522 nyilvántartási számú adatgyűjtése.
- VIR: vádképviselési informatikai rendszer, Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program 1523 nyilvántartási számú adatgyűjtése.

Az ENyÜBS a következő fogalmakat használja:

- *Regisztrált bűncselekmény*: a nyomozó hatóság, illetve az ügyészség meghatározott büntetőeljárású döntését követően rögzített és a rögzítés időpontjára elszámolt cselekmény.
- *Regisztrált elkövető*: a regisztrált bűncselekmény elkövetőjeként rögzített, a rögzítése időpontjára, az adott ügyben egyszer elszámolt személy.

- *Bűncselekmény elkövetője*: a regisztrált bűncselekmény elkövetőjeként rögzített, a rögzítése időpontjára, az adott ügyben regisztrált bűncselekmények számával egyezően (akár többször) elszámolt személy.
- *Regisztrált sértett*: a regisztrált bűncselekmény sértettjeként rögzített, a rögzítése időpontjára, az adott ügyben egyszer elszámolt személy.
- *Bűncselekmény sértettje*: a regisztrált bűncselekmény sértettjeként rögzített, a rögzítése időpontjára, az adott ügyben regisztrált bűncselekmények számával egyezően (akár többször) elszámolt személy.